

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA EKONOMICKÁ

Bakalářská práce

**Dopady globální ekonomické krize na trh práce v okrese
Plzeň-sever**

**Impacts of the Global Economic Crisis on the Labour Market
in the District Plzeň-sever**

Michaela Příbylová

Plzeň 2013

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

„Dopady globální ekonomické krize na trh práce v okrese Plzeň-sever“

vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího bakalářské práce za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

V Plzni, dne

.....

Podpis autora

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala především vedoucí mé bakalářské práce Mgr. Magdaleně Rousové M.A., Ph.D. za čas, odborné rady a připomínky, které mi během zpracovávání této práce věnovala. Dále bych chtěla poděkovat paní Jaroslavě Rybčinské z Úřadu práce Plzeň a firmám ZIEGLER Automobiltechnik spol. s.r.o., DIOSS Nýřany a.s. a GÜHRING s.r.o. za jejich čas, ochotu a vstřícnost.

OBSAH

ÚVOD A CÍLE PRÁCE	7
1 ROZBOR LITERATURY	9
1.1 LITERATURA ZABÝVAJÍCÍ SE TRHEM PRÁCE.....	9
1.2 LITERATURA ZABÝVAJÍCÍ SE GLOBÁLNÍ EKONOMICKOU KRIZÍ ..	10
2 METODIKA PRÁCE.....	13
3 EKONOMICKÁ KRIZE A JEJÍ DOPADY NA TRH PRÁCE.....	18
3.1 VZNIK A PŘÍČINY EKONOMICKÉ KRIZE.....	18
3.2 DOPADY A DŮSLEDKY EKONOMICKÉ KRIZE	19
3.3 HLEDÁNÍ VÝCHODISEK Z EKONOMICKÉ KRIZE.....	21
4 VYMEZENÍ ÚZEMÍ A ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA OKRESU PLZEŇ-SEVER	22
4.1 VÝVOJ OBYVATELSTVA OKRESU PLZEŇ-SEVER	24
4.2 HOSPODÁŘSKÉ AKTIVITY OKRESU PLZEŇ-SEVER	25
4.3 VÝVOJ PRŮMYSLOVÝCH AKTIVIT OKRESU PLZEŇ-SEVER.....	26
5 TRH PRÁCE V OKRESE PLZEŇ-SEVER	30
5.1 VÝVOJ VYBRANÝCH UKAZATELŮ TRHU PRÁCE V OKRESE PLZEŇ-SEVER	30
5.2 PROSTOROVÁ ANALÝZA TRHU PRÁCE V OKRESE PLZEŇ-SEVER .	35
5.3 ANALÝZA STRUKTURY NEZAMĚSTNANOSTI V OKRESE PLZEŇ-SEVER	40
5.3.1 STRUKTURA NEZAMĚSTNANOSTI PODLE POHLAVÍ	40
5.3.2 STRUKTURA NEZAMĚSTNANOSTI PODLE VZDĚLÁNÍ	41
5.3.3 STRUKTURA NEZAMĚSTNANOSTI PODLE JEJÍ DÉLKY	43
5.3.4 STRUKTURA NEZAMĚSTNANOSTI PODLE TŘÍD KZAM, CZ-ISCO.....	44
5.4 VÝVOJ NABÍDKY PRÁCE V OKRESE PLZEŇ-SEVER	47

6 RIZIKOVÉ SKUPINY A JEJICH UPLATNĚNÍ NA TRHU PRÁCE V OKRESE PLZEŇ-SEVER	51
7 CIZINCI NA TRHU PRÁCE V OKRESE PLZEŇ-SEVER	58
7.1 CIZINCI DLE TYPŮ POVOLENÍ, OPRÁVNĚNÍ A NÁRODNOSTÍ V OKRESE PLZEŇ-SEVER.....	61
7.2 VZDĚLÁNÍ A PROFESE CIZINCŮ V OKRESE PLZEŇ-SEVER	65
8 DOPAD EKONOMICKÉ KRIZE NA VYBRANÉ ZAMĚSTNAVATELE V OKRESE PLZEŇ-SEVER	66
8.1 ZIEGLER AUTOMOBILTECHNIK SPOL. S.R.O.....	66
8.2 DIOSS NÝŘANY A.S.	69
8.3 GÜHRING S.R.O.....	72
8.4 SROVNÁNÍ ZJIŠTĚNÝCH SKUTEČNOSTÍ S CELOREPUBLICOVÝM TRENDEM	75
9 ZÁVĚR	77
10 SEZNAM TABULEK A OBRÁZKŮ	82
10.1 SEZNAM TABULEK.....	82
10.2 SEZNAM OBRÁZKŮ	82
11 SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	85
12 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ DAT	86
12.1 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	86
12.2 INFORMACE ZJIŠTĚNÉ POMOCÍ INTERVIEW	88
12.3 ZDROJE POUŽITÝCH DAT:.....	89
13 SEZNAM PŘÍLOH	94

ÚVOD A CÍLE PRÁCE

Spojenými státy v roce 2007 otřásla hypoteční krize, která se v roce 2008 přeměnila v globální ekonomickou krizi, která zasáhla i Českou republiku. Tato krize se šířila řetězově, čímž poukázala na provázanost jednotlivých ekonomik. Hospodářská krize měla za následek růst nejen ekonomických, ale i sociálních problémů. Jedním z takových problémů byl i růst nezaměstnanosti. Tato krize byla největší ekonomickou krizí po Velké depresi, která propukla ve 20. letech minulého století též ve Spojených státech.

Globální hospodářská krize zasáhla ekonomiku České republiky sice v roce 2008, její důsledky však byly zřejmé až v roce 2009. Česká republika je exportní ekonomikou, a z toho důvodu je velmi závislá na vývoji zahraničních trhů. Pokles zahraniční poptávky vlivem ekonomické krize tak byl spojen s úbytkem pracovních míst, a tedy se zvýšenou nezaměstnaností. Ekonomická krize v České republice nejvíce zasáhla automobilový průmysl, který je nosným odvětvím ekonomiky země.

Okres Plzeň-sever je zemědělsko-průmyslovou oblastí, převažuje však zemědělství a průmysl se soustředí spíše v jednotlivých centrech okresu. Význam okresu v minulosti souvisel s těžbou černého uhlí, díky níž zde narostl počet obyvatel. V nynější době se již uhlí netěží. V současnosti je zde nejvýznamnějším odvětvím keramický průmysl. Díky geografické poloze okresu, který se nachází blízko německých hranic, mělo na okres v historickém vývoji vliv Německo. Například v období, kdy byl na území České republiky vytvořen Protektorát Čechy a Morava, žilo v okrese i německé obyvatelstvo. Okres má s Německem také velmi dobré dopravní spojení. Němci zde již v minulosti zakládali podniky a patřily jim i některé doly. I dnes se v okrese nachází velké množství německých investic. Jelikož je česká ekonomika exportně založená a má velkou orientaci právě na Německo, dá se předpokládat, že okres Plzeň-sever bude na poptávce z Německa obzvláště závislý. Ekonomická krize ale zasáhla i Německo, a proto by mohl být okres Plzeň-sever ohrožen hospodářskou krizí více než jiné okresy.

Okres Plzeň-sever jsem si zvolila proto, že zde žiji a považuji jej za strategickou oblast. Plzeň-sever je přilehlým okresem k okresu Plzeň-město, který je nejvyspělejší z celého Plzeňského kraje, a mohl by tedy ovlivňovat i ekonomiku okresu Plzeň-sever.

Bylo tedy zajímavé zjistit, jak se v okrese Plzeň-sever globální ekonomická krize doopravdy projevila.

Předkládaná práce se zabývá analýzou dopadů globální ekonomické krize na trh práce v okrese Plzeň-sever. Analýza globální ekonomické krize by mohla odhalit specifické projevy krize v okrese, rozdílnosti ve vývoji na trhu práce v okrese Plzeň-sever ve srovnání s Plzeňským krajem a Českou republikou a také dopady krize na konkrétní zaměstnavatele v okrese.

Byly stanoveny tři cíle. Prvním cílem je zhodnotit vývoj situace na trhu práce v okrese Plzeň-sever od roku 2004, kdy země vstoupila do Evropské unie (dále jen EU), až do roku 2012. Zde bude trh práce mimo jiné analyzován z hlediska prostorového uspořádání a vývoj situace na trhu práce bude zaměřen také na rizikové skupiny obyvatel a cizince. Dalším cílem je identifikovat dopady ekonomické krize na trh práce v okrese a posledním cílem je analyzovat dopady krize na zaměstnanost ve vybraných firmách okresu Plzeň-sever.

1 ROZBOR LITERATURY

Pro dostatečné seznámení s tématem, kterého se týká tato kvalifikační práce, bylo nezbytné si nastudovat literaturu, která pojednává zejména o ekonomické krizi a trhu práce. Jedná se o aktuálně probíraná témata, která spolu úzce souvisí, a kterými se zabývá mnoho odborníků, nejen geografů, ale zejména ekonomů. Při zpracování této práce bylo čerpáno nejen z česky, ale i anglicky psané odborné literatury.

Literatura byla vzhledem ke stanoveným cílům rozdělena na dvě části. První část se zabývá literaturou zaměřenou na trh práce a s ním související nezaměstnaností, druhá část je pak věnována ekonomické krizi, která odkazuje na druhý a třetí cíl práce.

1.1 LITERATURA ZABÝVAJÍCÍ SE TRHEM PRÁCE

O trhu práce bylo vydáno velké množství publikací, a to zejména po roce 1989. Před tímto rokem nezaměstnanost téměř neexistovala. Každá z publikací nám může přinést jiný pohled na tak závažný ekonomický problém, jako je nezaměstnanost. Problém nezaměstnanosti je též problémem sociologickým a geografickým.

Trhem práce se zabývají významná odborná pracoviště, jako jsou ústavy či univerzity, kde publikují známí autoři jako například Sirovátka a Mareš, kteří působí na Masarykově univerzitě v Brně, nebo Horáková, která publikuje ve Výzkumném ústavu práce a sociálních věcí (dále jen VÚPSV).

Problematiku trhu práce řeší ve svém díle *Trh práce a politika zaměstnanosti* (2001) Halásková, která definuje trh práce jako zvláštní trh, kde se střetává poptávka po práci, kterou tvoří potenciální zaměstnavatelé, a nabídka práce, kterou jsou uchazeči o zaměstnání. Předmětem nabídky a poptávky pak ale nejsou osoby samotné, ale jejich pracovní síla. Cenou práce se pak rozumí mzda. Dle Tvrdého a jeho díla *Trh práce a vzdělanost v regionálním kontextu* (2007, s. 7) "trh práce můžeme definovat jako místo, kde dochází ke střetu nabídky práce s poptávkou po práci, přičemž práci se rozumí jakákoliv fyzická nebo duševní činnost člověka, jejímž výsledkem jsou výrobky nebo služby. Rovnováha na dokonale konkurenčním trhu práce vzniká při rovnovážné mzdě, která je dána průsečíkem křivky poptávky po práci a nabídky práce. Mzdu můžeme definovat jako odměnu za vykonanou práci, která je poskytnuta

zaměstnanci zaměstnavatelem". Hedija a Musil v *Praktikum makroekonomie* (2009, s. 131) píší, že "trh práce je to místo, kde dochází ke střetu nabídky práce a poptávky po práci. Domácnosti na trh práce vstupují, aby zde nabízely pracovní sílu, a firmy zde pracovní sílu poptávají".

I Večerník se ve své práci *Labour Market Flexibility and Employment Security: Czech Republic* (2001) věnuje problematice trhu práce a zaměstnanosti. Dílo mimo jiné popisuje situaci České republiky po transformaci, kdy se změnou systému došlo ke zvýšení nezaměstnanosti a zpomalení ekonomiky. Každý region byl však zasažen jinou měrou a ne všechny skupiny obyvatelstva na tom byly stejně. Nezaměstnanost tehdy nejvíce zastihla ženy, málo kvalifikované obyvatelstvo a mladé lidi s nízkým stupněm vzdělání. I v současnosti tyto skupiny obyvatel řadíme mezi rizikové skupiny na trhu práce. Uplatňováním problémových skupin na trhu práce a také dlouhodobě nezaměstnanými se zabývá Mareš ve své knize *Nezaměstnanost jako sociální problém* (2002) a pak také Mareš společně se Sirovátkem ve své knize *Trh práce, nezaměstnanost, sociální politika* (2003), ve svém příspěvku *Dochází na českém trhu práce k marginalizaci?* V té samé knize vymezuje Kotíková ve svém příspěvku *Rizikové skupiny uchazečů o zaměstnání z pohledu úřadu práce* problémové skupiny obyvatelstva na trhu práce.

V práci byly také použity bulletiny *Mezinárodní pracovní migrace v ČR* (1997 - 2012) od Horákové, kde v přehledných tabulkách ukazuje vývoj cizinců na trhu práce. Cizinci zde nejsou rozlišeni jen podle druhů povolení, ale i podle zemí odkud pocházejí a také podle jednotlivých regionů České republiky, jako jsou celky NUTS 2, kraje, ale i okresy.

1.2 LITERATURA ZABÝVAJÍCÍ SE GLOBÁLNÍ EKONOMICKOU KRIZÍ

Na ekonomickou krizi, která nedávno propukla, reaguje spousta odborníků, a tak začaly vznikat nové publikace řešící tuto problematiku. Čím jsou publikace aktuálnější, tím detailněji analyzují regionální dopady krize.

Dvořákova studie *Finanční krize jako globální problém a možnosti jejího vzniku* (2004), byla napsána ještě před vypuknutím hypoteční krize v USA. Studie se snaží zachytit hlavní aspekty problematiky finanční krize a dále se zaměřuje na jednotlivé

krize ve světě. Švejnar se v souboru příspěvků *Příčiny, důsledky a řešení finanční a ekonomické krize* (2009) přednesených na konferenci pořádané v Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky zabývá otázkami *Kdy, proč a kde vznikají krize*. V příspěvku se zaměřuje na současnou krizi, ukazuje na její zvláštnosti oproti krizím předchozím, popisuje její vývoj a zamýšlí se nad dalším vývojem s poukázáním na silné a slabé stránky České republiky. V práci je ze stejného souboru použit také příspěvek *Ekonomická recese v Česku: co odnesla a co přinesla* od Sobíška. Nejen příčiny, ale také projevy krize ve svém díle *Světová ekonomická krize: příčiny, projevy, perspektivy* (2009) řeší Klvačová.

Významnými autory zabývajícími se ekonomickou krizí jsou Gorzelak a Goh, jejichž dílo *Financial Crisis in Central and Eastern Europe: from similarity to diversity* (2010) se skládá z příspěvků dalších autorů, kteří se zabývají dopady krize na jednotlivé země. Jedním z těchto příspěvků je také anglicky psaný článek od Blažka, který provedl případovou studii právě na České republice, která nese název *The regional impacts of the global financial and economic crisis in the Czech Republic*. Blažek zde studuje vývoj ekonomiky v České republice i jednotlivých krajích a také poukazuje na dopady krize v jednotlivých odvětvích.

Nejen dopady, ale také vznik krize a její vývoj zaměřený jak na prostředí USA, Evropy, ale i České republiky shrnuje ve svém příspěvku *Dopady světové finanční a hospodářské krize na ekonomiku České republiky* (2011) Dubská. V práci *Český průmysl: s čím stojí a padá v době recese* (2009) se pak Dubská soustředí na český průmysl, kde popisuje jeho významnost v rámci ekonomiky České republiky oproti ostatním vyspělým státům. Detailně hodnotí vývoj průmyslové produkce České republiky před nástupem krize a s jejím příchodem. Uvádí, že plný dopad krize pocítil český průmysl v posledním čtvrtletí roku 2008, ale první náznaky zpomalování tempa výroby průmyslu byly patrné již od poloviny roku 2006. Hovoří také o tom, že s poklesem zahraniční poptávky v důsledku ekonomické krize byla postižena odvětví, která před tím vyvíjela největší dynamiku, a to výroba automobilů a elektrotechnika.

Ekonomickou krizí v souvislosti s českým průmyslem se také zabývá Kázecký ve svém příspěvku *Český průmysl a ekonomická krize*, který najdeme v již zmiňovaném souboru příspěvků *Příčiny, důsledky a řešení finanční a ekonomické krize* (2009).

Zde říká, že krize průmyslu souvisí především s krizí poptávky ze zahraničí. Řešení krize u nás vidí ve vyřešení krize zejména v okolních zemích a hlavně pak v Německu. Duspivová a Spáčil, ve svém článku *Dopad současné hospodářské krize na zaměstnanost v ekonomických subjektech s 250 a více zaměstnanci* (2010) pomocí vybraných ukazatelů hledají ekonomické subjekty dle odvětví, která byla nejvíce či nejméně postižena krizí a stejné požadavky si kladou i ohledně zaměstnanců.

2 METODIKA PRÁCE

Zachycení dopadů globální ekonomické krize na trh práce v okrese Plzeň-sever je založeno zejména na analýze vývoje vybraných ukazatelů trhu práce v letech 2004 - 2012. Mezi vybrané ukazatele patří míra registrované nezaměstnanosti (dále jen míra nezaměstnanosti) a počet uchazečů na 1 volné pracovní místo. Práce se dále zabývá strukturou nezaměstnanosti podle: vzdělání, věku, pohlaví, délky nezaměstnanosti, tříd zaměstnání a nabídky práce. Také řeší cizince na trhu práce a vybrané rizikové skupiny. Rok 2004 byl zvolen počátečním rokem proto, že téhož roku vstoupila Česká republika do EU, a došlo tak k většímu otevření se trhu práce i pro cizí státní příslušníky. Dalším důvodem bylo, že do krizového roku 2008 v té době zbývaly ještě 4 roky, takže dopady krize na trh práce mohly být lépe analyzovány a identifikovány. Za závěr sledovaného období byl vzat rok 2012, neboť až postupem času byly zřejmé detailnější důsledky krize a je zároveň nejaktuálnějším rokem, za který bylo možné získat data. Vývoj vybraných ukazatelů v okrese Plzeň-sever byl porovnáván s vývojem v Plzeňském kraji a České republice, čímž bylo dosaženo zachycení regionálních odchylek od celorepublikového vývoje. K potvrzení výsledků zjištěných při analýze vlivu ekonomické krize na trh práce bylo využito tří případových studií. Ne všechna data za rok 2012 bylo ovšem možné sehnat.

Mezi porovnávanými lety došlo ke změně administrativního členění okresu Plzeň-sever. K 1. 1. 2007 byly od okresu odpojeny Dýšina, Chrást a Kyšice ve prospěch okresu Plzeň-město. Integrovaný portál Ministerstva práce a sociálních věcí (dále jen IP MPSV), ze kterého byla čerpána většina dat, zpracovává data vždy za aktuální územní strukturu. To samé platí pro bulletiny, které pro VÚPSV vytvořila Milada Horáková. Data tedy nebylo možné přepočítat na jedinou aktuální územní strukturu.

V charakteristice území okresu Plzeň-sever byla data zjištěna převážně z Českého statistického úřadu (dále jen ČSÚ). Byla zde aplikována například data ze Sčítání lidu, domů a bytů z let 2001 a 2011 (dále jen SLDB). Ke zpracování dat historického vývoje počtu obyvatel bylo využito Historického lexikonu obcí České republiky 1869 – 2001 (1. díl). Pro znázornění změn ve vývoji obyvatelstva okresu Plzeň-sever byl vypočten bazický a řetězový index. Bazický index je poměr mezi zvoleným obdobím a obdobím bazickým neboli základním. Řetězový index pak dává do poměru dva po sobě jdoucí roky. Indexy bývají vyjádřeny v procentech

a používají se u analýzy časových řad, což je i vývoj obyvatel mezi danými lety na daném území. Informace o vybraných průmyslových firmách okresu Plzeň-sever pak byly zjištěny z Obchodního rejstříku a na základě expertních rozhovorů se zástupci některých firem.

Ke splnění prvního cíle bylo zapotřebí se zabývat vývojem na trhu práce a nezaměstnaností v okrese Plzeň-sever v letech 2004 – 2012. Zjištěná data pak byla srovnávána s údaji za Plzeňský kraj a Českou republiku. Nezaměstnanost je pak dle Mareše (2002) definována jako jev na trhu práce, při kterém dochází k nerovnováze mezi poptávkou a nabídkou, a to když nastane převis nabídky práce, nebo v případě, že struktura nabídky a poptávky je odlišná. Mareš (2002) dále píše, že nezaměstnanost je přirozeným jevem společnosti, a dokud se nejedná o masovou nezaměstnanost, není vnímána jako sociální či ekonomický problém. S masovou nezaměstnaností, zejména pak s dlouhodobou, souvisí chudoba, sociální krize, rostoucí kriminalita apod. Zaměstnaní jsou pak podle Mareše (2002) ti, kteří mají zaměstnání zakládající se na smluvním základě, který zahrnuje i materiální odměnu za vykonanou práci, a nepočítá mezi ně sebezaměstnané. Halásková (2001) pak blíže specifikuje zaměstnané jako osoby starší 15 let, které v průběhu referenčního týdne spadaly buď mezi sebezaměstnané, nebo placené zaměstnané (osoby v pracovním poměru, ale i ty, které mají dohodu o provedení práce, nebo dohodu o pracovní činnosti, a nemusely tedy v referenčním týdnu doopravdy pracovat).

Podle Mareše (2002) nezaměstnaní splňují tyto 3 podmínky:

- jsou práceschopní (zdravotním stavem, věkem, ale i s osobní situací)
- chtějí mít zaměstnání
- ale přesto jsou bez zaměstnání

Halásková (2001) specifikuje nezaměstnané jako osoby starší 15 let, které rovněž musejí splňovat 3 podmínky:

- nemají placené zaměstnání, ani sebezaměstnání
- aktivně práci hledají (evidence na úřadech práce, neboli registrovaná nezaměstnanost, dále existuje neregistrovaná nezaměstnanost, kdy lidé volí jinou cestu hledání práce – inzerce, obcházení podniků apod.)
- jsou nejdéle do 14 dnů ochotni nastoupit do výkonu placeného zaměstnání či sebezaměstnání.

Analýza vývoje trhu práce byla založena zejména na měsíčních, čtvrtletních či ročních statistikách IP MPSV. Dle IP MPSV (2013) se míra nezaměstnanosti ve zvoleném období počítala jako poměr všech dosažitelných uchazečů¹ o zaměstnání k ekonomicky aktivním osobám, neboli k pracovní síle². Míra nezaměstnanosti vychází v %.

Ke srovnání okresu Plzeň-sever s Plzeňským krajem a Českou republikou došlo také u analýzy struktury nezaměstnanosti podle vzdělání, pohlaví, délky nezaměstnanosti a jednotlivých tříd KZAM, CZ-ISCO (viz tab. č. 1).

Tab. č. 1: Klasifikace KZAM a CZ-ISCO

třídy	KZAM	CZ-ISCO
tř. 1	Zákonodárci, vedoucí a řídicí pracovníci	Zákonodárci a řídicí pracovníci
tř. 2	Vědečtí a odborní duševní pracovníci	Specialisté
tř. 3	Techničtí, zdravotničtí, pedagogičtí pracovníci a pracovníci v příbuzných oborech	Techničtí a odborní pracovníci
tř. 4	Nižší administrativní pracovníci (úředníci)	Úředníci
tř. 5	Provozní pracovníci ve službách a obchodě	Pracovníci ve službách a prodeji
tř. 6	Kvalifikovaní dělníci v zemědělství, lesnictví a v příbuzných oborech (kromě obsluhy strojů a zařízení)	Kvalifikovaní pracovníci v zemědělství, lesnictví a rybářství
tř. 7	Řemeslníci a kvalifikovaní výrobci, zpracovatelé, opraváři (kromě obsluhy strojů a zařízení)	Řemeslníci a opraváři
tř. 8	Obsluha strojů a zařízení	Obsluha strojů a zařízení, montéři
tř. 9	Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci
tř. 0	Příslušníci armády	Zaměstnanci v ozbrojených silách

Zdroj: ČSÚ, 2012a; ČSÚ, 2012b

¹ Dosažitelní uchazeči: evidovaní nezaměstnaní, kteří mohou bezprostředně nastoupit do zaměstnání při nabídce vhodného pracovního místa a nemají žádnou objektivní překážku pro přijetí zaměstnání

² Pracovní síla: "počet zaměstnaných v národním hospodářství s jediným nebo hlavním zaměstnáním podle výsledků výběrových šetření pracovních sil (klouzávy průměr posledních čtyř čtvrtletí) + počet pracujících cizinců ze třetích zemí s platným povolením k zaměstnávání, zaměstnaných občanů EU registrovaných úřadem práce (klouzávy průměr posledních 12-ti měsíců) a cizinců s platným živnostenským oprávněním (klouzávy průměr za poslední 2 pololetí) + přesná evidence registrovaných - dosažitelných, neumístěných uchazečů o zaměstnání, občanů ČR a občanů EU (EHP), vedená úřady práce podle bydliště uchazeče (klouzávy průměr posledních 12-ti měsíců)" (IP MPSV, 2004).

Struktura nezaměstnanosti dle věku je pak rozebírána v kapitole o rizikových skupinách na trhu práce. Klasifikace zaměstnání KZAM platila do roku 2010, od roku 2011 je to pak klasifikace CZ-ISCO, která nahradila klasifikaci KZAM, neboť bylo potřeba úprav. Nejzásadnější změnou mezi těmito klasifikacemi je, že při určování úrovně dovedností u konkrétních zaměstnání se neklade důraz na dosažený stupeň oficiálního vzdělání, ale na charakter vykonávané práce (ČSÚ, 2012a). K porovnání vývoje uchazečů o zaměstnání okresu Plzeň-sever s Plzeňským krajem a Českou republikou byl použit řetězový index.

Pro podrobnější náhled na dopady ekonomické krize na trh práce okresu Plzeň-sever byla provedena čtvrtletní analýza míry nezaměstnanosti a počtu uchazečů na 1 volné pracovní místo, a to mezi lety 2007 a 2010. Došlo také na prostorovou analýzu trhu práce v okrese Plzeň-sever, kde byl pomocí kartodiagramů ukázán dopad krize na trh práce jednotlivých správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem (dále jen SO POÚ). Byla tedy provedena roční analýza jednotlivých SO POÚ mezi lety 2004 a 2011 a jejich následná komparace, a to z hlediska míry nezaměstnanosti a počtu uchazečů o zaměstnání na 1 volné pracovní místo. Za rok 2012 nemohla být analýza provedena, neboť požadovaná data nebyla k dispozici. Při výpočtu počtu uchazečů na 1 volné pracovní místo bylo počítáno s dosažitelnými uchazeči, jelikož jiná data nejsou za SO POÚ k dispozici.

Analýza vývoje nabídky práce byla založena na klasifikacích KZAM a CZ-ISCO. Ke srovnání vývoje pracovních nabídek mezi okresem Plzeň-sever, Plzeňským krajem a Českou republikou byl použit řetězový index. Dále byla provedena analýza rizikových skupin na trhu práce, kde došlo k počítání podílu (v %) počtu nezaměstnaných osob zkoumané rizikové skupiny na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání.

Data o počtech cizinců, ale i jejich podílech na pracovní síle byla čerpána z VÚPSV z bulletinů č. 14 - 28 od Milady Horákové. Jednotlivé pojmy pak byly definovány na základě ČSÚ a IP MPSV. Některá data o cizincích pak byla poskytnuta paní Rybčinskou z Úřadu práce Plzeň. Pro nedostupnost aktuálních dat byla analýza cizinců na trhu práce prováděna v letech 2004 – 2011.

Kapitola Dopady ekonomické krize na vybrané zaměstnavatele v okrese Plzeň-sever je případovou studií prováděnou v letech 2007 - 2012. Konkrétně byly

analyzovány dopady krize na zaměstnanost a strukturu zaměstnanců ve vybraných firmách, identifikovány problémy spojené s ekonomickou krizí a srovnány vývoje těchto firem. Tato analýza vznikla na základě interview se zástupci zvolených firem. Další doplňující data a informace v této kapitole byla získána z Obchodního rejstříku, z databáze firem HBI ČR a také z oficiálních stránek firem.

Pro přehlednost prováděných časových analýz a komparací byly ze získaných dat vytvářeny grafy (dále nazývány obrázky) a tabulky. Aby bylo možné srovnat okres Plzeň-sever s Plzeňským krajem a Českou republikou, byly porovnávané hodnoty vyjádřeny relativně. Pro kartografické výstupy byl ze softwarových programů použit ESRI ArcGIS 10, s využitím podkladových map ArcČR 500.

3 EKONOMICKÁ KRIZE A JEJÍ DOPADY NA TRH PRÁCE

Pokud chceme mluvit o krizi, je důležité se zmínit o hospodářském cyklu. Samuelson a Nordhaus (2007, s. 468) ve své knize píše, že "hospodářský cyklus představuje výkyvy ve výstupu, příjmech a zaměstnanosti, které postihují celou ekonomiku a obvykle trvají něco mezi dvěma až deseti lety. Pro tyto výkyvy je charakteristická ekonomická expanze, nebo naopak útlum ve většině sektorů ekonomiky najednou". Pokud ekonomika klesá, jedná se o fázi recese. Pokud tato fáze dosahuje větších rozměrů, hovoříme o depresi, neboli o krizi. Naopak pokud ekonomika roste, rozumíme touto fází expanzi. Zlomové body hospodářského cyklu představují sedlo (neboli dno) a vrchol, po jejichž dosažení dojde k obratu. Tento proces se neustále opakuje, ale není pravidelný.

3.1 VZNIK A PŘÍČINY EKONOMICKÉ KRIZE

Globální ekonomické depresi dala vzniknout hypoteční krize v USA. Zde v roce 2007 došlo k uvolnění monetární politiky, kdy byla snížena úroková míra (Švejnar, 2009). Tato krize je největší ekonomickou krizí po Velké depresi, která propukla ve 20. letech minulého století též ve Spojených státech (Švejnar, 2009). Počátek světové finanční krize nastal po pádu investiční banky Lehman Brothers v září roku 2008, což zapříčinily problémy se splácením hypotečních půjček rizikových klientů (Dubská, 2011). Díky levným hypotékám v USA rostly ceny bytů, což mělo za následek zpřísnění podmínek pro poskytování hypotečních úvěrů, a to vedlo k propadu cen na trhu nemovitostí (Dubská, 2011). Klvačová (2009) dodává, že dnešní krize je výsledkem ekonomického modelu Ronalda Reagana z roku 1981, který zavedl nízké daně a deregulace. Klvačová (2009) dále říká, že jednou z příčin této krize je jistě monetární expanze, která byla podnikána v době, kdy ekonomika rostla, a dále také deregulace a podezřelé finanční inovace. Ukazuje také na to, že vůdčí politické strany z důvodu touhy být co nejdelší dobu u moci, zneužívají expanzivní politiky, kterou využívají nehledě na fázi hospodářského cyklu.

Krize sice propukla ve Spojených státech, ale kvůli propojenosti trhů jednotlivých států měla dominový efekt (Švejnar, 2009). Českou republiku pak v roce 2008 nezasáhla jen krize finanční, ale už ekonomická krize (Dubská, 2011).

Projevy krize se v České republice objevily s určitým zpožděním, které souvisí s malou provázaností českého a amerického trhu, a naopak s velkou provázaností se západní Evropou (Blažek, 2010). Z toho důvodu na Českou republiku dolehla krize až poté, co ji zaznamenaly státy západní Evropy.

3.2 DOPADY A DŮSLEDKY EKONOMICKÉ KRIZE

Sirovátka (2010) uvádí, že úpadek ekonomiky, který nastal v České republice v roce 2009, byl nejmarkantnějším od roku 1990, kdy Česká republika prošla transformací. Za tak velký rozsah této krize považuje Klvačová (2009) zadlužování se finančních institucí s vidinou proměňování půjčených peněz v další peníze. Za důsledky krize lze pokládat poptávkový šok, kdy klesla poptávka po zboží, dále pokles exportu, a tudíž i mezinárodního obchodu, který je pro Českou republiku velice důležitý (Švejnar, 2009). Došlo též k úbytku HDP a průmyslové výroby, což se v České republice týkalo hlavně automobilového průmyslu, dále stoupla nezaměstnanost a vzrostlo zadlužení státu (Švejnar, 2009).

O dopadech současné ekonomické krize na český průmysl píše Dubská (2009), která zmiňuje zejména dopady na automobilový průmysl. Dalším autorem je Blažek (2010), který se pozastavuje nejen nad dopady krize na automobilový průmysl, ale i nad dopady na stavebnictví. Dále píše, že nejvíce zasaženy ekonomickou krizí byly: výroba kovodělných výrobků, výroba počítačů a výrobky z uhlí a oleje. Problematikou dopadů krize na český průmysl se zabývá i Kázecký (2009), který říká, že dopad krize na český průmysl byl zapříčiněn krizí poptávky, která byla zastoupena nejen tou českou, ale zejména pak zahraniční. Krize v průmyslu způsobila následující problémy: ztráta zakázek, malé využití výrobních kapacit, ztížený přístup k financím, růst nejistot, nestabilit a také růst platební nekázně, a naopak snížení vymahatelnosti závazků (Kázecký, 2009).

Krizi značně pocítil trh práce. V rámci celé ekonomiky došlo k největšímu poklesu zaměstnanosti ve třetím čtvrtletí roku 2009, a to o 2,9 % (Dubská, 2011). Největší propad pak zaznamenal zpracovatelský průmysl, s meziročním poklesem 8,8 % ve čtvrtém čtvrtletí roku 2009 (Dubská, 2011). Některá odvětví ekonomiky však zaznamenala i nárůst pracovníků, nejvíce pak veřejné, osobní a sociální služby

(Dubská, 2011). Mezi roky 2008 a 2009 došlo též k poklesu platů a mezd o 6 % (Dubská, 2011).

Trh práce se u nás ukázal být pružným, což bylo dáno zaměstnáváním určitého množství agenturních pracovníků, kteří přicházeli o zaměstnání jako první (Sobíšek, 2009). Velkou část agenturních pracovníků tvoří cizinci. S postupem krize byly některé firmy nuceny propouštět i kmenové zaměstnance. Aby však do budoucna došlo k opětovnému nabírání kmenových zaměstnanců, musí nejdříve dojít k oživení poptávky (Sobíšek, 2009). Dle Blažka (2010) se mnozí zaměstnavatelé v průmyslu a stavebnictví snažili nepropouštět kmenové zaměstnance, ale krátit pracovní dobu, a to z důvodu nedostatku kvalifikovaných pracovníků. I když tedy zaměstnanost v průmyslové, ale i stavební činnosti poklesla, tak v těchto odvětvích nedocházelo k tak markantnímu růstu nezaměstnanosti (Blažek, 2010). Dále uvádí, že důvodem malého propouštění byly i evropské dotace, a to například na školení prozatimně nečinných pracovníků.

Podle Blažka (2010) patří Plzeňský kraj mezi ty, na které tvrdě dopadla ekonomická krize, a to zejména v souvislosti s mírou registrované nezaměstnanosti. Blažek (2010) dále poukazuje na odlišnosti dopadů ekonomické krize z hlediska regionů, kdy nejméně zasažené byly silné metropolitní regiony, a nejvíce naopak venkovské či staré průmyslové regiony. Sirovátka (2010) pak rozřazuje okresy podle intenzity zásahu krize do čtyř hlavních kategorií. V první řadě se jedná o okresy, které byly zasaženy nejvíce, druhou skupinou jsou pak okresy, ve kterých se projevil výrazný nárůst nezaměstnanosti (o 6,5 %). Do další skupiny spadají ty, kde se sice krize projevila, ale bez výrazného zvýšení ukazatelů trhu práce. Poslední kategorií jsou okresy, které byly zasaženy nejméně, jejich míra nezaměstnanosti je tedy nižší než republikový průměr a během krize došlo ke zvýšení ukazatelů trhu práce o maximálně 3 % (Sirovátka, 2010). Plzeň-sever pak zařadil do třetí kategorie, tedy do okresů, kde vlivem krize nedošlo k velkému navýšení ukazatelů trhu práce.

Česká republika od roku 2008 až do roku 2012 na rozdíl od sousedních států zaznamenala potlačení ekonomického růstu, za což jsou odpovědná rozdílná opatření těchto států. Opatření v České republice kladla důraz na vyrovnaní rozpočtových deficitů (Vintrová, 2012). V letech 2010 a 2011 sice došlo k mírnému růstu české

ekonomiky, ale v roce 2012 se ekonomika České republiky opět ocitla v recesi, v níž je zřejmý pokračující pokles investic a také snížení spotřeby domácností (Vintrová, 2012).

3.3 HLEDÁNÍ VÝCHODISEK Z EKONOMICKÉ KRIZE

Hledáním východisek se v letech 2008 a 2009 zabývaly největší světové ekonomiky a došly k závěru, že jsou nutné reformy globálního finančního systému, a že je nezbytný striktnější dohled nad finančními trhy a důslednější postup vzhledem k daňovým rájům (Klvačová, 2010). Řešení ekonomické krize pro EU v rámci politických a regulačních opatření navrhuje Larosièrova zpráva³ (Klvačová, 2010). Ke zmírnění dopadů krize nejen v České republice, ale i v ostatních státech slouží politika zaměstnanosti. Má pouze doplňkovou roli, ale v následujících ohledech je dle Sirovátka (2010) velice důležitá:

- 1) krátkodobě zmírňuje dopad krize na pracovní sílu,
- 2) zkracuje časovou prodlevu mezi ukončením recese a oživením na trhu práce,
- 3) střednědobě a dlouhodobě přispívá k celkové flexibilitě trhu práce

Pro politiku zaměstnanosti v České republice bylo zásadnější zachování stejné úrovně zaměstnanosti než řešení nezaměstnanosti. K udržování zaměstnanosti sloužila především opatření, jako je zkrácení pracovní doby a mezd, ale také protikrizový projekt „Vzdělávejte se“, díky kterému mohli zaměstnavatelé získat finanční prostředky na realizaci vzdělávacích kurzů pro své zaměstnance (Sirovátka, 2010).

Jak se bude krize dále vyvíjet, závisí na mnoha faktorech. V České republice se dle Švejnara (2009) jedná zejména o obnovení poptávky na světových trzích, přičemž našimi největšími partnery jsou EU, zvláště pak Německo. Švejnar (2009) dále píše, že by krizi mohl zažehnat přesun ohniska poptávky do jiných zemí, ve kterých byly v minulosti přebytky. Za tyto země označuje Čínu, Japonsko, ale i Německo.

³ Larosièrova zpráva: Je analýza, která identifikuje příčiny finanční a ekonomické krize, která vypukla, a dále navrhuje její možná řešení. Zpráva vznikla jako podnět Evropské komise, která v roce 2008 pověřila skupinu expertů, aby se zabývali budoucími evropskými finančními regulacemi a supervizemi (Klvačová, 2010).

4 VYMEZENÍ ÚZEMÍ A ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA OKRESU PLZEŇ-SEVER

Okres Plzeň-sever vznikl dle zákona 36/1960 Sb., o územním členění státu (ČSÚ, 2011). V roce 1960 byl počet obcí 122 (ČSÚ, 2003). Poté docházelo ještě k dalším územním změnám, kdy se obce slučovaly nebo přerážovaly do jiných nebo z jiných okresů. Nejmenší počet obcí měl okres k 1. 11. 1980, kdy jich zahrnoval pouze 72 (ČSÚ, 2003). Nad počet 100 obcí se dostal při SLDB v roce 2001, kdy jich měl 102 (ČSÚ, 2003). V roce 2003 byla převedena obec Malesice do sousedního okresu Plzeň-město (ČSÚ, 2011). V období mezi lety 2004 a 2012 byly provedeny poslední změny v zařazení obcí do okresů. Součástí okresu od 1. ledna 2007 již nejsou Dýšina, Chrást a Kyšice, které nyní spadají pod okres Plzeň-město (ČSÚ, 2011). V současné době patří do okresu 98 obcí.

Území okresu Plzeň-sever je rozloženo v severovýchodní části Plzeňského kraje a sousedí se čtyřmi okresy v rámci kraje. Na východě hraničí s okresem Rokycany, na jihovýchodě s okresem Plzeň-město, jižní část pak sousedí s okresem Plzeň-jih a západním sousedem je Tachov. Okres hraničí také s některými okresy dalších tří krajů. Se Středočeským krajem, konkrétně s jeho okresem Rakovník, tvoří hranici na severovýchodě. Dále má krátkou severní hranici s okresem Louny, který leží v Ústeckém kraji. Posledními sousedy jsou okresy Karlovarského kraje, a to Karlovy Vary a Cheb, které tvoří severozápadní hranici s okresem Plzeň-sever.

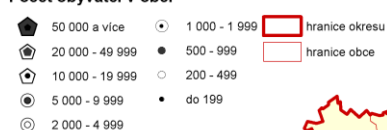
Rozloha okresu Plzeň-sever činí 1 287 km², což je 17 % celkové rozlohy kraje, a je tak třetím největším ze sedmi okresů v kraji (Plzeň-sever, Domažlice, Klatovy, Plzeň-město, Tachov, Rokycany a Plzeň-jih) (ČSÚ, 2012c). Větší jsou pouze Tachov a Klatovy (ČSÚ, 2012c). Podle výsledků ze SLDB v roce 2011 měl okres Plzeň-sever 74 940 obyvatel, z nichž bylo 34 547 zaměstnaných (ČSÚ, 2013e). Hustota osídlení se rovnala přibližně 58 obyvatelům na 1 km², což byla ve srovnání s Plzeňským krajem podprůměrná hodnota, neboť na 1 km² v celém kraji připadalo 76 obyvatel (ČSÚ, 2012e). Okresním městem je Plzeň, která neleží na území okresu. Okres má 98 obcí, přičemž 10 z nich jsou městy. Velká většina obcí má méně než 1000 obyvatel a ve městech žije méně než polovina obyvatel, k 26. 3. 2011 to bylo téměř 42 % (ČSÚ, 2013a). Nejmenší obcí, co se týkalo počtu obyvatel, bylo Dolní Hradiště se 40 obyvateli, a naopak největším městem byly se 7 136 obyvateli Nýřany, které jsou

zároveň obcí s rozšířenou působností a obcí s pověřeným obecním úřadem (dále jen ORP a SO POÚ) (ČSÚ, 2013a). V okrese jsou 2 ORP, kromě Nýřan ještě Kralovice a dále 7 SO POÚ - Kralovice, Manětín, Město Touškov, Nýřany, Plasy, Třemošná a Všeruby (viz obr. č. 1) (Veřejná správa online, 2013).

Obr. č. 1

ADMINISTRATIVNÍ ROZDĚLENÍ OKRESU PLZEŇ-SEVER - STAV K 1.1.2008

Počet obyvatel v obci

NÁZEV MĚSTA
Název městyse
Název ostatních obcí

Zdroj: ČSÚ, 2012f

Vliv města Plzně na okres Plzeň-sever je patrný ve všech oblastech života. Probíhají zde intenzivní vazby typu dojížděky do škol a zaměstnání či využívání služeb, což je dáno zejména dobrou dopravní dostupností města Plzně. Důležitá je zejména dojížděka do zaměstnání, neboť okres je významným zdrojem pracovních sil pro Plzeň-město a právě tento fakt hraje roli v míře nezaměstnanosti okresu Plzeň-sever, která je nižší než průměrná hodnota České republiky (Baštová, 2011). Stejně vazby mají s městem Plzeň i ostatní přilehlé okresy. O Plzni a přilehlých okresech tedy můžeme hovořit jako o Plzeňské aglomeraci (Baštová, 2011).

4.1 VÝVOJ OBYVATELSTVA OKRESU PLZEŇ-SEVER

Podle prvního novodobého SLDB v roce 1869 žilo v okrese 73 194 obyvatel (viz tab. č. 2). Počet postupně stoupal a roku 1930 byl nejvyšší za celé období a vykazoval 99 247 obyvatel. Tento nárůst zapříčinila těžba černého uhlí, s níž souvisel i příliv obyvatel díky výstavbě hornických kolonií.

Tab. č. 2: Dlouhodobý vývoj počtu obyvatel v okrese Plzeň-sever v letech 1869 - 2001

rok	počet obyvatel	bazický index (v %)	řetězový index (v %)
1869	73 194	100,0	100,0
1880	81 052	110,7	110,7
1890	84 359	115,3	104,1
1900	85 992	117,5	101,9
1910	91 412	124,9	106,3
1921	94 478	129,1	103,4
1930	99 247	135,6	105,0
1950	73 104	99,9	73,7
1961	78 091	106,7	106,8
1970	74 532	101,8	95,4
1980	74 266	101,5	99,6
1991	72 072	98,5	97,0
2001	72 756	99,4	100,9

Zdroj: Historický lexikon obcí ČR 1869-2005; vlastní úpravy

Pozn.: přepočteno na územní strukturu k 1. 1. 2005 (tedy včetně Chrástu, Kyšic a Dýšiny)

V důsledku druhé světové války a poválečnému odsunu Němců došlo k nejvýraznějšímu úbytku populace, kdy rozdíl mezi roky 1930 a 1950 činil 26 143 obyvatel. V dalším sčítání počet stoupl o téměř 5 000, což byl největší zaznamenaný vzestup po druhé světové válce. Tento nárůst mohl způsobit organizovaný nábor pracovních sil spojený s bytovou výstavbou, neboť se zde rozvíjely těžba uhlí a průmyslová výroba. Následně počet kolísal mezi 72 000 – 75 000 obyvateli.

Tab. č. 3: Vývoj počtu obyvatel v okrese Plzeň-sever v letech 2001 - 2012 (k 31. 12.)

rok	počet obyvatel	bazický index (v %)	řetězový index (v %)
2001	69 014	100,0	100,0
2002	69 377	100,5	100,5
2003	69 910	101,3	100,8
2004	70 500	102,2	100,8
2005	71 111	103,0	100,9
2006	71 915	104,2	101,1
2007	73 061	105,9	101,6
2008	74 003	107,2	101,3
2009	74 694	108,2	100,9
2010	75 470	109,4	101,0
2011	75 718	109,7	100,3
2012	76 232	110,5	100,7

Zdroj: ČSÚ, 2012d; ČSÚ, 2013c; vlastní úpravy

Pozn.: Přepočteno na současnou územní strukturu platnou od 1. 1. 2007 (tedy bez Chrástu, Kyšic, Dýšiny a Malesic)

Z tabulky č. 3 lze vyčíst, že vývoj počtu obyvatel okresu Plzeň-sever zaznamenal mezi lety 2001 a 2011 vzestupný trend. Oproti bazickému roku 2001 se v posledním roce sledovaného období populace rozrostla o 6 704 jedinců, tedy o 9,71 %. Stálý růst obyvatel může být zapříčiněn blízkostí krajského města a rozvojem jeho zázemí a díky suburbanizaci.

4.2 HOSPODÁŘSKÉ AKTIVITY OKRESU PLZEŇ-SEVER

Okres Plzeň-sever je zemědělsko-průmyslovou oblastí, převažuje však zemědělský charakter, a to zejména na severu území. K 31. 12. 2011 zde bylo 65 294 ha zemědělské půdy, z níž 53 371 ha, tedy 82 % připadalo na ornou půdu (ČÚZK, 2012). Podíl orné půdy se sice snižuje, ale přesto má okres Plzeň-sever spolu s okresem Plzeň-jih v kraji dominantní postavení v podílu orné plochy, a významně tak ovlivňuje její celkový podíl v Plzeňském kraji (ČSÚ, 2012h). Velkou část zemědělské půdy obhospodařuje Úněšovský statek a.s. (ČSÚ, 2012g). Dle SLDB 2011 pracovalo v okrese Plzeň-sever 1 617 osob v odvětví v zemědělství, lesnictví a rybářství (ČSÚ, 2013b).

Hlavně jižní část okresu se pak věnuje zejména průmyslové výrobě, která se často soustředí v jednotlivých centrech, jako je například Průmyslová zóna Mexiko u Nýřan. Průmyslová výroba se v okrese soustředila již v minulosti, avšak v současnosti má již jinou strukturu. Průmyslové firmy zároveň patří mezi největší firmy v okrese dle počtu pracovníků. Jelikož je průmysl pro okres velice důležitý, věnuje se mu práce podrobněji v následující podkapitole Vývoj průmyslových aktivit okresu Plzeň-sever.

Služby nemají zdaleka takový význam jako průmyslová výroba. Lepší dostupnost a vybavenost mají větší obce či ORP a nebo SO POÚ. Například Nýřany jako ORP i SO POÚ mohou nabídnout široké spektrum služeb, ať už co se týká nákupních možností, zdravotnictví, dopravní obslužnosti, tak i jiných veřejných služeb. Na území okresu Plzeň-sever se kromě mateřských a základních škol nachází také čtyři střední školy, a to ve Zbůchu, v Horní Bříze, v Plasích a v Kralovicích (Atlas školství, 2012 - 2013). Dle výsledků SLDB 2011 bylo ze sektoru služeb zaměstnáno nejvíce osob v odvětví velkoobchodu a maloobchodu a oprav a údržeb motorových vozidel, neboť zde pracovalo 3 262 osob (ČSÚ, 2013b). Druhou největší zaměstnanost v tomto sektoru mělo odvětví doprava a skladování, kde bylo zaměstnáno 2 234 osob (ČSÚ, 2013b).

4.3 VÝVOJ PRŮMYSLOVÝCH AKTIVIT OKRESU PLZEŇ-SEVER

V minulosti patřilo k velmi významným těžebním surovinám černé uhlí, jehož těžba v Plzeňské pánvi započala přibližně ve druhé polovině 19. století. Mezi nejvýznamnější těžební oblasti v Plzni-severu patřilo okolí Nýřan, Chotěšova, Zbůchu, Kaznějova a Třemošné (Kukutsch, 2009). V roce 1945 byl zřízen národní podnik Západočeské uhelné doly, Plzeň, který se v roce 1951 rozčlenil na čtyři samostatné podniky (Kukutsch, 2009). Tři z nich náležely do okresu Plzeň-sever, a to Důl Krimich v Tlučné, Masarykův důl v Týnci a Masarykův jubilejní důl ve Zbůchu (Kukutsch, 2009). Společnost pak byla ještě několikrát přejmenována a přeorganizována. Poslední změna nastala v roce 1970, kdy byly Západočeské uhelné doly vyčleněny ze státního podniku KD Kladno a byl založen samostatný státní podnik Západočeské uhelné doly, Zbůch u Plzně (Kukutsch, 2009). Většina velkých dolů po vytěžení zanikla v 70. letech. Posledním fungujícím dolem byl důl Krimich

(známý také jako důl Antonína Uxy), který byl uzavřen v roce 1995 (Černý, 2011). Kvůli těžbě uhlí zde bylo vypuštěno mnoho rybníků, například Janov u obce Úherce. S těžbou uhlí dále souvisí rozvoj železnic, a to i úzkokolejných, po kterých se sváželo uhlí (Černý, 2011). Síť takovýchto kolejí vedla i do Nýřan a ještě dnes můžeme najít její zbytky.

V současnosti je významným surovinovým zdrojem kaolin, který se těží v okolí Kaznějova. Jedná se zejména o hrubší druhy kaolinů, ze kterých se v keramických závodech v Horní Bříze vyrábí keramika stavební a hospodářská, žáruvzdorné výrobky a keramické obkladačky (ČSÚ, 2012i). Výroba keramiky zde patří mezi nejdůležitější průmyslová odvětví. Tento průmysl reprezentuje podnik LASSELSBERGER, s.r.o. v Horní Bříze, neboli LB MINERALS s.r.o. (ČSÚ, 2012i). U Žihle a Kožlan se vyskytuje cihlářská hlína (ČSÚ, 2012c). V okrese Plzeň-sever se také těží středně žáruvzdorné a keramické jíly, které se používají na výrobu dlaždic a obkladaček, dále stavební kámen a šterkopisky (Česká geologická služba, 2012). Jíly, kaolin a šterkopisky zde těží například společnost LB MINERALS, s.r.o., Horní Bříza, šterkopisky pak také společnost Best Písek s.r.o., Rybnice (Česká geologická služba, 2012).

K 26. 3. 2011 bylo v okrese v průmyslu zaměstnáno nejvíce osob ze všech odvětví, neboť zde pracovalo 10 771 osob, což byla jedna třetina z celkového počtu zaměstnaných osob okresu (ČSÚ, 2013b). Na základě toho lze říci, že průmysl je klíčovým odvětvím v okrese. Průmyslové podniky LB MINERALS, s.r.o. a DIOSS Nýřany a.s., který se zaměřuje na výrobu, instalaci, opravy elektrických strojů, pak ovlivňují ekonomiku nejen okresu, ale i celého kraje (ČSÚ, 2012i). Známými průmyslovými firmami jsou také NOVEM Car Interior Design k.s. zabývající se výrobou ozdobných dílů pro interiéry automobilů, dále ZIEGLER Automobiltechnik spol. s.r.o., Nýřany, který vyrábí elektrické stroje a přístroje a stroje a zařízení pro všeobecné účely (Obchodní rejstřík, 2013). Další firmou je GÜHRING s.r.o. Líně, který se specializuje na výrobu strojů a nástrojů pro určitá odvětví (Obchodní rejstřík, 2013). Najdeme zde také firmu B & BC, a.s. Zbůch, která se zabývá například prováděním staveb, zámečnictvím a nástrojářstvím, dále sklárny v Heřmanově Huti, jmenovitě pak Stölzle-Union, s.r.o., jejíž hlavní činností je výroba a zpracování skla (Obchodní rejstřík, 2013). Nakonec se zde nachází například firma BEST, a.s.,

kteřou najdeme v Rybnici u Kaznějova, která se zabývá výrobou umělého kamene a cementového zboží (Obchodní rejstřík, 2013).

V poslední době vznikaly v okrese Plzeň-sever nové firmy zejména v průmyslových zónách Mexiko u Nýřan (Komersia West s.r.o., DHL Solutions k.s., apod.) a v nedaleko se nacházejícím tzv. „Orange parku“ (Trost Auto Service Technik spol. s r.o.).

Tab. č. 4: Vybrané průmyslové firmy v okrese Plzeň-sever

firma	sídlo v okrese	předmět výroby	počet zaměstnanců
LB MINERALS, s.r.o.	Horní Bříza	těžba jílu, kaolinu	827
NOVEM Car Interior Design k.s.	Město Touškov	výroba ozdobných dílů pro interiéry automobilů	646
DIOSS Nýřany a.s.	Nýřany	výroba, instalace a opravy elektrických strojů	553
BEST, a.s.	Rybnice	výroba umělého kamene a cementového zboží	373
GÜHRING s.r.o.	Líně	nástrojářství, kovoobráběčství	279
Stölzle-Union, s.r.o.	Heřmanova Huť	výroba a zpracování skla	220
ZIEGLER Automobiltechnik spol. s.r.o.	Nýřany	výroba elektrických strojů a přístrojů a zařízení pro všeobecné účely	180
B & BC, a.s.	Zbůch	stavby, nástrojářství a zámečnictví	135

Zdroj: Obchodní rejstřík, 2013; expertní rozhovory se zástupci firem

Pozn.: počet zaměstnanců je k 31. 12. 2011, pouze u firmy NOVEM je k 31. 3. 2012

V současné době se v okrese staví další výrobní haly, které by jednou mohly přinést práci nezaměstnaným osobám. Mezi obcemi Nýřany, Zbůch a Úherce nedaleko výjezdu z dálnice D5 se buduje nová výrobní hala, ve které bude sídlit společnost Faurecia, což je šestý největší dodavatel komponentů pro automobilový průmysl ve světě (Plzeňský kraj, 2013). Závod se bude zabývat výrobou autosedaček a práci zde najde více než 800 lidí, z nichž 700 bude na pozicích operátorů (Plzeňský kraj, 2013). Sériová výroba by měla být zahájena letos v říjnu a do konce roku 2013 by ve firmě mělo pracovat 300 zaměstnanců (Plzeňský kraj, 2013). Pracovní náborů do vyšších funkcí již byly zahájeny.

Dalším růstem pracovních míst bude stavba spalovny komunálního odpadu v Chotíkově. Podle současných plánů by zaměstnávala 38 osob bezprostředně souvisejících s provozem spalovny a jednalo by se například o pozice jeřábníka, mechaniků, operátorů zařízení a podobně (Holoubek, 2013). Zahájení provozu spalovny je plánováno k 1. 1. 2016 (Holoubek, 2013).

5 TRH PRÁCE V OKRESE PLZEŇ-SEVER

Tato část práce poukazuje na dopady krize, které jsou patrné ze změn ukazatelů míry nezaměstnanosti a počtu uchazečů na 1 volné pracovní místo. Dopady krize jsou rovněž zřejmé na vývoji struktury nezaměstnanosti podle vzdělání, věku, pohlaví, délky nezaměstnanosti a tříd zaměstnání a také struktury nabídky práce. Analýza dále poukazuje na to, jak s příchodem krize docházelo k vyrovnávání rozdílů mezi jednotlivými skupinami uchazečů o zaměstnání a jaký byl vývoj nabídky práce. Pomocí prostorové analýzy jednotlivých SO POÚ okresu Plzeň-sever pak bylo možné sledovat regionální rozdíly, které jsou často způsobené odlišným zaměřením určitých SO POÚ.

Okres Plzeň-sever patří mezi ty okresy, jež mají nižší míru nezaměstnanosti než je celorepublikový průměr. Dle hodnot míry nezaměstnanosti se okres Plzeň-sever zpravidla řadí mezi prvních 15 okresů. Nejvyšší míry nezaměstnanosti zde bylo dosaženo v roce 2010, a to 8,1 %, což je v porovnání s rokem 2007 více jak dvojnásobná hodnota. S hodnotou míry nezaměstnanosti 8,1 % v roce 2010 na tom však byl okres Plzeň-sever téměř 2,5 krát lépe než okres s nejvyšší mírou nezaměstnanosti v České republice, a to okres Jeseník, který se i během celého sledovaného období řadil k okresům s nejvyšší nezaměstnaností (IP MPSV, 1997 - 2012). Jedním z rozdílů hodnot měř nezaměstnanosti mezi těmito dvěma okresy je určitě jejich poloha. Okres Jeseník je periferní příhraniční oblastí, kdežto okres Plzeň-sever se nachází v zázemí krajského města, a dochází zde k propojenosti mezi trhem práce okresu Plzeň-sever a Plzní-městem, což je pro okres Plzeň-sever velice přínosné. Je zde také dobře vyvinutá dopravní infrastruktura, neboť tudy prochází III. železniční koridor a dálnice D5, která zajišťuje spojení i s Německem. Díky své poloze je kraj přitažlivý pro zahraniční investory, a to zejména z Německa.

5.1 VÝVOJ VYBRANÝCH UKAZATELŮ TRHU PRÁCE V OKRESE PLZEŇ-SEVER

Nejdůležitějšími ukazateli sledovanými v této kapitole jsou míra nezaměstnanosti a počet uchazečů na 1 volné pracovní místo. Až do roku 2007 byl vývoj těchto ukazatelů pozitivní. S příchodem ekonomické krize však došlo se snížením zakázek a s propouštěním zaměstnanců k razantnímu obratu těchto ukazatelů, a to nejen

v okrese Plzeň-sever, ale i v Plzeňském kraji a v České republice. Největší zásah trhu práce byl zaznamenán v letech 2009 a 2010.

Tab. č. 5: Vývoj situace na trhu práce v okrese Plzeň-sever v letech 2004 – 2012 (k 31. 12.)

rok	pracovní síla	počet uchazečů o zaměstnání	volná pracovní místa	míra nezaměstnanosti v %	počet uchazečů na 1 volné pracovní místo
2004	38 942	2 501	287	5,9	8,7
2005	40 063	2 520	417	5,8	6
2006	40 192	2 239	730	5,1	3,1
2007	40 930	1 779	1 006	4,0	1,8
2008	40 921	2 030	786	4,7	2,6
2009	40 315	3 197	137	7,8	23,3
2010	39 901	3 292	224	8,1	14,7
2011	40 298	2 847	174	7,0	16,4
2012	40 270	2 942	273	7,3	10,8

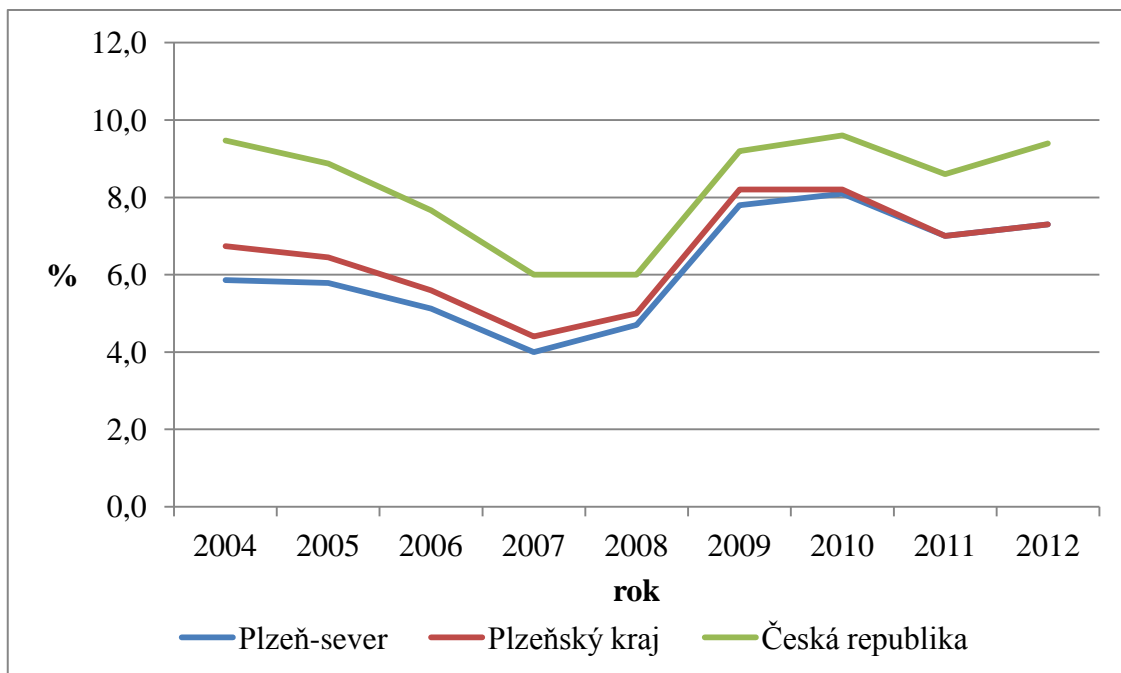
Zdroj: IP MPSV, Měsíční statistiky nezaměstnanosti (1997-2012); vlastní úpravy

Pracovní síla v okrese Plzeň-sever rostla až do roku 2007, kdy dosahovala počtu 40 930, což dokazuje tabulka č. 5. Stejná tabulka také ukazuje, že v roce 2007 se zde nacházelo 1 779 uchazečů o zaměstnání. V roce 2008 byly zaznamenány první dopady krize na oba tyto ukazatele. Klesání pracovní síly, a naopak růst počtu uchazečů o zaměstnání trvaly až do roku 2010. Počet uchazečů byl v tomto roce dokonce téměř dvakrát větší než v roce 2007. Po roce 2010 se situace začíná zlepšovat, ještě však zdaleka nebylo dosaženo předkrizových hodnot z roku 2007.

Míra nezaměstnanosti vykazovala až do roku 2007 stálé zlepšování vývoje. V obrázku č. 2 můžeme vidět, že v okrese Plzeň-sever v roce 2007 dosahovala 4 %, ovšem s příchodem krize v roce 2008 začala její hodnota růst a v roce 2010 se dostala na své maximum. V roce 2011 hodnoty mírně klesly, ale byly stále hodně vysoké. V roce 2012 ale opět lehce vzrostly. Obrázek č. 2 zároveň srovnává vývoj míry nezaměstnanosti mezi okresem Plzeň-sever, Plzeňským krajem a Českou republikou. Snad jediným rozdílem je, že v České republice došlo k nárůstu až v roce 2009. Z obrázku č. 3 je rovněž patrné, že v okrese Plzeň-sever a v Plzeňském kraji byly hodnoty zhruba totožné. Po celé sledované období byly hodnoty míry nezaměstnanosti

v okrese a kraji nižší než v České republice, což znamená, že jak Plzeňský kraj, tak okres Plzeň-sever jsou na tom v porovnání s některými jinými kraji a okresy lépe.

Obr. č. 2: Vývoj míry nezaměstnanosti (%) v okrese Plzeň-sever ve srovnání s Plzeňským krajem a Českou republikou v letech 2004 - 2012 (k 31. 12.)

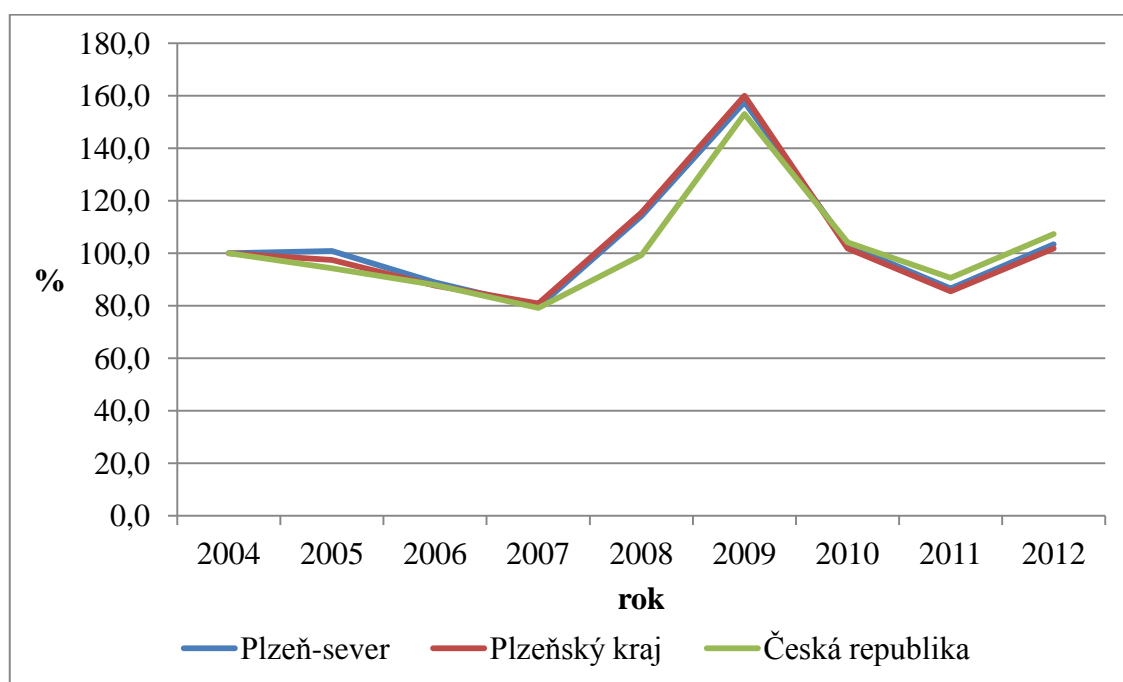
Zdroj: IP MPSV, Měsíční statistiky nezaměstnanosti (1997-2012); vlastní úpravy

Z obrázku č. 3 je patrné, že vývoj uchazečů o zaměstnání znázorněný řetězovým indexem měl v okrese Plzeň-sever velmi podobný průběh, jako tomu bylo u Plzeňského kraje a České republiky. Podíl uchazečů o zaměstnání začal růst v roce 2008 a v roce 2009 se dostal na svůj vrchol. Další roky již byly ve znamení poklesu, nicméně v roce 2012 došlo opět k nárůstu.

Před vypuknutím krize nebylo v okrese Plzeň-sever více než 10 uchazečů na 1 volné pracovní místo, což dokazuje obrázek č. 4. V roce 2009 jejich počet však překročil hodnotu 20 a jednalo se zároveň o největší meziroční nárůst za celé sledované období. V roce 2010 sice stav poklesl, ale až do roku 2012 byl vyšší než 10, a tedy vyšší než počet před krizí. Vývoj počtu uchazečů na 1 volné pracovní místo měl podobný průběh jako míra nezaměstnanosti, ovšem zejména s příchodem krize byly mezi okresem, krajem a republikou výkyvy znatelnější (viz obr. č. 4). Mírný přírůstek počtu uchazečů na 1 volné pracovní místo byl ve všech sledovaných regionech vidět

v roce 2008, opravdu prudký nárůst pak přišel v roce 2009. Z obrázku č. 4 je patrné, že největších hodnot v tomto roce dosahoval okres Plzeň-sever, který dokonce přesáhl i republikový průměr, nad nějž dosahoval i v roce 2011. Jediný okres Plzeň-sever ovšem zaznamenal v posledním roce pokles, čímž se přiblížil stavu Plzeňského kraje.

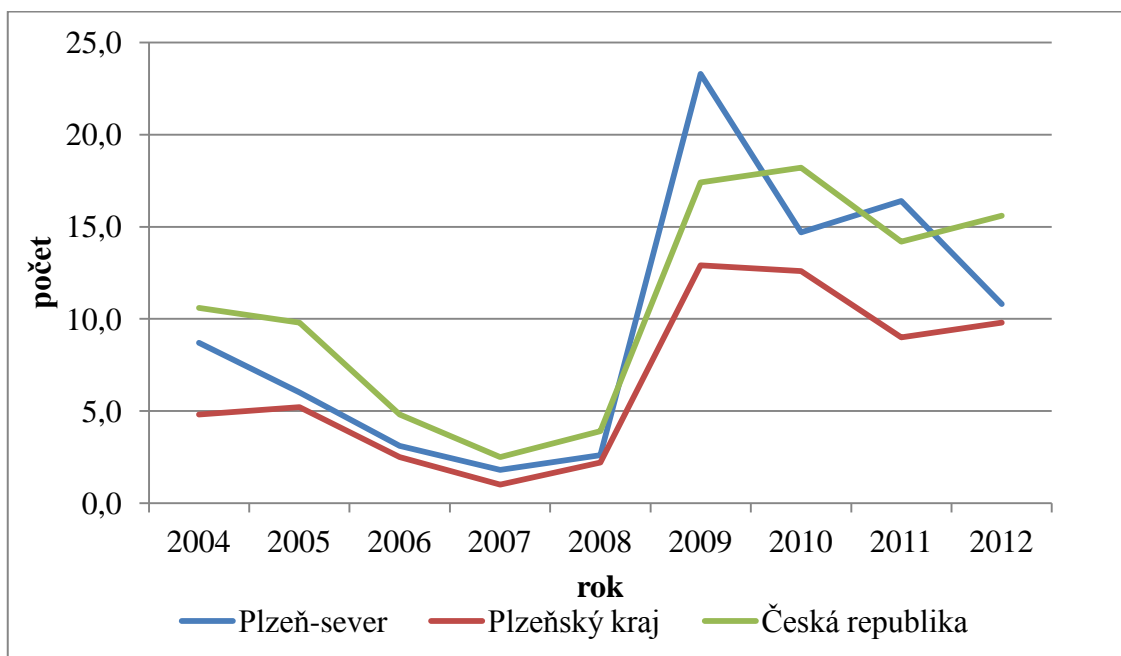
Obr. č. 3: Vývoj počtu uchazečů o zaměstnání v okrese Plzeň-sever ve srovnání s Plzeňským krajem a Českou republikou v letech 2004 - 2012 (k 31. 12.), řetězový index

Zdroj: IP MPSV, Čtvrtletní statistiky nezaměstnanosti (1999-2012); vlastní úpravy

Rozdílnost mezi hodnotami míry nezaměstnanosti a počtu uchazečů na 1 volné pracovní místo v okrese Plzeň-sever má za následek přitažlivost Plzně-města jako jádra pracovních příležitostí (Bašťová, 2011). Plzeň-město poskytuje pracovní příležitosti i lidem z okresu Plzeň-sever, což má za následek nižší míru nezaměstnanosti. Kdežto počet uchazečů na 1 volné pracovní místo, neboli také nabídka práce se vztahuje pouze k danému okresu, a lze se tedy dovítip, že nabídka práce v okrese Plzeň-sever nebyla dostačující.

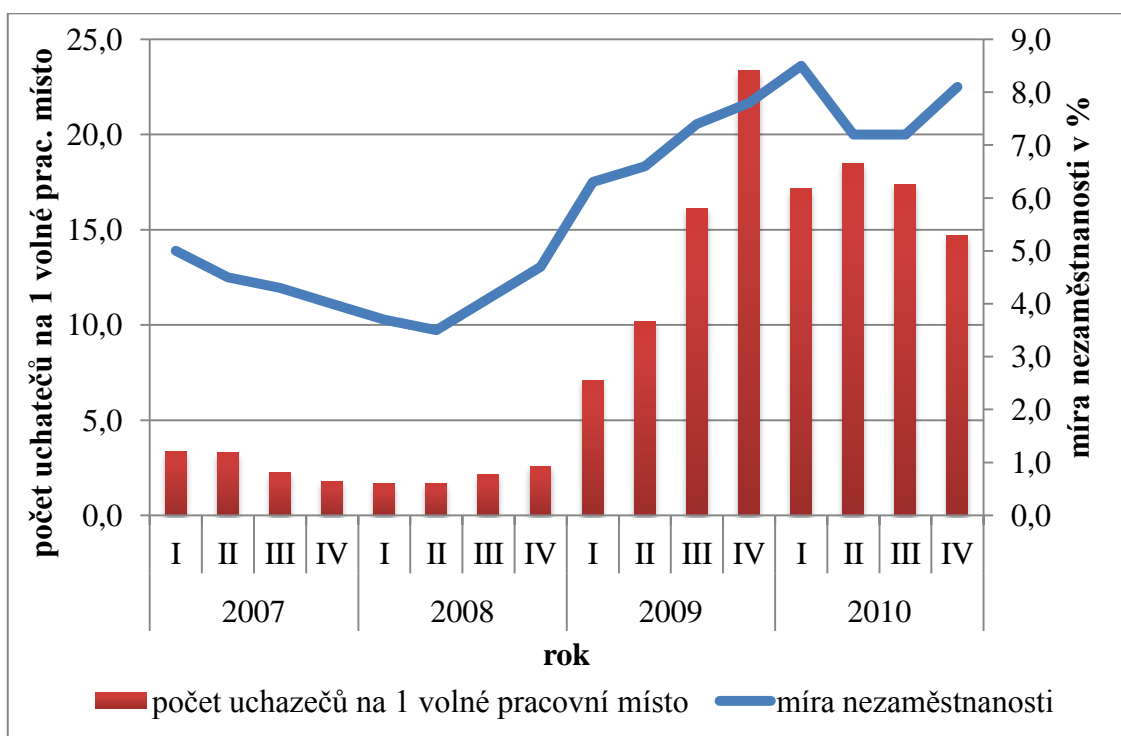
Obr. č. 4: Vývoj počtu uchazečů na 1 volné pracovní místo v okrese Plzeň-sever ve srovnání s Plzeňským krajem a Českou republikou v letech 2004 - 2012 (k 31. 12.)

Zdroj: IP MPSV, Měsíční statistiky nezaměstnanosti (1997-2012); vlastní úpravy

Čtvrtletní analýza znázorněná obrázkem č. 5 ukazuje, že míra nezaměstnanosti i počet uchazečů na 1 volné pracovní místo v okrese Plzeň-sever klesaly až do druhého čtvrtletí roku 2008. Míra nezaměstnanosti tehdy dosahovala 3,5 % a nacházelo se zde 1,7 uchazeče na 1 volné pracovní místo. Postupné narůstání obou ukazatelů bylo zaznamenáno od třetího čtvrtletí roku 2008. Počet uchazečů na 1 volné pracovní místo prudce stoupal až do posledního čtvrtletí roku 2009, kdy se s počtem 23,3 dostal na svůj vrchol. Míra nezaměstnanosti dosáhla svého vrcholu (8,5 %) v prvním čtvrtletí roku 2010. Nejvyšší hodnotu míry nezaměstnanosti v prvním kvartálu roku 2010 zcela jistě ovlivnilo město Plzeň, jelikož v tom samém období rovněž vykazovalo největší hodnotu míry nezaměstnanosti (IP MPSV, 1997 - 2012). Ve druhém kvartálu míra nezaměstnanosti poklesla na 7,2 % a stabilní trend udržela i ve čtvrtletí následujícím. Čtvrtý kvartál byl ovšem opět ve znamení růstu, a to o 0,9 %. Počet uchazečů na 1 volné pracovní místo zaznamenal v prvním čtvrtletí roku 2010 pokles hodnoty na 17,2. V následujícím kvartálu ale hodnoty mírně vzrostly. Poté následovalo období poklesu hodnot, které vydrželo až do čtvrtého čtvrtletí roku 2010. V tomto kvartálu tak bylo v okrese Plzeň-sever 14,7 uchazeče na 1 volné pracovní místo.

Obr. č. 5: Vývoj míry nezaměstnanosti (%) a počtu uchazečů na 1 volné pracovní místo v okrese Plzeň-sever v jednotlivých čtvrtletích v letech 2007 - 2010

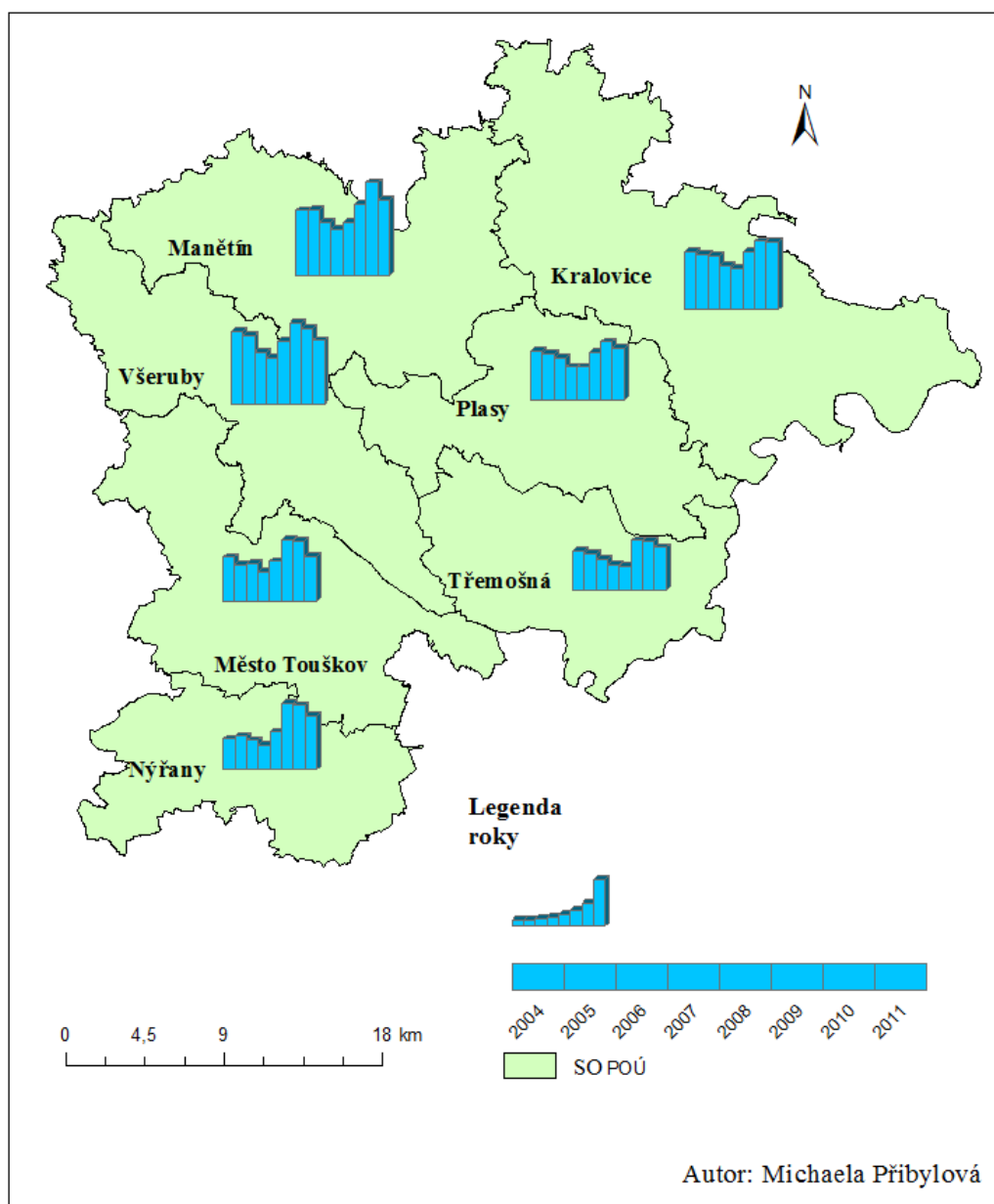
Zdroj: IP MPSV, Měsíční statistiky nezaměstnanosti (1997-2012); vlastní úpravy

Krise u nás sice propukla v roce 2008, nějakou dobu ale trvalo, než se plně projevila. Jak už bylo zmíněno, je Česká republika, a tedy i okres Plzeň-sever, orientována na export, a tudíž je závislá na zahraničních zakázkách. S příchodem krize se tyto zakázky postupně snižovaly. Když se snížily na hranici, která už pro firmy nebyla únosná, muselo dojít k propouštění zaměstnanců. Z toho vyplývá, že k propouštění, a tedy k růstu míry nezaměstnanosti nedošlo hned s příchodem krize. Důvodem, proč míra nezaměstnanosti výrazněji rostla až na konci třetího čtvrtletí roku 2009, je také fakt, že každý zaměstnanec má tříměsíční výpovědní lhůtu.

5.2 PROSTOROVÁ ANALÝZA TRHU PRÁCE V OKRESE PLZEŇ-SEVER

Ne všechny SO POÚ okresu Plzeň-sever se vyvíjely podobným způsobem. To, že mezi jednotlivými regiony existují mnohdy i výrazné rozdíly, dokazují následující dva obrázky.

Obr. č. 6: Vývoj míry nezaměstnanosti (%) na úrovni SO POÚ okresu Plzeň-sever v letech 2004 - 2011 (k 31. 12.)

Zdroj: ArcČR 500; IP MPSV, Statistiky nezaměstnanosti z územního hlediska (2005 - 2011); vlastní úpravy

Pozn.: data za rok 2004 jsou vztažena k 31. 1. 2005, neboť k 31. 12. 2004 nejsou data k dispozici

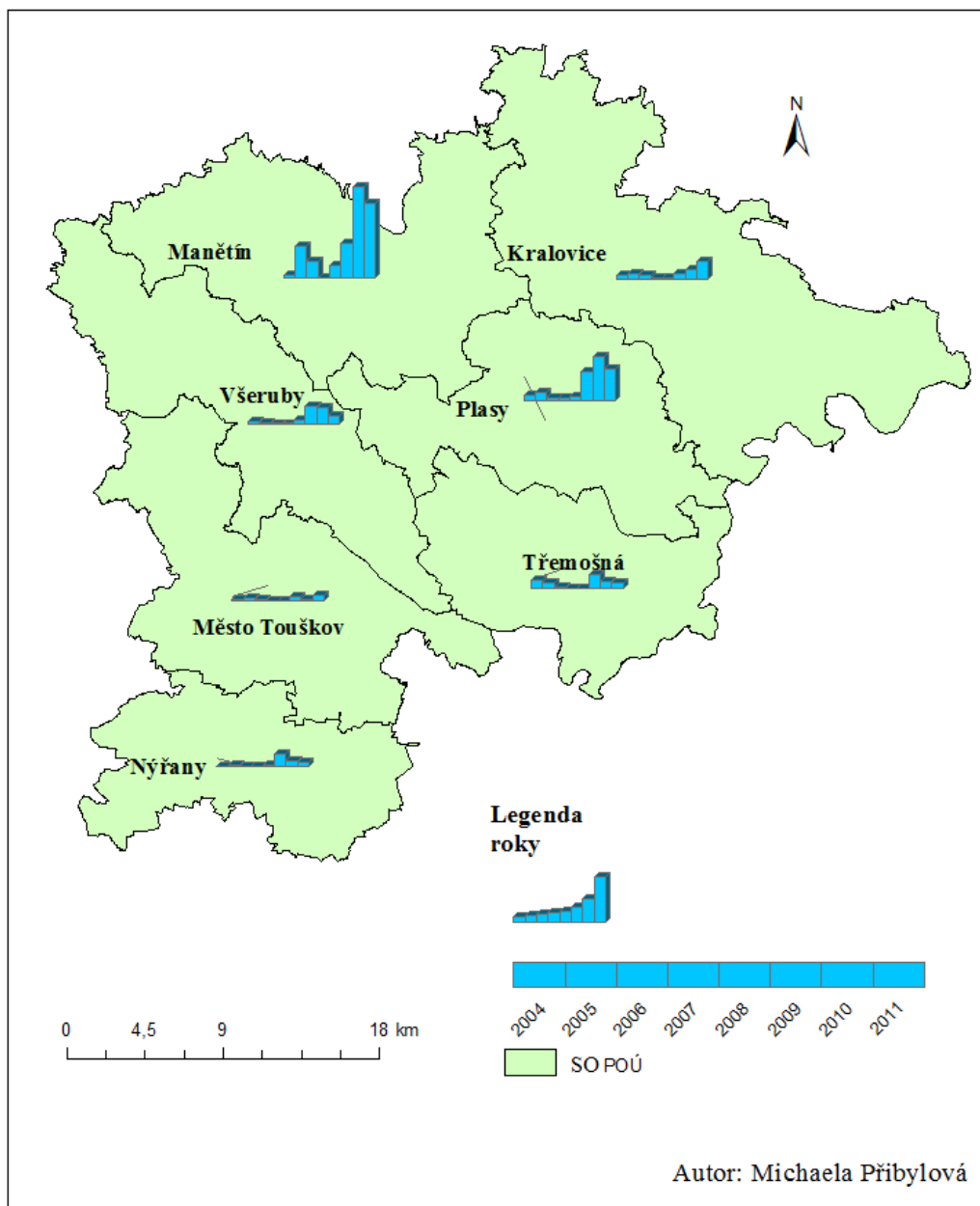
Z obrázku č. 6 je patrné, že vývoj míry nezaměstnanosti si byl ve všech SO POÚ podobný, ale hodnoty byly rozdílné. Na začátku sledovaného období mezi SO POÚ s nejnižší mírou nezaměstnanosti patřily Nýřany (4,5 %), Třemošná (5,6 %) a Město Touškov (6,5 %). Do republikového průměru 9,5 % se vešly ještě Plasy a Kralovice.

Naopak SO POÚ s nejvyšší mírou nezaměstnanosti byly Všeruby (10,5 %). Manětín pak dosahoval hodnot rovných republikovému průměru. Celkově míra nezaměstnanosti mezi lety 2004 a 2007 s nepatrnými výkyvy v některých SO POÚ klesala. Rozdíl mezi mírami nezaměstnanosti se v jednotlivých SO POÚ snížil, takže nejnižší míra nezaměstnanosti v roce 2007 byla 3,5 %, a to v Nýřanech. Naopak nejvyšší hodnotu zaznamenal Manětín, a to 6,7 %.

S úderem krize v roce 2008 již ale většina SO POÚ zaznamenala nárůst míry nezaměstnanosti. Byly ale i takové SO POÚ, ve kterých pokračoval úbytek. Míra nezaměstnanosti v roce 2008 poklesla v Kralovicích a Třemošné, v Plasích pak byla hodnota rovna roku předchozímu. Míra nezaměstnanosti v některých SO POÚ rostla až do roku 2010, ovšem ve Městě Touškov, v Nýřanech, v Třemošné a Všerubech byl již zaznamenán pokles. V posledním sledovaném roce zaznamenaly pokles všechny SO POÚ. Nově se SO POÚ s nejnižší mírou nezaměstnanosti stala Třemošná s 6,2 %, dále pak Město Touškov s 6,6 %. Pod celorepublikový průměr 8,6 % dosahovaly také Plasy (7,5 %) a Nýřany (7,9 %). Naopak vyšších hodnot dosáhly Všeruby (9,2 %), Kralovice (9,9 %) a Manětín (11,1 %).

Z dlouhodobého hlediska byla nejvyšší míra nezaměstnanosti v Manětíně a Všerubech. Nejnižší pak byla v období před krizí v Nýřanech, avšak s příchodem krize byly SO POÚ s nejnižší mírou nezaměstnanosti zejména Třemošná a pak Plasy. Míru nezaměstnanosti v SO POÚ Třemošná zcela jistě ovlivňuje to, že se zde nachází nejvýznamnější zaměstnavatel okresu z hlediska počtu zaměstnanců. Tím je firma LB MINERALS, ve které v roce 2011 pracovalo 827 zaměstnanců. Jedná se o firmu s rakouským kapitálem a je součástí společnosti LASSELSBERGER (Obchodní rejstřík, 2013). V Nýřanech došlo k největšímu nárůstu míry nezaměstnanosti ze všech SO POÚ. Z nejnižší hodnoty 3,5 % v roce 2007 se téměř až ztrojnásobila na hodnotu 9,7 % v roce 2009, což zapříčinilo propouštění velkých firem, jako je například česká firma DIOSS Nýřany a.s. I přes velké propouštění měla firma v roce 2011 více než 500 zaměstnanců. Nad 500 zaměstnanců měla v roce 2011 také německá firma NOVEM Car Interior Design k.s. sídlící ve Městě Touškov (Obchodní rejstřík, 2013), které v roce 2011 vykazovalo druhou nejnižší hodnotu míry nezaměstnanosti.

Obr. č. 7: Vývoj počtu uchazečů na 1 volné pracovní místo na úrovni SO POÚ okresu Plzeň-sever v letech 2004 – 2011 (k 31. 12.)

Zdroj: ArcČR 500; IP MPSV, Statistiky nezaměstnanosti z územního hlediska (2005 - 2011); vlastní úpravy

Pozn.: data za rok 2004 jsou vztažena k 31. 1. 2005, neboť k 31. 12. 2004 nejsou data k dispozici

Ve vývoji počtu uchazečů na 1 volné pracovní místo byly patrné mnohem větší rozdíly než u míry nezaměstnanosti. Obrázek č. 7 ukazuje, že mezi SO POÚ s nejnižším počtem uchazečů patřily v roce 2004 Nýřany (1,6) a Město Touškov (3). Do republikového průměru 10,6 se vešly i Manětín (7,1), Všeruby (7,7)

a Kralovice (9,1). Hranici republikového průměru přesáhly pouze Plasy (12,6) a Třemošná (19,9). Vývoj do roku 2007 byl značně rozkolísaný, největších rozdílů dosahoval Manětín. V roce 2007 byly nejmenší rozdíly mezi jednotlivými SO POÚ. Nejmenší počet uchazečů na 1 volné pracovní místo byl v Nýřanech a Městě Touškově, a to 0,8. Nejvyšší počet pak zaznamenaly Plasy s 6,9 uchazeči na 1 volné pracovní místo. V roce 2008 ještě nebyly rozdíly oproti předchozímu roku příliš patrné, pouze v Manětíně došlo k velkému nárůstu, a to z 2,8 na 30,3 uchazečů na 1 volné pracovní místo. Ovšem hodnota 2,8 uchazeče na 1 volné pracovní místo byla v Manětíně spíše výjimečná, neboť během většiny sledovaného období vykazoval velice vysoký počet uchazečů na 1 volné pracovní místo. Jakožto zemědělsky zaměřená a periferní oblast neláká investory, a tudíž je nabídka práce velmi omezená.

V roce 2009 zaznamenaly nárůst všechny SO POÚ. V SO POÚ jako Kralovice, Manětín a Plasy hodnoty rostly i v roce 2010. Kralovice pak vykázaly růst i v roce 2011. V Nýřanech došlo v roce 2010 sice k poklesu, ale v roce 2011 opět k nárůstu. I přesto však počtem uchazečů 9,5 na 1 pracovní místo vykazovaly Nýřany nejnižší hodnotu ve srovnání s ostatními SO POÚ okresu. Nízkých hodnot v roce 2011 dosahovalo také Město Touškov (11,6) s Třemošnou (13,5). Jediné tyto tři SO POÚ pak vykazovaly nižší hodnoty, než byl celorepublikový průměr, který činil 14,2 uchazeče na 1 volné pracovní místo. Největší počet 173 uchazečů na 1 volné pracovní místo byl v roce 2011 v Manětíně. Zbylé SO POÚ také vykazovaly vysoké hodnoty, ty už ale byly zhruba dva až devětkrát menší než v Manětíně. SO POÚ jako Manětín a Plasy pak zaznamenávaly skutečně extrémní nárůsty, neboť v roce 2009 bylo v Manětíně 81 uchazečů na 1 volné pracovní místo, v roce 2010 to bylo neuvěřitelných 212 a 173 v roce 2011. V Plasích stoupla hodnota nad hranici 100 pouze v roce 2010, v letech 2009 a 2011 byla ale vyšší než 65.

Z dlouhodobého hlediska na tom byl nejhůře Manětín, který vykazoval skutečně vysoké hodnoty. Nejlépe pak na tom byly Nýřany a Město Touškov, přičemž příznivějších hodnot po vypuknutí krize dosahovalo kromě roku 2011 Město Touškov.

Dle analýzy úřadu práce v Plzni patří mezi dlouhodobě nejproblémovější oblasti okresu z hlediska míry nezaměstnanosti zejména Manětínsko a Všerubsko, další problémovou částí okresu je pak Kralovicko (Úřad práce ČR, 2000-2011). V roce 2012

už z těchto oblastí bylo identifikováno za problémové jen Manětínsko, k němu se však přidalo Bezvěrovsko (Úřad práce ČR, 2013). Manětínsko vykazovalo dlouhodobě vyšší hodnoty míry nezaměstnanosti, než je průměr České republiky. Také Všeruby a Kralovice v některých letech zaznamenaly míru nezaměstnanosti nad průměrem České republiky. Zmíněné oblasti patří k řídce osídleným oblastem, které jsou stále velice zaměřené na zemědělství (Úřad práce ČR, 2000-2011). Poptávka po práci v zemědělství se snižováním zemědělské výroby stále klesá. Pro tyto oblasti je tedy charakteristický nejvyšší počet dlouhodobě nezaměstnaných v okrese. Negativní vliv na nezaměstnanost má také nedostatečná obslužnost z hlediska dopravního (Úřad práce ČR, 2000-2011). Není tedy k podivu, že noví investoři se do těchto oblastí již delší dobu nehrnou. Během sledovaného období bylo naopak nejvíce podnikatelsky aktivní Nýřansko, kde byla rovněž nejnižší míra nezaměstnanosti (Úřad práce ČR, 2000-2011). Dále se hodně podnikatelských aktivit soustředilo na Třemošensku. V roce 2010 se však i Nýřany staly v důsledku ekonomické krize problémovou oblastí, když zde došlo k masovému propouštění.

5.3 ANALÝZA STRUKTURY NEZAMĚŠTNANOSTI V OKRESE PLZEŇ-SEVER

Dopady ekonomické krize na trh práce je také možno zjistit analýzou jednotlivých skupin uchazečů o zaměstnání. Z této analýzy je také patrné, že uchycení se na trhu práce záleží na tom, do jakých skupin se jednotlivci řadí. Jestli jsou uchazeči muži nebo ženy, jaké mají vzdělání a kolik jim je let, hraje u zaměstnavatelů důležitou roli.

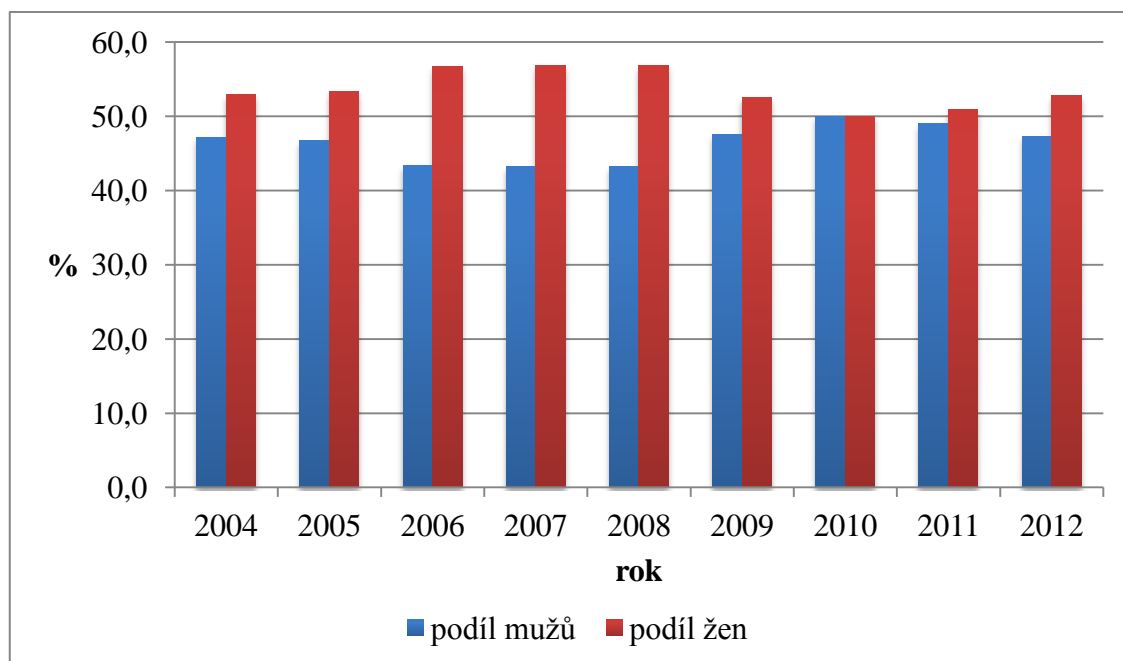
5.3.1 STRUKTURA NEZAMĚŠTNANOSTI PODLE POHLAVÍ

Ženy se hůře uplatňují na trhu práce než muži. To, že převládá nezaměstnanost žen, je dáno myšlením zaměstnavatelů, kteří hledí na to, že muži zvládají více práce. U žen naopak zohledňují, jestli chtějí, nebo mají děti a popřípadě jak jsou ty děti staré.

Mezi uchazeči o zaměstnání v okrese Plzeň-sever během celého sledovaného období převládaly ženy, kterých bylo 50 % a více (viz obr. č. 8). I když jejich počet (kromě roku 2005) do roku 2007 klesal, jejich podíl stále rostl, neboť počet uchazečů opačného pohlaví klesal větší měrou. O rok později, tedy s příchodem krize,

byl zaznamenán nárůst počtu uchazečů u obou pohlaví, a jelikož počty rostly rovnoměrně, podíly se nezměnily.

Obr. č. 8: Vývoj podílu uchazečů podle pohlaví na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání v okrese Plzeň-sever v letech 2004 - 2012 (k 31. 12.)

Zdroj: IP MPSV, Měsíční statistiky nezaměstnanosti (1997-2012); vlastní úpravy

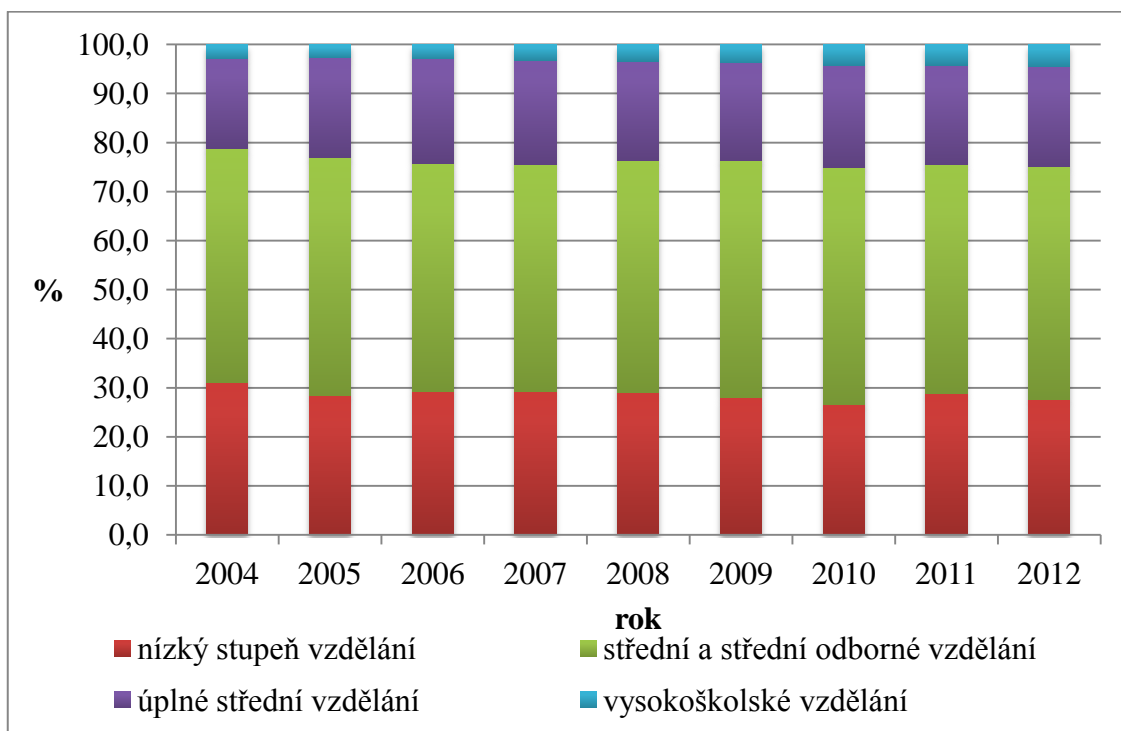
Pokud se pozorně podíváme na vývoj podílu uchazečů obou pohlaví, všimneme si, že s příchodem krize postupně docházelo k vyrovnávání rozdílů mezi muži a ženami. Až v roce 2012 se hodnoty od sebe lišily opět zřetelněji. Podobný vývoj platí i pro Plzeňský kraj a Českou republiku.

5.3.2 STRUKTURA NEZAMĚSTNANOSTI PODLE VZDĚLÁNÍ

Dle IP MPSV (1999 - 2012) existuje celkem 14 vzdělanostních skupin. Pro zjednodušení byly tyto skupiny vhodně sjednoceny, a došlo tak k rozdělení do 4 skupin na uchazeče s: nízkým stupněm vzdělání (bez vzdělání, neúplné vzdělání, základní vzdělání, nižší střední vzdělání), středním a středním odborným vzděláním (nižší střední odborné vzdělání, střední odborné vzdělání s výučním listem, střední a střední odborné vzdělání bez maturity a výučního listu), úplným středním vzděláním

(úplné střední všeobecné vzdělání, úplné střední odborné vzdělání s výučním listem a maturitou, úplné střední odborné vzdělání s maturitou bez výučního listu) a vysokoškolským vzděláním (vyšší odborné vzdělání, bakalářské vzdělání, vysokoškolské vzdělání, doktorské vzdělání).

Obr. č. 9: Vývoj podílu uchazečů o zaměstnání podle dosaženého vzdělání na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání v okrese Plzeň-sever v letech 2004 - 2012 (k 31. 12.)

Zdroj: IP MPSV, Čtvrtletní statistiky nezaměstnanosti (1999-2012); vlastní úpravy

Vzdělání hraje při hledání zaměstnání důležitou roli, neboť se v dnešní době mnohem více zpříšňují podmínky na uchazeče. Nejlépe se na trhu práce uplatňují osoby s vysokoškolským vzděláním, zejména pak ti, kteří disponují doktorským titulem. Uchazeči o zaměstnání z této skupiny během celého sledovaného období nepřesáhli 5% hranici, což nám ukazuje i obrázek č. 9. Naopak uchazeči s nízkým stupněm vzdělání a s dosaženým středním a středním odborným vzděláním během celého sledovaného období tvořili celkem téměř 80 % všech uchazečů. Uchazeči s maturitou pak celé období tvořili zhruba 20% podíl. Podíly se sice během celého období pohybovaly na přibližně stejné hodnotě, ale počty uchazečů všech kategorií

s propuknutím ekonomické krize rapidně vzrostly a růst pokračoval až do roku 2012, přičemž pozvolna docházelo ke snižování tempa a k poklesu v roce 2011. Největší skok byl zaznamenán mezi roky 2008 a 2009. V porovnání okresu Plzeň-sever s hodnotami za Českou republiku a Plzeňský kraj byla zjištěna velká podobnost jednotlivých podílů, ale i vývoje počtu uchazečů.

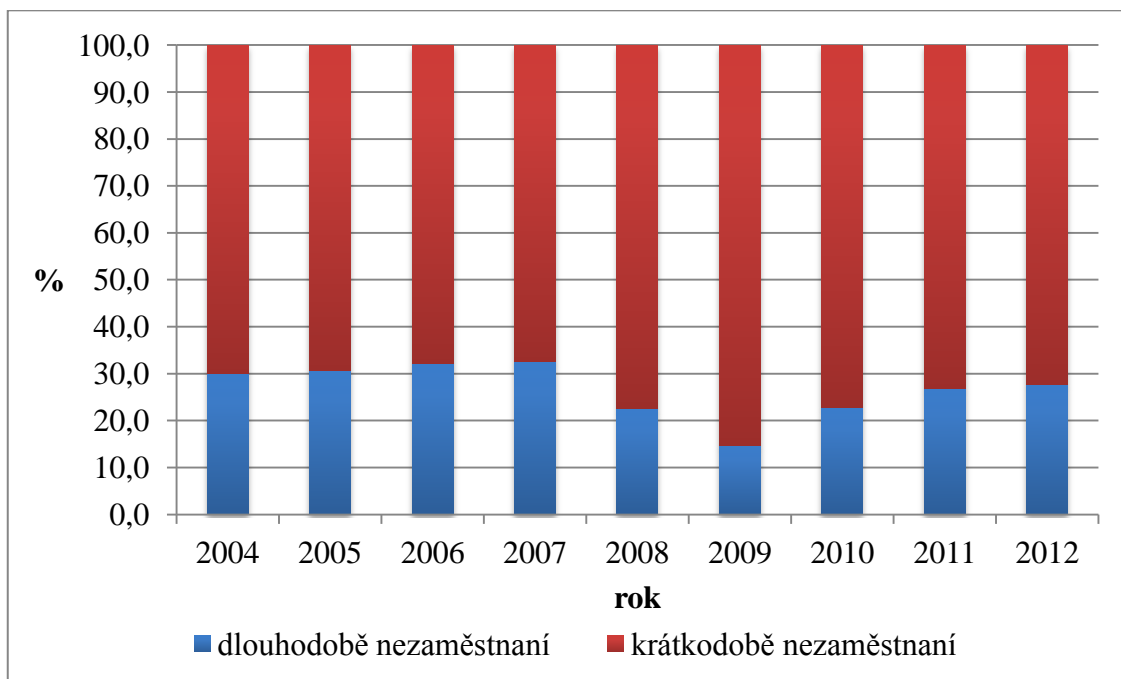
Osoby s nízkým stupněm vzdělání můžeme zařadit mezi rizikové skupiny, tedy mezi ty, které se obtížně uchycují na trhu práce. Tato skupina je podrobněji popsána v kapitole 6, která se týká těchto skupin obyvatel.

5.3.3 STRUKTURA NEZAMĚSTNANOSTI PODLE JEJÍ DÉLKY

Nezaměstnanost také můžeme rozdělit z hlediska jejího trvání na krátkodobou a dlouhodobou. MPSV vyčleňuje dlouhodobou nezaměstnanost jako tu, která je delší než 12 měsíců (Procházková, 2012). Tato doba byla zvolena i v této práci. Pro společnost je dlouhodobá nezaměstnanost velkým problémem, stejně tak jako opakovaná dlouhodobá nezaměstnanost, kdy se střídá období nezaměstnanosti s krátkodobými zaměstnáními (Mareš, 2002). Dlouhodobá nezaměstnanost, jako jedna z forem marginalizace, neboli odsunutí na pracovním trhu, má za následek ztrátu motivace jednotlivců hledat si zaměstnání. Ti rovněž ztrácí pracovní návyky a neprohlubují své dovednosti. Může u nich také dojít k poklesu sociálního statusu, případně je potencionální zaměstnavatelé mohou brát jako problémové jedince se špatnými pracovními návyky, nedostatečnou kvalifikací apod.

Obrázek č. 10 ukazuje, že v okrese Plzeň-sever došlo v roce 2008 k výraznému poklesu podílu dlouhodobě nezaměstnaných, stejně tomu bylo i v Plzeňském kraji a v České republice. Za touto změnou stálo zavedení změn v sociálním systému, kde se zpřísnily podmínky (výše dávky se stanovila pouze s existenčního minima) pro osoby pobírající dávky v hmotné nouzi, které jsou dlouhodobě nezaměstnané a vykazují pouze malou aktivitu k získání příjmu vlastní prací (Nečas, 2008). Ovšem s ekonomickou krizí opět dochází k nárůstu jejich podílu, ale až se zpožděním. V obrázku č. 10 si také můžeme všimnout, že v roce 2009 podíl ještě poklesl. To bylo z důvodu již zmíněných sociálních reforem a také kvůli tomu, že než se projevila dlouhodobá nezaměstnanost, museli být lidé, kteří přišli o práci v důsledku krize, nezaměstnaní minimálně 12 měsíců.

Obr. č. 10: Vývoj podílu uchazečů podle délky nezaměstnanosti na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání v okrese Plzeň-sever v letech 2004 – 2012 (k 31. 12.)

Zdroj: IP MPSV, Čtvrtletní statistiky nezaměstnanosti (1999-2012); vlastní úpravy

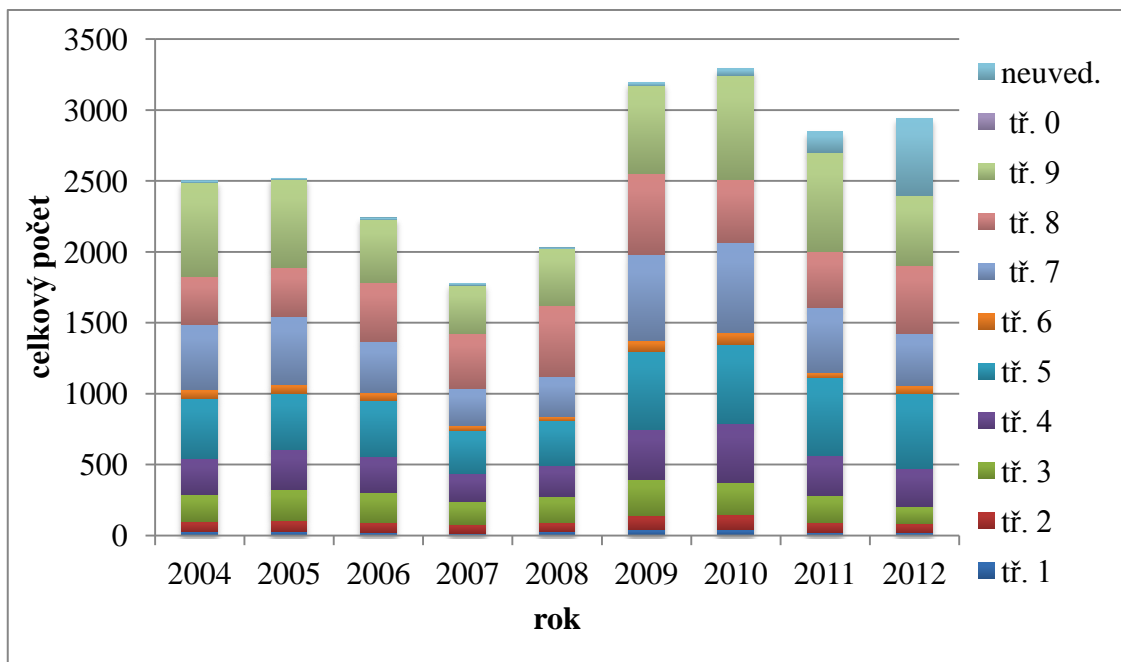
Vývoj podílu dlouhodobě nezaměstnaných se v okrese Plzeň-sever vyvíjel podobně jako v Plzeňském kraji a České republice, ale s tím, že jednotlivé podíly se lišily. Mezi lety 2009 a 2012 podíly v okrese Plzeň-sever vzrostly zhruba z 15 % na téměř 28 %, kdežto v kraji byly podíly zhruba o 5 % a v republice téměř o 10 % vyšší.

5.3.4 STRUKTURA NEZAMĚSTNANOSTI PODLE TŘÍD KZAM, CZ-ISCO

V okrese Plzeň-sever se mezi lety 2004 a 2007 počet uchazečů o zaměstnání dle jednotlivých tříd převážně snižoval (viz obr. č. 11). Mírný vzestup u některých tříd nastal pouze v roce 2005. Rok 2008 již zaznamenal první znatelnější nárůst počtu uchazečů dle jednotlivých tříd, přičemž k největšímu vzestupu došlo u tříd 1 a 8. U třídy 1 byl nárůst téměř dvojnásobný, ale i přesto vykazovala tato třída druhé nejnižší hodnoty, a to po třídě číslo 0. Třída číslo 1 v roce 2008 evidovala 29 uchazečů o zaměstnání a třída číslo 8 vykazovala 505 uchazečů o zaměstnání, což byl zároveň nejvyšší počet ze všech tříd v tomto roce. V roce 2009 stoupl počet všech tříd v okrese

Plzeň-sever nejrazantněji. Nejvíce uchazečů pak přibýlo ve třídě číslo 7, kdy jich zde bylo 612, kdežto v roce 2008 zahrnovala 278 uchazečů o zaměstnání.

Obr. č. 11: Vývoj počtu uchazečů o zaměstnání podle jednotlivých tříd KZAM, CZ-ISCO v okrese Plzeň-sever v letech 2004 – 2012 (k 31. 12.)

Zdroj: IP MPSV, Čtvrtletní statistiky nezaměstnanosti (1999-2012); vlastní úpravy

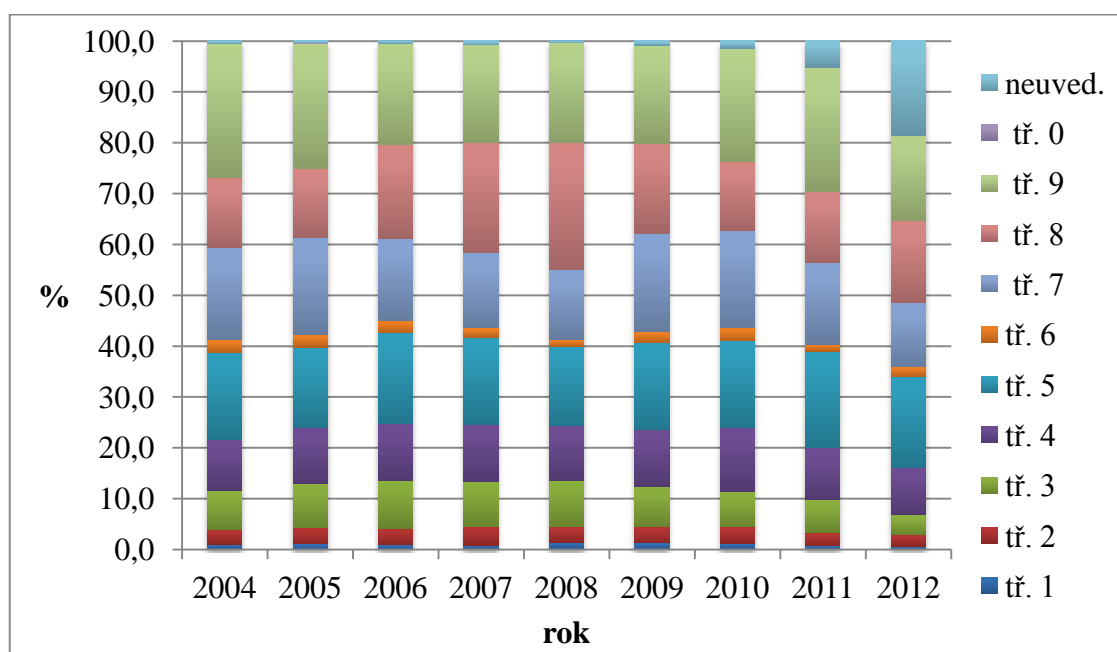
Vysvětlivky: **třídy KZAM:** 1 - Zákonodárci, vedoucí a řídicí pracovníci; 2 - Vědečtí a odborní pracovníci; 3 - Techničtí, zdravotničtí, pedagogičtí pracovníci a pracovníci v příbuzných oborech; 4 - Nižší administrativní pracovníci (úředníci); 5 - Provozní pracovníci ve službách a obchodě; 6 - Kvalifikovaní dělníci v zemědělství, lesnictví a v příbuzných oborech (kromě obsluhy strojů a zařízení); 7 - Řemeslníci a kvalifikovaní výrobci, zpracovatelé, opraváři (kromě obsluhy strojů a zařízení); 8 - Obsluha strojů a zařízení; 9 - Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci; 0 - Příslušníci armády

třídy CZ-ISCO: 1 - Zákonodárci a řídicí pracovníci; 2 - Specialisté; 3 - Techničtí a odborní pracovníci; 4 - Úředníci; 5 - Pracovníci ve službách a prodeji; 6 - Kvalifikovaní pracovníci v zemědělství, lesnictví a rybnářství; 7 - Řemeslníci a opraváři; 8 - Obsluha strojů a zařízení, montéři; 9 - Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci; 0 - Zaměstnanci v ozbrojených silách

Ještě o tři uchazeče o zaměstnání více v roce 2009 zaregistrovala třída číslo 9 (viz obr. č. 11). Nad 500 uchazečů o zaměstnání měly i třídy číslo 5 a 8. Z těchto faktů vyplývá, že o práci přicházeli hlavně méně vzdělaní občané. Třídy číslo 5, 7, 8 a 9 vykazovaly rovněž během celého sledovaného období nejvyšší počet uchazečů o zaměstnání. V roce 2010 už nedocházelo k tak dramatickým nárůstům. Některé třídy zaznamenaly dokonce pokles a další se držely na hodnotách blízkých předchozímu roku. Výjimkou však byla opět třída číslo 9, k ní se však ještě přidala třída číslo 4. Třída číslo 9 se rozrostla o více jak 100 uchazečů, třída číslo 4 pak o 60 uchazečů.

Třída číslo 4 se tak poprvé za celé sledované období dostala nad hodnotu 400. Třída číslo 9 stoupla nad hranici 700 a stala se třídou s největším počtem uchazečů nejen v roce 2010, ale i za celé sledované období. Krize se tedy skutečně dotkla nejvíce pomocných a nekvalifikovaných pracovníků, kteří mají jen nízký stupeň vzdělání. Rok 2011 se vyznačoval poklesem uchazečů v téměř všech třídách. Od roku 2011 ale zároveň přibylo hodně uchazečů, u kterých nebyla uvedena třída zaměstnání. V roce 2012 opět došlo k nárůstu počtu uchazečů, ten už ale nedosahoval hodnot z let 2009 a 2010.

Obr. č. 12: Vývoj podílu uchazečů o zaměstnání podle jednotlivých tříd KZAM, CZ-ISCO na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání v okrese Plzeň-sever v letech 2004 – 2012 (k 31. 12.)

Zdroj: IP MPSV, Čtvrtletní statistiky nezaměstnanosti (1999-2012); vlastní úpravy

Vysvětlivky: **třídy KZAM:** 1 - Zákonodárci, vedoucí a řídicí pracovníci; 2 - Vědečtí a odborní duševní pracovníci; 3 - Techničtí, zdravotničtí, pedagogičtí pracovníci a pracovníci v příbuzných oborech; 4 - Nižší administrativní pracovníci (úředníci); 5 - Provozní pracovníci ve službách a obchodě; 6 - Kvalifikovaní dělníci v zemědělství, lesnictví a v příbuzných oborech (kromě obsluhy strojů a zařízení); 7 - Řemeslníci a kvalifikovaní výrobci, zpracovatelé, opraváři (kromě obsluhy strojů a zařízení); 8 - Obsluha strojů a zařízení; 9 - Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci; 0 - Příslušníci armády

třídy CZ-ISCO: 1 - Zákonodárci a řídicí pracovníci; 2 - Specialisté; 3 - Techničtí a odborní pracovníci; 4 - Úředníci; 5 - Pracovníci ve službách a prodeji; 6 - Kvalifikovaní pracovníci v zemědělství, lesnictví a rybářství; 7 - Řemeslníci a opraváři; 8 - Obsluha strojů a zařízení, montéři; 9 - Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci; 0 - Zaměstnanci v ozbrojených silách

Na obr. č. 12 a v příloze A jsou vyobrazeny podíly jednotlivých tříd v okrese Plzeň-sever, v Plzeňském kraji a v České republice. Je zřejmé, že největší podíl tvořila třída číslo 9. Ovšem okres Plzeň-sever vykazoval ve srovnání s Plzeňským krajem a Českou republikou podíl nižší. Oproti Plzeňskému kraji i České republice okres Plzeň-sever zaznamenal výrazněji vyšší podíly uchazečů o zaměstnání ve třídě číslo 8, a to hlavně v letech 2008 a 2009, což jistě souvisí s velkým propouštěním zejména v průmyslových firmách. Vyšší podíly, hlavně v porovnání s Plzeňským krajem zaznamenala také třída číslo 5. Ovšem v letech 2011 a 2012 se rozdíly srovnaly. V ostatních třídách se podíly až tak výrazně neliší, což může být zkruseno tím, že v Plzeňském kraji a České republice byl mnohem vyšší podíl uchazečů, u kterých nebyla uvedena třída zaměstnání. Nejvíce vyrovnané podíly jednotlivých tříd měl okres Plzeň-sever. Nejnížší podíly tvořily vesměs třídy, které mají vyšší požadavky na vzdělání. Malý podíl třídy číslo 6 je dán tím, že se naše republika zaměřuje na zemědělství pouze malým procentem.

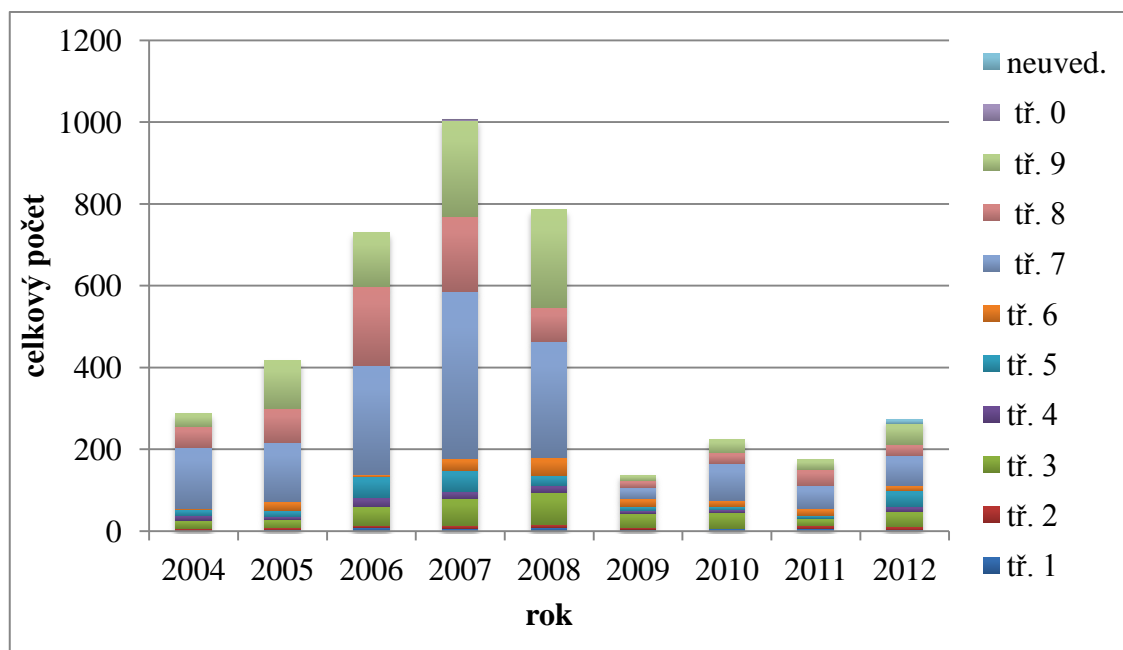
5.4 VÝVOJ NABÍDKY PRÁCE V OKRESE PLZEŇ-SEVER

Jak se vyvíjela nabídka pracovních míst v okrese Plzeň-sever, popisuje tato kapitola, která mimo jiné srovnává vývoj podílu jednotlivých tříd zaměstnání okresu Plzeň-sever s Plzeňským krajem a Českou republikou.

Z obrázku č. 13 je patrné, že nabídka volných pracovních míst v okrese Plzeň-sever až do roku 2007 rostla. V roce 2007 zde bylo dokonce 1 006 volných pracovních míst, přičemž nejvíce pro skupinu uchazečů ze třídy 7. Toho využili uchazeči o zaměstnání, neboť jak potvrzuje kapitola předchozí, tak jich v rámci této třídy bylo registrováno v roce 2007 nejméně za celé sledované období. Velké počty volných pracovních míst do roku 2007 zaznamenaly také třídy 8 a 9. S rokem 2008 přišel první pokles pracovních nabídek. Jejich počet se snížil na 786. Úbytek byl sice znatelný, ale na propad, který nastal v roce 2009 ani z daleka nedosahoval. V roce 2009 došlo k téměř šestinásobnému poklesu, okres Plzeň-sever nabízel tedy pouze 137 volných míst, což bylo nejméně za celé sledované období. Jedinou třídou, která v tomto roce vykazovala více jak 30 volných pracovních míst, byla třída číslo 3. V roce 2010 počet volných pracovních míst přesáhl hranici 200, ovšem v roce 2011 se

opět dostal pod tuto hodnotu. V roce 2012 nabízel okres Plzeň-sever práci 263 uchazečům. Kromě roku 2009 bylo nejvíce nabídek práce pro třídu číslo 7.

Obr. č. 13: Vývoj nabídky práce podle jednotlivých tříd KZAM, CZ-ISCO v okrese Plzeň-sever v letech 2004 – 2012 (k 31. 12.)

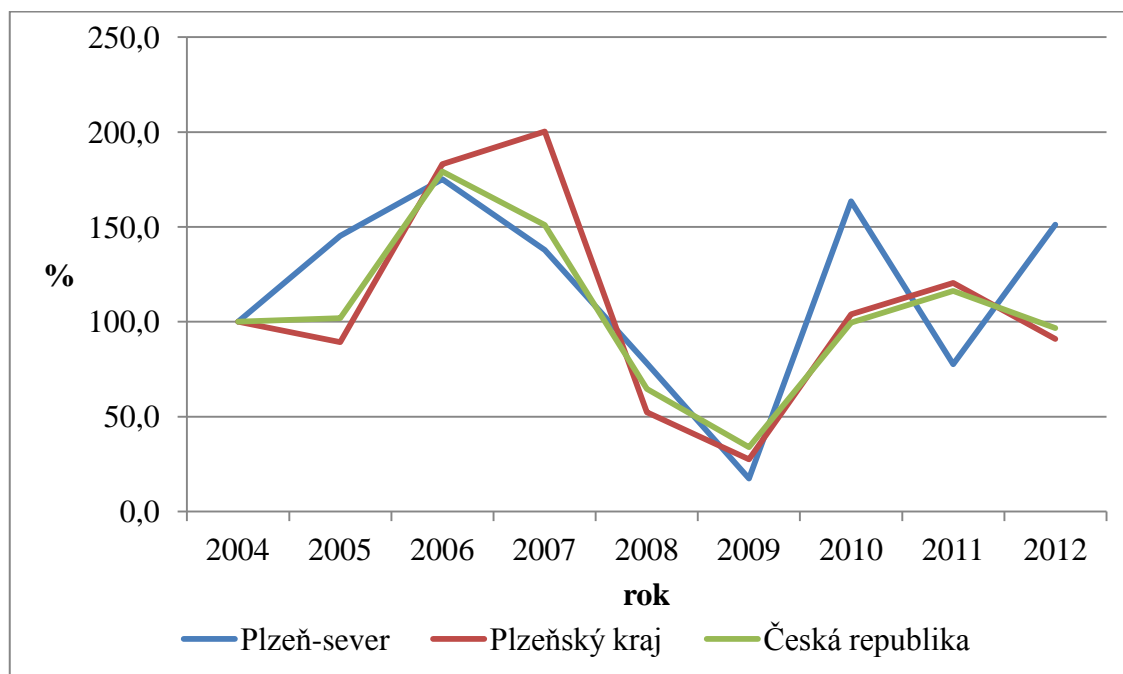
Zdroj: IP MPSV, Čtvrtletní statistiky nezaměstnanosti (1999-2012); vlastní úpravy

Vysvětlivky: **třídy KZAM:** 1 - Zákonníci, vedoucí a řídicí pracovníci; 2 - Vědečtí a odborní duševní pracovníci; 3 - Techničtí, zdravotničtí, pedagogičtí pracovníci a pracovníci v příbuzných oborech; 4 - Nižší administrativní pracovníci (úředníci); 5 - Provozní pracovníci ve službách a obchodě; 6 - Kvalifikovaní dělníci v zemědělství, lesnictví a v příbuzných oborech (kromě obsluhy strojů a zařízení); 7 - Řemeslníci a kvalifikovaní výrobci, zpracovatelé, opraváři (kromě obsluhy strojů a zařízení); 8 - Obsluha strojů a zařízení; 9 - Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci; 0 - Příslušníci armády

třídy CZ-ISCO: 1 - Zákonníci a řídicí pracovníci; 2 - Specialisté; 3 - Techničtí a odborní pracovníci; 4 - Úředníci; 5 - Pracovníci ve službách a prodeji; 6 - Kvalifikovaní pracovníci v zemědělství, lesnictví a rybářství; 7 - Řemeslníci a opraváři; 8 - Obsluha strojů a zařízení, montéři; 9 - Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci; 0 - Zaměstnanci v ozbrojených silách

Dle obrázku č. 14 byl vývoj pracovních nabídek v okrese Plzeň-sever, v Plzeňském kraji a v České republice mezi lety 2004 a 2012 podobný, ovšem s výkyvy v některých letech. V roce 2005 se procento pracovních nabídek výrazně zvýšilo pouze v okrese Plzeň-sever. V České republice došlo pouze k mírnému nárůstu a Plzeňský kraj dokonce vykázal pokles. V roce 2006 už hodnoty stouply jak u Plzeň-severu, tak u České republiky a Plzeňského kraje, a dokonce se pohybovaly na podobných hodnotách. Oproti roku 2004 došlo v roce 2006 k více jak 70% nárůstu pracovních nabídek. V Plzeňském kraji se hodnota zvýšila ještě v roce 2007, kdežto okres Plzeň-sever i Česká republika již zaznamenaly meziroční pokles.

Obr. č. 14: Vývoj počtu nabídek práce v okrese Plzeň-sever ve srovnání s Plzeňským krajem a Českou republikou v letech 2004 – 2012 (k 31. 12.), řetězový index

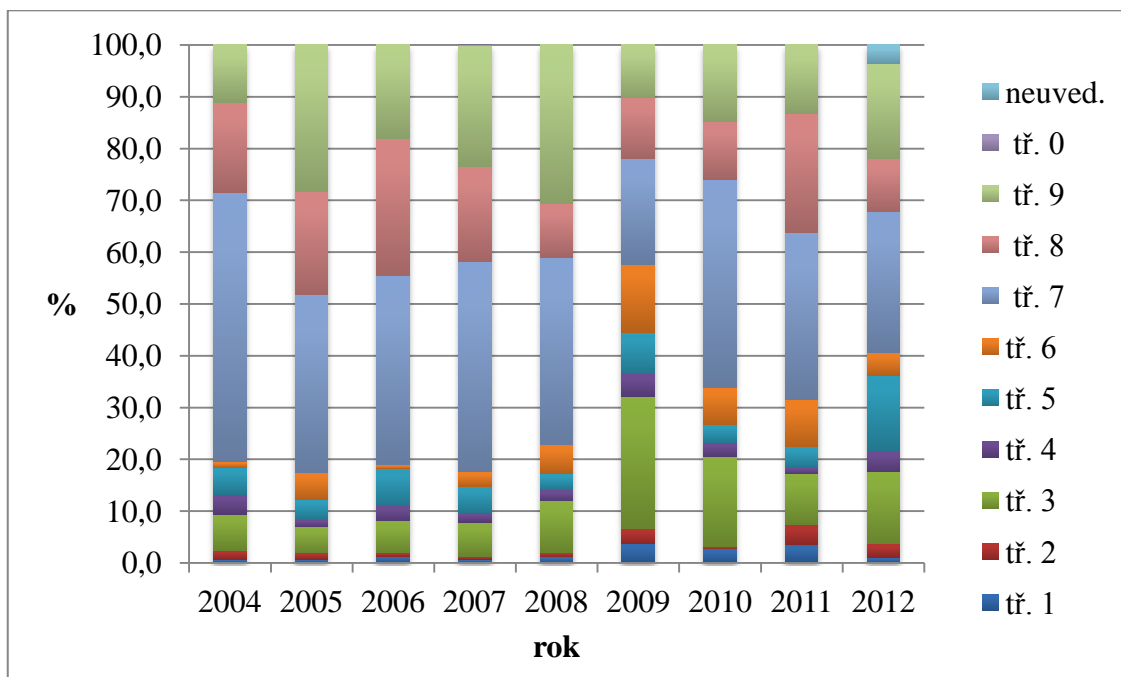

Zdroj: IP MPSV, Čtvrtletní statistiky nezaměstnanosti (1999-2012); vlastní úpravy

V obrázku č. 14 je také vidět, že na své dno se hodnoty jak u Plzně-severu, tak v Plzeňském kraji a České republice dostaly v roce 2009. Nejhůře na tom byl okres Plzeň-sever, který se pohyboval zhruba na 17 %. Rok 2010 přinesl prudký vzestup volných pracovních míst v okrese Plzeň-sever, který se ze 17 % dostal nad hranici 160 %. Plzeňský kraj i Česká republika zaznamenaly také velký růst. Okres Plzeň-sever si tento kladný vývoj ale neudržel a rok 2011 byl opět rokem, kdy došlo k poklesu nabídky práce, a to na necelých 80 %. To ovšem nelze říct u Plzeňského kraje a České republiky, kde hodnoty stále stoupaly, a pohybovaly se kolem hranice 120 %. Téměř 80% nárůst v roce 2012 zaznamenal okres Plzeň-sever, naopak hodnoty v Plzeňském kraji i v České republice klesly.

Dle obrázku č. 15 a přílohy B se nabídka práce okresu Plzeň-sever svou strukturou v některých třídách zcela odlišovala, některé měly naopak podobný trend jako v Plzeňském kraji a České republice. Do roku 2008 jak v okrese Plzeň-sever, tak v Plzeňském kraji tvořila největší podíl nabídky práce třída číslo 7. V České republice tomu bylo sice stejně, ale podíly zde nebyly tak vysoké.

Obr. č. 15: Vývoj podílu nabídky práce podle jednotlivých tříd KZAM, CZ-ISCO v okrese Plzeň-sever v letech 2004 – 2012 (k 31. 12.)

Zdroj: IP MPSV, Čtvrtletní statistiky nezaměstnanosti (1999-2012); vlastní úpravy

Vysvětlivky: **třídy KZAM:** 1 - Zákonodárci, vedoucí a řídicí pracovníci; 2 - Vědečtí a odborní duševní pracovníci; 3 - Techničtí, zdravotničtí, pedagogičtí pracovníci a pracovníci v příbuzných oborech; 4 - Nižší administrativní pracovníci (úředníci); 5 - Provozní pracovníci ve službách a obchodě; 6 - Kvalifikovaní dělníci v zemědělství, lesnictví a v příbuzných oborech (kromě obsluhy strojů a zařízení); 7 - Řemeslníci a kvalifikovaní výrobci, zpracovatelé, opraváři (kromě obsluhy strojů a zařízení); 8 - Obsluha strojů a zařízení; 9 - Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci; 0 - Příslušníci armády

třídy CZ-ISCO: 1 - Zákonodárci a řídicí pracovníci; 2 - Specialisté; 3 - Techničtí a odborní pracovníci; 4 - Úředníci; 5 - Pracovníci ve službách a prodeji; 6 - Kvalifikovaní pracovníci v zemědělství, lesnictví a rybářství; 7 - Řemeslníci a opraváři; 8 - Obsluha strojů a zařízení, montéři; 9 - Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci; 0 - Zaměstnanci v ozbrojených silách

Od roku 2009 bylo patrné, že podíly jednotlivých tříd se sobě začínaly přibližovat, za což mohlo rapidní snížení nabídky práce u většiny tříd, zejména u těch, které před tím nabízely nejvíce pracovních míst. Toto bylo mnohem více zřejmé u Plzeňského kraje a České republiky. Zvláštností oproti České republice i Plzeňskému kraji bylo, že nabídka práce v okrese Plzeň-sever u třídy číslo 6 byla několikanásobně vyšší, což lze zdůvodnit tím, že okres Plzeň-sever se vyznačuje velkým podílem orné půdy, a tudíž je potřeba více pracovních sil v zemědělství. To platí pro téměř celé sledované období, s tím, že v roce 2009 byl tento rozdíl nejmarkantnější. Ale zároveň v okrese Plzeň-sever byly podíly u třídy číslo 2 několikrát nižší než u Plzeňského kraje a České republiky. To lze vysvětlit tím, že se v okrese Plzeň-sever nenachází příliš pracovních pozic pro vědecké a odborné duševní pracovníky či specialisty.

6 RIZIKOVÉ SKUPINY A JEJICH UPLATNĚNÍ NA TRHU PRÁCE V OKRESE PLZEŇ-SEVER

Vliv globální ekonomické krize byl patrný také na zaměstnanosti rizikových, jinak řečeno marginalizovaných skupin obyvatel. Rizikové skupiny obyvatel se hůře uplatňují na trhu práce, takže u osob, které bychom mohli zařadit do této skupiny obyvatel, je častým jevem i dlouhodobá nezaměstnanost. Mezi rizikové skupiny obyvatel patří například diskriminované menšiny, lidé s nedostatečným vzděláním, starší věkové kategorie, ale i mladí lidé.

Kotíková (2003) vymezuje problémové skupiny uchazečů o zaměstnání takto:

- zdravotně postižení občané
- mladiství uchazeči o zaměstnání
- absolventi
- uchazeči společensky nepřizpůsobení, kteří často mění zaměstnání a mají špatnou morálku
- nekvalifikovaní uchazeči
- uchazeči pečující o děti do věku 15 let
- starší osoby
- osoby žijící v okrajových částech okresu, které mají omezenou dopravní obslužnost

Rizikové skupiny a zároveň skupiny s větší pravděpodobností výskytu dlouhodobé nezaměstnanosti vyčleňuje Mareš (2002) takto:

- dlouhodobě zaměstnaní občané, kteří nenajdou novou práci kvůli nepružnosti a horšímu uplatňování se
- nekvalifikovaná pracovní síla a uchazeči s nízkým dosaženým vzděláním (týká se zejména žen)
- osoby se sociálními či osobními handicapy
- imigranti a příslušníci etnických minorit (zejména ve spojení s dalšími handicapy, týkající se například vzdělání)
- lidé žijící v zaostávajících a venkovských oblastech
- zdravotně postižení
- mladiství, zejména pak problémoví jedinci

Sirovátka (2010) se pak zaměřuje na rizikové skupiny v České republice, které jsou postižené právě současnou ekonomickou krizí. Podle něj byly depresí zasaženy právě tyto skupiny obyvatel:

- osoby mladší 25 let
- absolventi
- osoby s dosaženým základním vzděláním
- osoby se zdravotním postižením
- vyšší věkové kategorie (osoby starší 50 let)
- osoby, které mají zkušenost s nezaměstnaností
- kumulace některých vyjmenovaných skupin

Pro bližší analýzu bylo ze všech tří zmíněných definic zvoleno 5 ukazatelů. Byly vybrány takové kategorie, které se nejčastěji opakovaly: osoby zdravotně postižené; osoby mezi 15 a 25 lety, osoby starší 50 let, osoby s nízkým stupněm vzdělání (bez vzdělání, neúplné vzdělání, základní vzdělání, nižší střední vzdělání) a absolventi.

Pro některé zmíněné skupiny obyvatel je těžší nalézt si práci. Například osoby se zdravotním postižením jsou kvůli jejich handicapům častěji dlouhodobě nezaměstnaní, a to mnohem déle než ostatní skupiny. Naopak rychle se mohou na trhu práce uchytit absolventi, zejména ti vysoce kvalifikovaní, kteří mají nejnovější poznatky, a jsou často velice přizpůsobiví a podnikaví. Důvodem, proč je tato skupina označována za rizikovou, by mohl být problém poptávky po práci, která se svou strukturou liší od nabídky. Velmi problémovou skupinou jsou určitě uchazeči do 25 let věku, kteří v sobě obsahují i skupinu mladistvů, což jsou osoby starší 15 a mladší 18 let. Zvláště mladiství lidé mohou být poznamenáni sociálním statusem rodiny a převládá u nich neochota pracovat. Jejich postavení na trhu práce je také ztíženo tím, že ze zákona nesmí do 18 let vykonávat všechny práce a mají další omezení. Jedna osoba může patřit do více výše vymezených skupin, tento fakt pak zhoršuje její pozici na trhu práce. Sirovátka (2010) uvádí, že v roce 2009 byla nejpočetnější skupina nově registrovaných uchazečů na úřadech práce tvořena zejména absolventy mezi 19 a 24 lety.

Na trhu práce ale existují i skupiny, které mají větší šanci dostat se do pracovního procesu, a to i během krize. Na pracovním trhu se lépe uchycují zejména

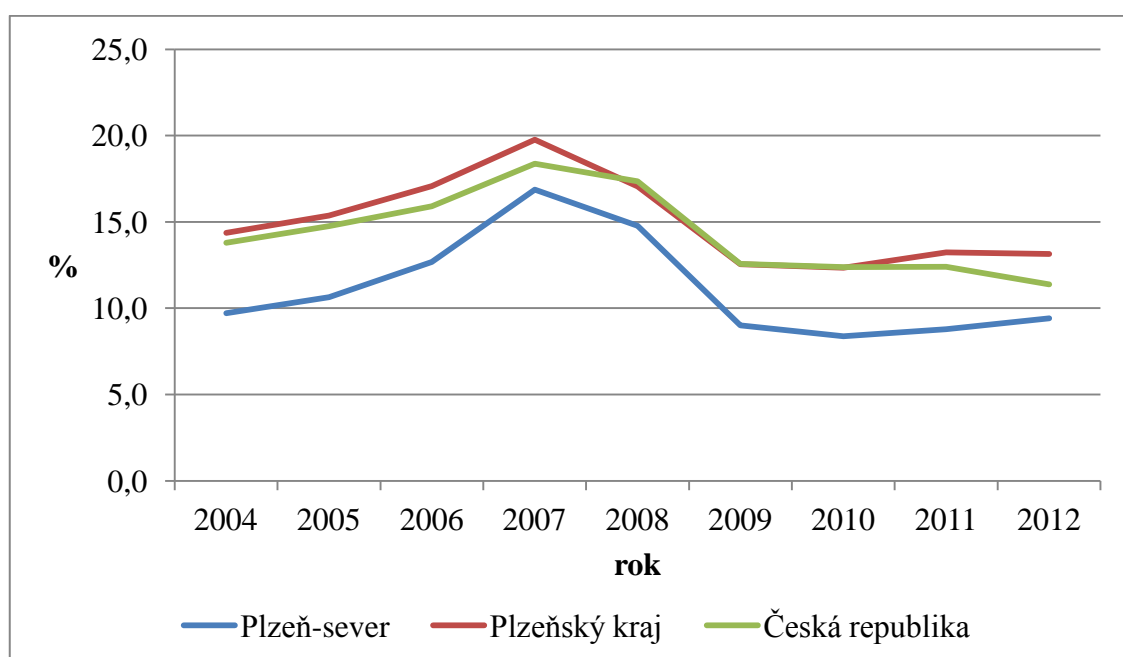
muži, osoby se středním vzděláním, ve středním věku a také manuálně pracující, ale ne ve všech profesích (Sirovátka, 2010).

Proti růstu nezaměstnanosti rizikových skupin svými nástroji bojuje aktivní politika zaměstnanosti, kterou realizují úřady práce záměrnou tvorbou pracovních míst. Pracovní místa vytváří v programech: veřejně prospěšné práce, společensky účelná pracovní místa, chráněné pracovní dílny a chráněná pracovní místa, dále chráněná pracovní místa – samostatně výdělečně činných osob se zdravotním postižením a nakonec rekvalifikace, které jsou nejvyužívanějším nástrojem aktivní politiky zaměstnanosti (Úřad práce ČR, 2013). Plzeňský kraj během sledovaného období hojně využíval veřejně prospěšné práce, s příchodem ekonomické krize to začaly využívat hlavně okresy Tachov, Klatovy a Domažlice (IP MPSV, 1997 - 2012). Okres Plzeň-sever vykazoval střední hodnoty. U společensky účelných pracovních míst se jednalo zejména o vytvoření nového pracovního místa, včetně zahájení samostatné výdělečné činnosti uchazečem (Procházková, 2012). Takto vytvořená pracovní místa byla zřízena pro skupiny uchazečů, kterým nejvíce hrozí ohrožení dlouhodobou nezaměstnaností. Zde se po vypuknutí ekonomické krize na předních pozicích držely zpravidla okresy Tachov a Plzeň-sever, který se kromě roku 2009 pohyboval mezi prvními třemi okresy v rámci Plzeňského kraje (IP MPSV, 1997 - 2012). MPSV ve statistické ročence České republiky z roku 2011 uvádí, že v roce 2011 tvořil okres Plzeň-sever dokonce největší podíl osob zařazených na takto vytvořená pracovní místa v rámci celé republiky, když vykázal hodnotu 26,7 %, což mnohonásobně převyšovalo celorepublikový průměr, který činil 9,3 % (Procházková, 2012).

Z obr. č. 16 lze vyčíst, že v okrese Plzeň-sever byl podíl nezaměstnaných zdravotně postižených osob na počtu uchazečů dlouhodobě nižší než v Plzeňském kraji a České republice, které jsou si svými hodnotami podstatně bližší. V okrese Plzeň-sever po roce 2008 tato skupina činila zhruba jednu desetinu celkového počtu uchazečů. Počet nezaměstnaných zdravotně postižených osob se na rozdíl od podílu během krize zvyšoval v Plzeňském kraji a v České republice, přičemž největších hodnot dosahovaly v letech 2009 a 2010. Okres Plzeň-sever naopak po roce 2008 vykazoval snižování počtu této skupiny osob, což je nejspíše zapříčiněno právě vytvářením společensky účelných pracovních míst. Pokles podílů by také paradoxně mohla mít na svědomí krize, neboť došlo k přílivu množství dalších uchazečů o zaměstnání v důsledku

propouštění. V roce 2007 bylo totiž na trhu práce v okrese Plzeň-sever 2 030 všech uchazečů o zaměstnání, v roce 2009 se jejich zde nacházelo 3 197. V Plzeňském kraji tento počet stoupl zhruba ze 17 000 na 27 000 a v České republice pak z přibližně 350 000 na 540 000 uchazečů. To znamená, že tito noví uchazeči jsou z mnoha dalších skupin obyvatelstva, nejen tedy z těch, které jsou definovány jako rizikové.

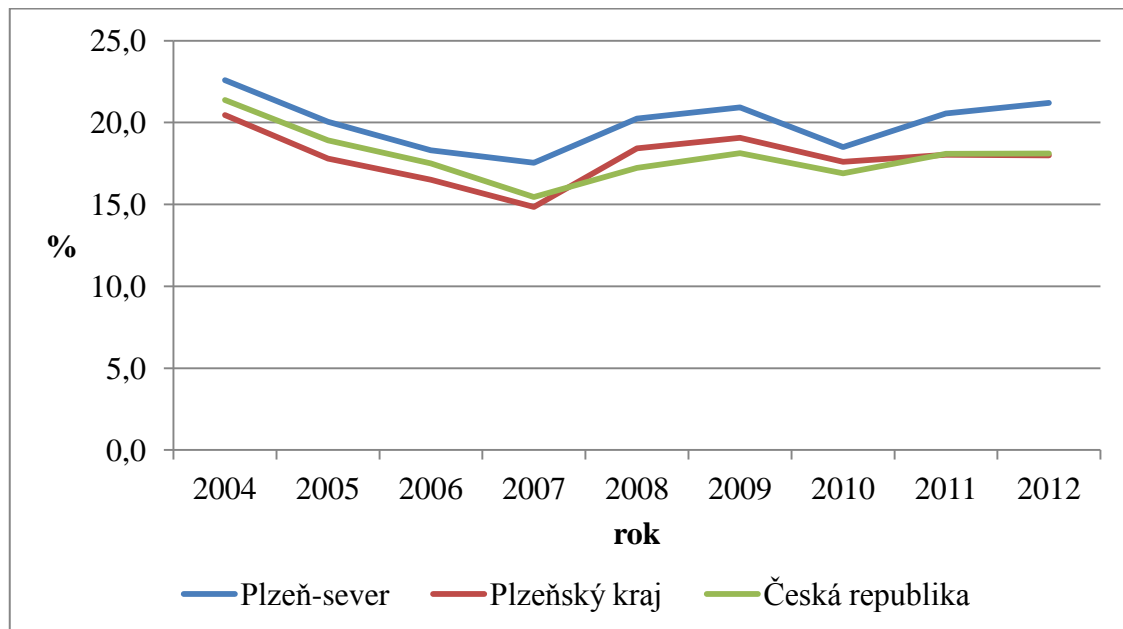
Obr. č. 16: Podíl nezaměstnanosti zdravotně postižených osob na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání v okrese Plzeň-sever ve srovnání s Plzeňským krajem a Českou republikou v letech 2004 – 2012 (k 31. 12.)

Zdroj: IP MPSV, čtvrtletní statistiky nezaměstnanosti (1999-2012); vlastní úpravy

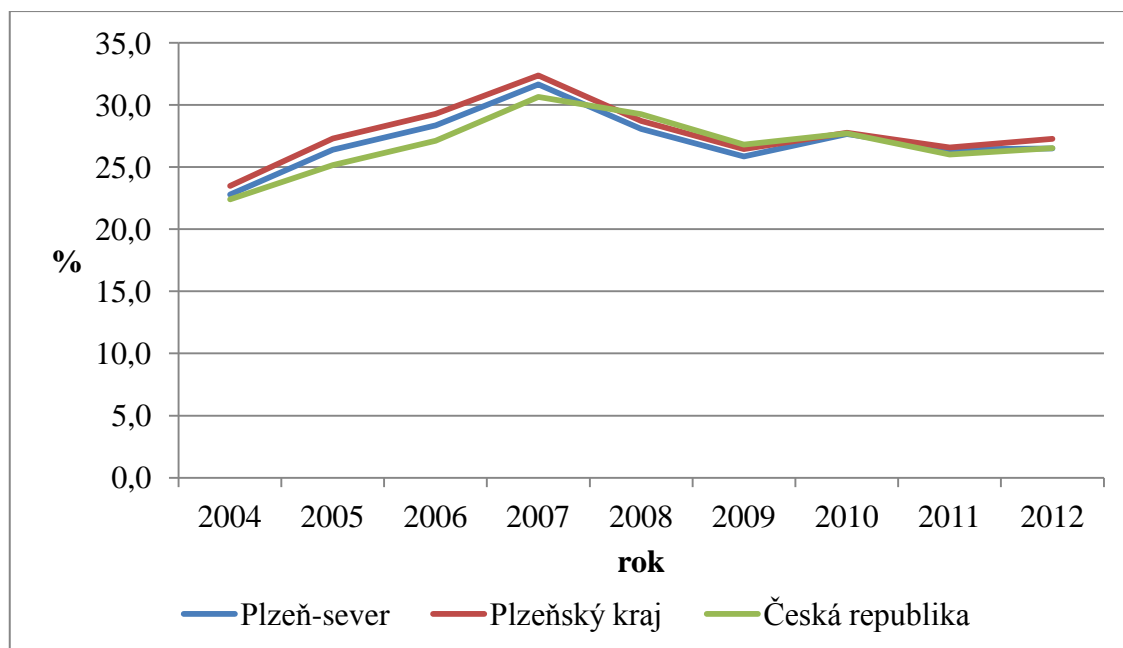
Ještě jednou tak velký podíl na uchazečích oproti předchozí skupině mají v okrese Plzeň-sever nezaměstnané osoby mezi 15 a 25 lety, což je patrné v obr. č. 17. Největší nárůst počtu uchazečů z této skupiny nezaměstnaných zaznamenal okres Plzeň-sever i Plzeňský kraj a Česká republika v roce 2009, kdy byl jejich nárůst opravdu hodně znatelný. V roce 2007 byl v okrese Plzeň-sever počet těchto uchazečů 312, ovšem v roce 2009 již dosahoval 669. V Plzeňském kraji počet uchazečů mezi 15 a 25 lety vzrostl zhruba z 2 000 na 5 000 a v České republice pak přibližně z 55 000 na 98 000. Tato skupina je tedy skutečně velice ohrožena, neboť vykazovala větší podíly v období krize než před ní.

Obr. č. 17: Podíl nezaměstnanosti osob mezi 15 a 25 lety na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání v okrese Plzeň-sever ve srovnání s Plzeňským krajem a Českou republikou v letech 2004 – 2012 (k 31. 12.)

Zdroj: IP MPSV, čtvrtletní statistiky nezaměstnanosti (1999-2012); vlastní úpravy

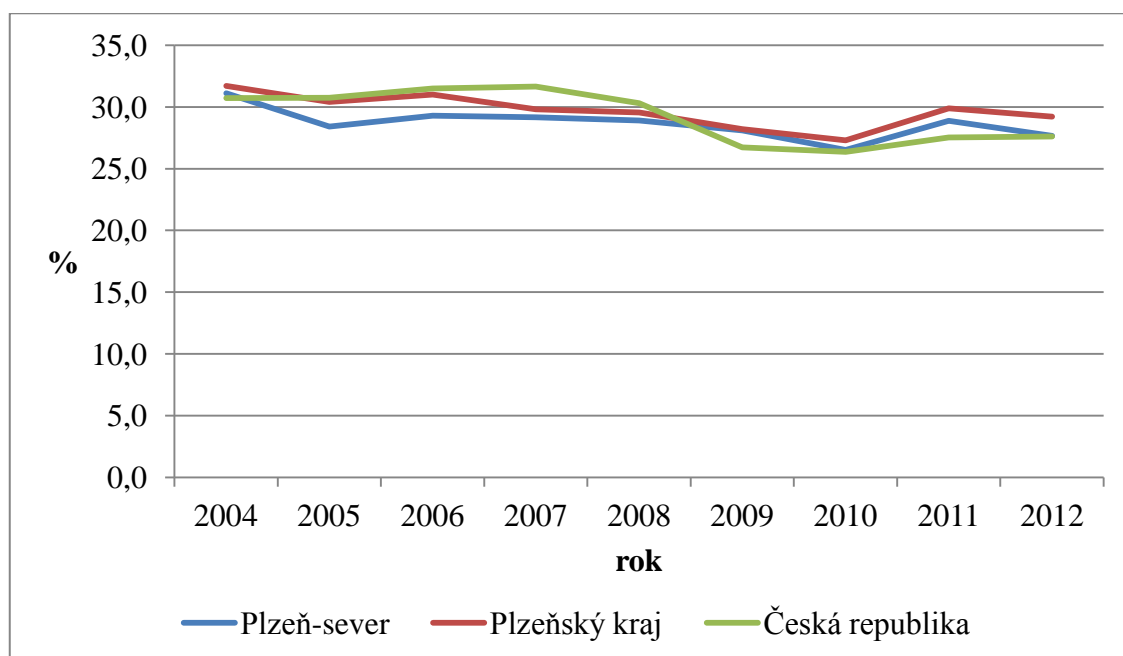
Obr. č. 18: Podíl nezaměstnanosti osob starších 50 let na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání v okrese Plzeň-sever ve srovnání s Plzeňským krajem a Českou republikou v letech 2004 – 2012 (k 31. 12.)

Zdroj: IP MPSV, čtvrtletní statistiky nezaměstnanosti (1999-2012); vlastní úpravy

Velkou složku nezaměstnaných osob tvoří také osoby starší 50 let. Jednotlivé podíly se téměř neliší a v obr. č. 18 si můžeme všimnout jejich poklesu po roce 2007. Tyto poklesy byly nejvíce znatelné v roce 2009, takže to opět mělo souvislost s tím, že na trhu práce došlo k velkému nárůstu počtu uchazečů o zaměstnání i z jiných skupin. Ovšem s příchodem krize je stejně jako u předchozí skupiny znát značný nárůst v jejich počtu, a to jak v Plzni-severu, tak Plzeňském kraji, tak i v České republice. I když došlo k jeho velkému nárůstu, nebyl až tak markantní jako u předchozí skupiny.

Obr. č. 19: Podíl nezaměstnanosti osob s nízkým stupněm vzdělání na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání v okrese Plzeň-sever ve srovnání s Plzeňským krajem a Českou republikou v letech 2004 – 2012 (k 31. 12.)

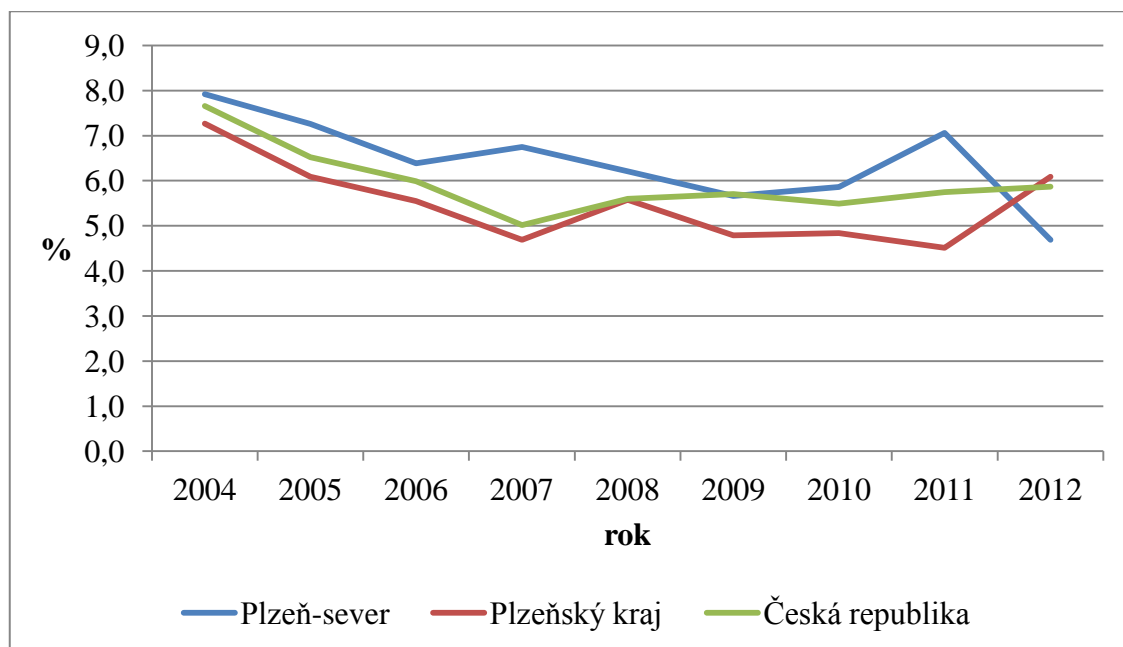

Zdroj: IP MPSV, čtvrtletní statistiky nezaměstnanosti (1999-2012); vlastní úpravy

Ze sledovaných skupin právě osoby s nízkým stupněm vzdělání tvoří největší podíl na uchazečích o zaměstnání (viz obr. č. 19). Můžeme tedy říci, že právě tato skupina patří mezi nejrizikovější, co se týká uplatnitelnosti na trhu práce. Jednou z příčin, proč právě tato skupina, může být fakt, že firmy raději najmou nekvalifikovanou pracovní sílu ze zahraničí, která je ochotná pracovat i za nižší mzdu. Dalším důvodem je, že součástí této skupiny mohou být jak uchazeči do 25 let, jejichž součástí jsou mladiství uchazeči vyznačující se nízkým stupněm vzdělání,

tak také uchazeči starší 50 let. U starších osob jejich vzdělání souvisí s minulým režimem, kdy se preferovalo spíše nižší vzdělání. Zároveň je pro tyto lidi složitější adaptovat se na nové technologie. S příchodem ekonomické krize byl patrný výrazný nárůst počtu uchazečů. Například v okrese Plzeň-sever se počet uchazečů z této skupiny mezi roky 2007 a 2009 zvýšil z 519 na 898. To je více než jeden a půlkrát větší nárůst. Podobně na tom byl i Plzeňský kraj, v České republice vzrostl počet o něco méně. Podíly ovšem mírně klesly, přičemž nejméně v okrese Plzeň-sever.

Obr. č. 20: Podíl nezaměstnanosti absolventů na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání v okrese Plzeň-sever ve srovnání s Plzeňským krajem a Českou republikou v letech 2004 – 2012 (k 31. 12.)

Zdroj: IP MPSV, měsíční statistiky nezaměstnanosti (1997-2012); vlastní úpravy

Nejmenší podíl uchazečů o zaměstnání z rizikových skupin tvořili absolventi (viz obr. č. 20). I počet absolventů ucházejících se o práci se však s příchodem krize zvýšil. Jejich podíl byl během sledovaného období nejvýraznější v okrese Plzeň-sever, ovšem v roce 2012 zde došlo k poklesu, a okres tak vykazoval nižší hodnoty než Česká republika a Plzeňský kraj. Nevýhodou této skupiny je, že nemají prakticky žádné zkušenosti a chybí jim běžné pracovní návyky.

7 CIZINCI NA TRHU PRÁCE V OKRESE PLZEŇ-SEVER

Cizincem je v České republice každá osoba, která nemá české státní občanství, nebo jich má více, nebo naopak nemá žádné občanství (ČSÚ, 2012j). Pro účely zaměstnávání se dle ČSÚ (2012k) cizinci dělí do dvou základních skupin, které eviduje MPSV České republiky:

- 1) cizinci ze zemí EU, EHP a Švýcarska a jejich rodinní příslušníci - nepotřebují povolení k pobytu, ani k zaměstnání;
- 2) cizinci ze třetích zemí⁴, kteří:
 - a) nepotřebují povolení k zaměstnání
 - b) potřebují povolení k zaměstnání i k pobytu
 - c) jsou držitelé zelené nebo modré karty (karty v sobě zahrnují i povolení k pobytu).

Mimo to na trhu práce existuje skupina cizinců disponující živnostenským oprávněním, kterou eviduje Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky (ČSÚ, 2012k). Občané EU, EHP (Evropský hospodářský prostor, který kromě států EU zahrnuje i Lichtenštejnsko, Island a Norsko) a Švýcarska nejsou zákonem považováni za cizince, a proto nepotřebují na území České republiky povolení k zaměstnání (ČSÚ, 2012k).

Existují cizinci ze třetích zemí, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání, a to na základě určitých výjimek. Mezi tyto výjimky patří například cizinci s trvalým povolením k pobytu, cizinci, kterým byl udělen azyl nebo ochrana, cizinci, kteří se na území České republiky soustavně připravují na budoucí povolání, cizinci, kteří mají povolení k dlouhodobému pobytu za účelem společného soužití rodiny či ti, kteří zde vykonávají soustavnou vzdělávací nebo vědeckou činnost a další (ČSÚ, 2012k). Tato skupina bude dále nazývána jen jako cizinci ze třetích zemí.

Cizinci, kteří potřebují povolení k zaměstnání a k pobytu a cizinci s modrými či zelenými kartami se ve statistikách od Horákové (1997 - 2012) řadí do jedné skupiny, proto se bude dále používat jen název cizinci s platným povolením k zaměstnání.

⁴ Třetí země: země mimo EU/EHP a Švýcarsko

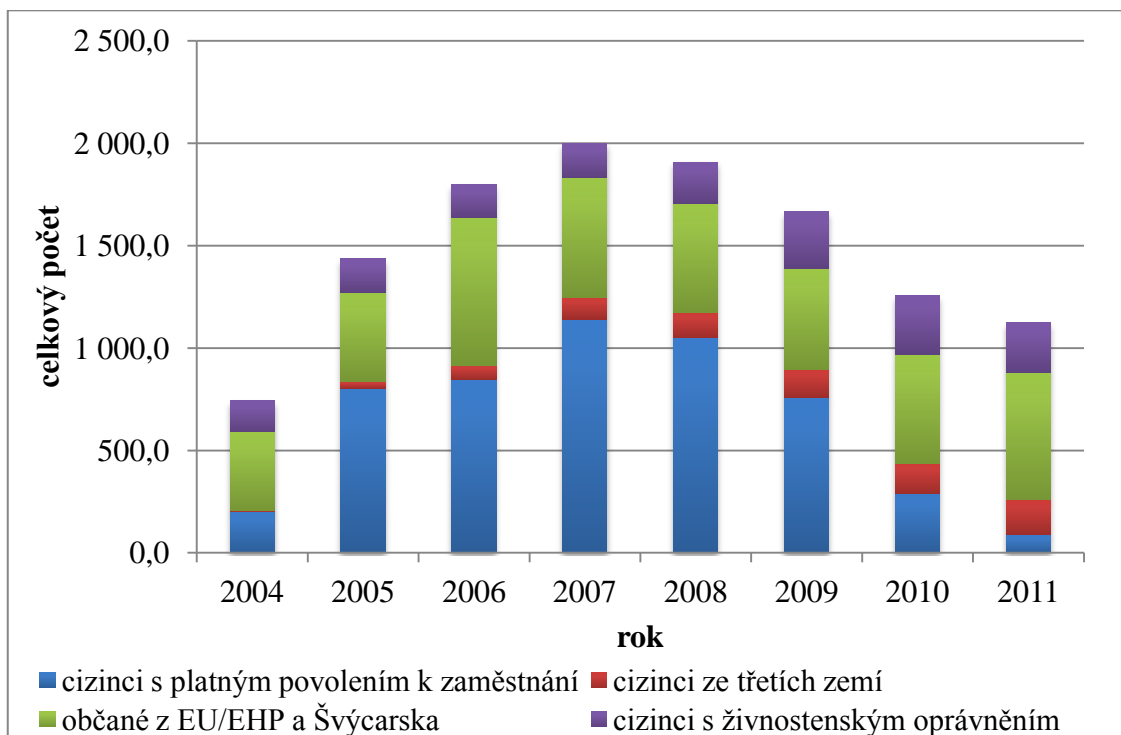
Aby zde mohl cizinec pracovat na klasické pracovní povolení, musí obdržet buď krátkodobé (do 90 dnů), a nebo dlouhodobé vízum k pobytu (nad 90 dnů) (ČSÚ, 2012k). Modré karty jsou vydávány cizincům, kteří mají řádně ukončené vysokoškolské nebo vyšší odborné vzdělání (ČSÚ, 2012k). Platnost této karty je maximálně 2 roky a jedna tato karta je vystavena pro jedno určité pracovní místo, ale za jistých podmínek to lze změnit (ČSÚ, 2012k). V pracovní smlouvě musí být uvedena výše sjednané hrubé roční mzdy, která musí být minimálně jeden a půlkrát vyšší než průměrné hrubé roční mzdy vyhlášené sdělením MPSV (ČSÚ, 2012k). Zelené karty jsou pouze pro občany z daných zemí⁵, které nejsou členy EU (ČSÚ, 2012k). Zelená karta je vystavena pouze na jedno konkrétní pracovní místo (ČSÚ, 2012k). Existují 3 typy zelených karet: typ A je pro pracovníky s vysokoškolským vzděláním, typ B pro pracovníky disponující alespoň výučním listem a typ C, který je určen pro ostatní pracovníky (ČSÚ, 2012k). Platnost těchto karet je 2 - 3 roky, přičemž u skupin typu A i B je za určitých podmínek možné toto povolení vždy až o 3 roky prodloužit (ČSÚ, 2012k).

Příchod cizinců na trh práce je celorepublikovým trendem. Velký příliv cizinců do České republiky nastal zejména se vstupem do EU v roce 2004 a do Schengenu v roce 2007. Došlo tak k otevření se evropskému prostoru, a tím pádem také ke zvýšení atraktivity trhu práce. Nárůst cizinců byl dán také investicemi v průmyslových zónách. To dokazují i počty cizinců, které od roku 2004 do roku 2008 neustále zřetelně rostly. V roce 2004 bylo v České republice zaměstnáno 173 203 a v roce 2008 to bylo 361 709 cizinců, což znamená více než dvojnásobný vzrůst (Horáková, 1997 - 2012). V České republice výrazně převládají cizinci, kteří pracují jako pomocní dělníci v průmyslu či stavebnictví, velká skupina cizinců působí ale také ve vyšších funkcích (vědci, zdravotníci, technici apod.) (Trbola, 2010).

V okrese Plzeň-sever v roce 2004 pracovalo 743 cizinců, v roce 2007 jich zde bylo už 1 997, což bylo nejvíce z celého sledovaného období (viz obr. č. 21). V okrese Plzeň-sever dosahovala celková pracovní síla v roce 2007 počtu 40 930, a cizinci tedy tvořili zhruba 5% podíl na pracovní síle. Mezi přibližně 2 – 5 % se tento podíl držel po celé sledované období (viz obr. č. 22). Můžeme tedy říci, že okres Plzeň-sever patří k okresům, kde cizinci netvoří příliš velkou složku trhu práce.

⁵ Australské společenství, Černá Hora, Chorvatská republika, Japonsko, Kanada, Korejská republika, Nový Zéland, Republika Bosna a Hercegovina, Republika Makedonie, Spojené státy americké, Srbsko, Ukrajina.

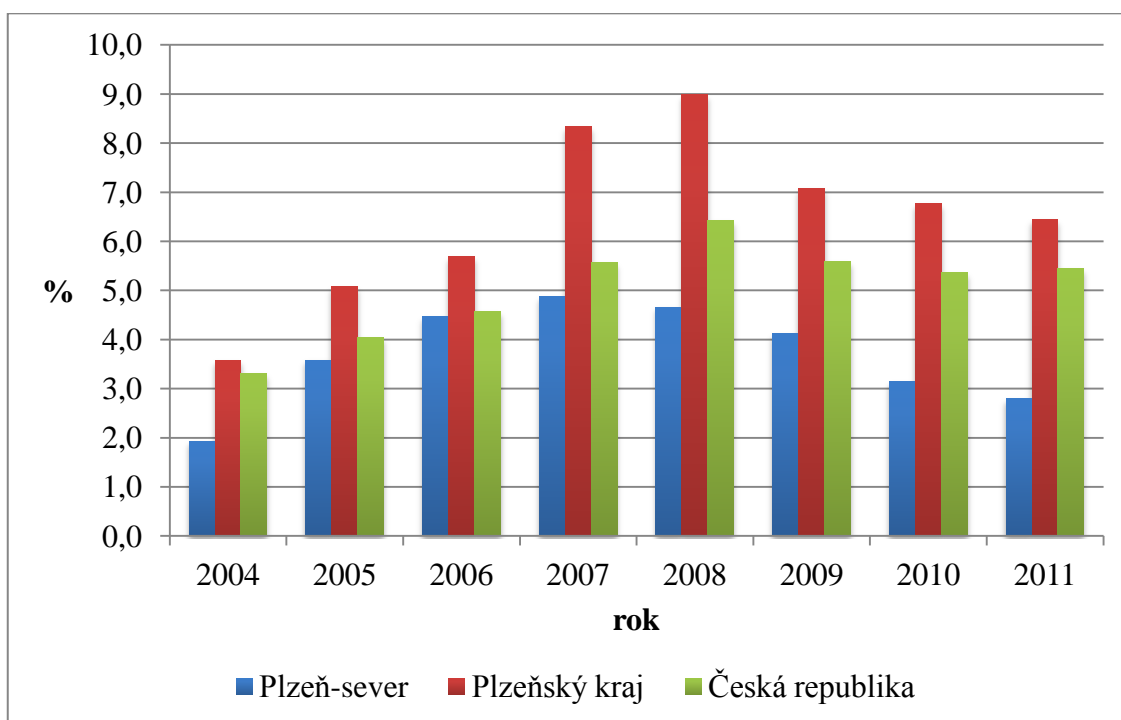
Obr. č. 21: Vývoj struktury zaměstnanosti cizinců v okrese Plzeň-sever v letech 2004 - 2011 (k 31. 12.), v absolutních hodnotách

Zdroj: VÚPSV, Horáková (1997 - 2012); vlastní úpravy

Dle obrázku č. 22 se podíly cizinců vlivem krize v okrese Plzeň-sever jen snižovaly. Ke konci roku 2011 měl okres Plzeň-sever v porovnání s ostatními okresy kraje nejmenší podíl cizinců na pracovní síle (2,79 %). Oproti tomu největší hodnoty dosahoval okres Plzeň-město, který byl s 10,57 % zároveň čtvrtým okresem s největším podílem cizinců na pracovní síle (Horáková, 1997 - 2012). Větší podíly měly pouze okresy Praha (14,07 %), Mladá Boleslav (12,51 %) a Praha-Východ (11,6 %) (Horáková, 1997 - 2012). V roce 2011 bylo v okrese Plzeň-sever zaměstnáno celkově 1 124 cizinců.

Obr. č. 22: Podíl všech cizinců na pracovní síle v okrese Plzeň-sever ve srovnání s Plzeňským krajem a Českou republikou v letech 2004 - 2011 (k 31. 12)

Zdroj: VÚPSV, Horáková (1997 - 2012); vlastní úpravy

Oproti tomu Plzeňský kraj měl v roce 2011 v rámci krajů po Praze druhý největší podíl cizinců na pracovní síle a v celém sledovaném období byl podíl cizinců kraje i vyšší než celorepublikové hodnoty. Jak u Plzeňského kraje, tak u České republiky je také vidět pokles podílu, ale až od roku 2009 (viz obr. č. 22). V témže obrázku můžeme dále pozorovat, že pouze v České republice došlo ke konci roku 2011 oproti předchozímu roku k nárůstu podílu, ale jen k mírnému.

7.1 CIZINCI DLE TYPŮ POVOLENÍ, OPRÁVNĚNÍ A NÁRODNOSTÍ V OKRESE PLZEŇ-SEVER

Podíly určitých skupin cizinců na jejich celkovém počtu se vzájemně lišily. Nejblíže si svými podíly byly Plzeňský kraj a Česká republika. Naopak hodně odlišnou strukturu jednotlivých podílů měl okres Plzeň-sever ve srovnání s Plzeňským krajem a Českou republikou. V okrese Plzeň-sever během sledovaného období dokonce došlo i k razantní změně struktury cizinců z hlediska podílů jednotlivých skupin na celkovém počtu cizinců.

ale také Bělorusové a další (Rybčinská, 2013). V období před krizí počet platných povolení v okrese Plzeň-sever stoupal. V roce 2008 vydaná povolení mírně klesla, ovšem další roky byly ve znamení rapidního úbytku, což můžeme vidět v obrázku č. 21. V letech 2007 a 2008 se vydaná povolení pohybovala nad hranicí jednoho tisíce, kdežto v posledním roce sledovaného období nepřekročila ani hranici 100. Nedocházelo jen k poklesu u počtu, ale také u podílu této skupiny na celkové zaměstnanosti cizinců. Úbytek počtu cizinců s platným povolením je nejvíce znatelný na ukrajinských státních příslušnících. V roce 2007 mělo platné povolení téměř 1000 Ukrajinců, v roce 2011 nedosahoval ani 100 (Rybčinská, 2013). Dalším důvodem úbytku bylo kromě krize i to, že tito cizinci si po pěti letech práce v České republice mohou zažádat o trvalý pobyt, přičemž mnoho z nich tuto možnost využívá (Rybčinská, 2013). Stačí složit zkoušku z českého jazyka na té nejnižší úrovni, pak již nepotřebují pracovní povolení a mohou se registrovat na úřadech práce (Rybčinská, 2013).

Počty i podíly cizinců s platným povolením k zaměstnání v Plzeňském kraji i v České republice stoupaly až do roku 2008, s příchodem krize pak hodnoty pouze klesaly. Zatímco v roce 2007 tvořila tato skupina v okrese Plzeň-sever téměř 60% většinu, v Plzeňském kraji byl její podíl necelých 20 %, v České republice pak téměř 30 % (viz obr. č. 23 a přílohy C). Ovšem v roce 2011 přesahovala 10% hranici jen Česká republika se zhruba 12 %. V roce 2011 tvořili většinu cizinců s platným povolením v České republice Ukrajinci se zhruba 60 %, po 5 % se zde nacházeli také Mongolci a Moldavci (Procházková, 2012). V Plzeňském kraji Ukrajinci vykazovali přibližně 53% podíl a po zhruba 10 % se zde vyskytovaly Japonci a Moldavci (Úřad práce ČR, 2000 - 2011).

Další skupinou jsou občané z EU/EHP a Švýcarska. V okrese Plzeň-sever z této kategorie převládali Slováci, kteří během celého sledovaného období tvořili minimálně 75% podíl na občanech z EU/EHP a Švýcarska (viz tab. č. 6). Celkový počet zaměstnaných občanů z této skupiny k 31. 12. 2011 byl 617, což ukazuje obrázek č. 21, přičemž 464 z nich tvořili Slováci. Dle zákona o zaměstnanosti č. 435/2004 Sb., musí zaměstnavatelé občany z EU/EHP a Švýcarska registrovat na příslušném úřadě práce (podle místa výkonu práce), a to nejpozději v den nástupu do zaměstnání (ČSÚ, 2012k). Vývoj počtu pracovníků z těchto zemí měl v okrese Plzeň-sever jiný průběh než u těch, kteří potřebují platné povolení k zaměstnání. Počet i podíl občanů z EU/EHP

a Švýcarska vlivem krize sice také poklesly, ale ne tak rapidně. Podíl pouze v roce 2008, počet pak i v roce 2009.

Tab. č. 6: Podíl zaměstnanosti Slováků na celkové zaměstnanosti občanů z EU/EHP a Švýcarska v okrese Plzeň-sever ve srovnání s Plzeňským krajem a Českou republikou v letech 2004 - 2011 (k 31. 12.)

rok	podíly v %		
	Plzeň-sever	Plzeňský kraj	Česká republika
2004	96,6	93,9	82,1
2005	93,0	87,3	80,2
2006	92,2	85,6	78,2
2007	77,6	64,7	69,9
2008	80,6	72,3	71,0
2009	81,7	72,5	70,5
2010	80,6	71,9	70,0
2011	75,2	71,8	68,9

Zdroj: VÚPSV, Horáková (1997 - 2012); vlastní úpravy

Co se týče Plzeňského kraje a České republiky a občanů EU/EHP a Švýcarska, tak růst jejich podílu v posledních letech sledovaného období nebyl tak výrazný jako u okresu Plzeň-sever (viz obr. č. 23 a přílohy C). V roce 2007 měl okres Plzeň-sever v porovnání s Českou republikou a Plzeňským krajem nejmenší podíl občanů EU/EHP a Švýcarska na celkovém počtu cizinců (29,2 %), kdežto v roce 2011 vykazoval podíl největší (54,9 %). Občané EU/EHP a Švýcarska pracující v Plzeňském kraji a České republice v roce 2011 vykazovaly zhruba 50% podíly na všech zaměstnaných cizincích, přičemž největší zastoupení z této skupiny cizinců měli během sledovaného období rovněž Slováci, což je zřejmé z tabulky č. 6. Stejně jako v Plzni-severu, tak i v České republice a v Plzeňském kraji počty této skupiny od roku 2009 rostly.

Poslední skupinou jsou cizinci ze třetích zemí, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání. Tato kategorie byla jediná, u které počet i podíl na všech pracujících cizincích bez ohledu na krizi neustále rostly, a měly dokonce přibližně stejné tempo růstu. To platí jak pro okres Plzeň-sever, tak Plzeňský kraj, tak i Českou republiku.

Růst těchto podílů dokazují obrázek č. 23 a přílohy č. C. Nárůst počtu této skupiny způsobil růst počtu cizinců s povolením k trvalému pobytu (Rybčinská 2013).

7.2 VZDĚLÁNÍ A PROFESE CIZINCŮ V OKRESE PLZEŇ-SEVER

Tato podkapitola vznikla na základě informací poskytnutých referentkou zaměstnanosti Úřadu práce pro Plzeň-sever paní Rybčinskou. Cizinci pracující v okrese Plzeň-sever mají často středoškolské nebo vysokoškolské vzdělání, ale i přesto pracují v dělnických profesích. Cizinci jsou zde nejčastěji zaměstnání jako manipulační dělníci v průmyslu, manipulační dělníci v zemědělství, svářeči, frézaři, pracovníci v lesnictví. Pouze výjimečně vykonávají pozice administrativních pracovníků a vedoucích v některých průmyslových odvětvích. Ve vedoucích funkcích, a to zejména v technických oborech, najdeme často japonské státní příslušníky, kteří sem byli vysláni ze zahraničí.

Firmou, která zaměstnává největší počet cizinců ze všech firem v okrese Plzeň-sever, je Agaricus, spol. s.r.o., který je zároveň největším producentem žampionů v České republice.

8 DOPAD EKONOMICKÉ KRIZE NA VYBRANÉ ZAMĚSTNAVATELE V OKRESE PLZEŇ-SEVER

Tato kapitola ukazuje detailní dopad krize na vybrané významné zaměstnavatele okresu Plzeň-sever. Tato případová studie byla provedena na třech průmyslových firmách okresu Plzeň-sever, které měly na počátku sledovaného období více jak 250 zaměstnanců. Sledovaným obdobím je rozmezí let 2007 - 2012 s tím, že uváděná data jsou platná vždy ke konci roku.

8.1 ZIEGLER AUTOMOBILTECHNIK SPOL. S.R.O.

ZIEGLER Automobiltechnik spol. s.r.o. (dále jen ZIEGLER) je společností sídlící v Nýřanech, která byla do obchodního rejstříku zapsána 20. 11. 1990 a je součástí společnosti ZIEGLER GmbH, jejíž sídlo je ve Spolkové republice Německo (Obchodní rejstřík, 2013). Činnost firmy je zaměřena na výrobu elektrických strojů a přístrojů pro motorová vozidla a na výrobu strojů a zařízení pro všeobecné účely (Obchodní rejstřík, 2013).

Obr. č. 24: Výrobní hala firmy ZIEGLER

Zdroj: vlastní fotografie, 2013

Z obrázku č. 25 a je zřejmé, že ještě v roce 2007 pracovalo ve firmě 399 zaměstnanců, o rok později už to bylo o stovku méně. V tomto období totiž firmě odešli dva významní zákazníci. První z nich svou výrobu komponentů pro automobilový průmysl přestěhoval do Polska, kde si vystavěl vlastní firmu. Druhý zákazník vrátil výrobu speciální průmyslové keramiky zpět do Německa, protože jim tam klesly zakázky na jejich výrobu.

Tab. č. 7: Vývoj počtu a struktury zaměstnanců a vývoj mezd ve firmě ZIEGLER v letech 2007 – 2012 (k 31. 12.)

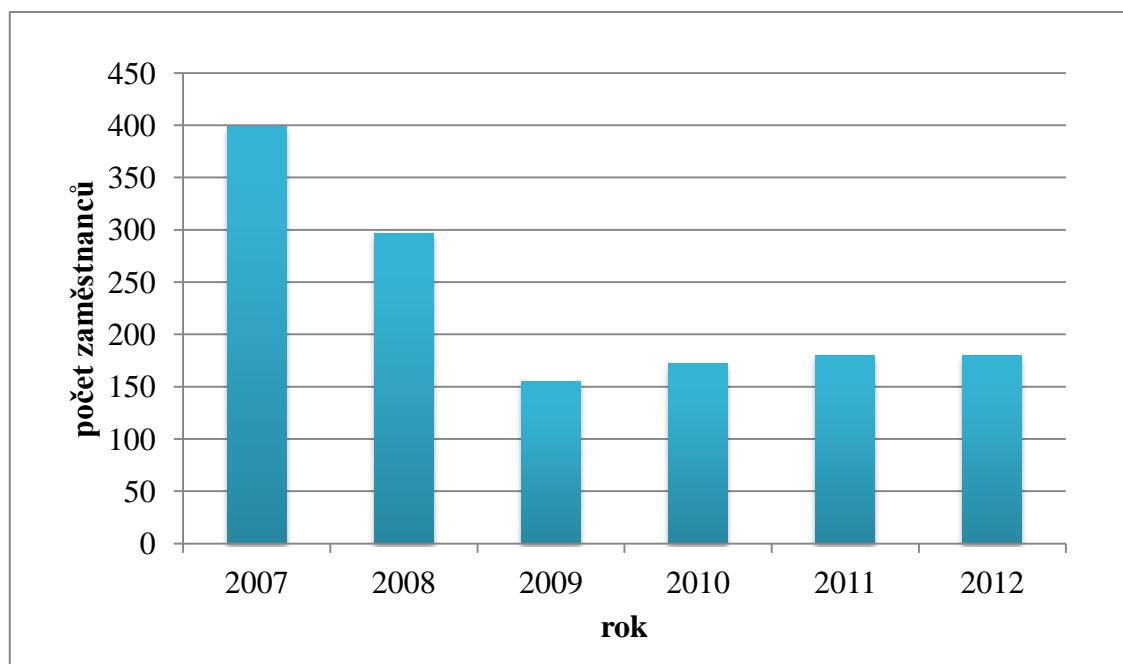
stav k 31. 12.	2007	2008	2009	2010	2011	2012
STRUKTURA ZAMĚSTNANCŮ DLE VZDĚLÁNÍ:						
vysokoškolské	6	6	4	4	4	5
středoškolské	112	71	35	37	41	42
učňovské	186	158	85	94	97	96
základní	95	62	31	37	38	37
CELKEM	399	297	155	172	180	180
PODÍL ZAMĚSTNANCŮ DLE VZDĚLÁNÍ NA CELKOVÉM POČTU ZAMĚSTNANCŮ (%):						
vysokoškolské	1,5	2,0	2,6	2,3	2,2	2,8
středoškolské	28,1	23,9	22,6	21,5	22,8	23,3
učňovské	46,6	53,2	54,8	54,7	53,9	53,3
základní	23,8	20,9	20,0	21,5	21,1	20,6
PRŮMĚRNÁ HRUBÁ MĚSÍČNÍ MZDA (KČ)						
MZDA	14 547	16 268	17 112	17 823	19 237	19 565

Zdroj: vlastní šetření formou expertních rozhovorů se zástupcem firmy

Dopad krize byl znatelný v roce 2009, kdy firma vykázala nejnižší počet zaměstnanců za celé sledované období, a to 155. Na pokles stavu zaměstnanců měl vliv úbytek a v jednom případě i zastavení zakázek a odchod významného zákazníka společnosti. Krize se pak dotkla výroby pro automobilový průmysl. Firma ale také dostávala nové, avšak menší zakázky. V poslední účetní závěrce firmy z roku 2011 je uvedeno, že se společnosti v daném roce postupně dařilo navyšovat zakázky a rozšiřovat portfolio vyráběných produktů (Obchodní rejstřík, 2013). Zároveň byli znovu přijati někteří dříve propuštění zaměstnanci, což dokazuje i navýšení počtu zaměstnanců ve firmě. V roce 2012 byl počet zaměstnanců 180 stejně jako v roce

předchozím. Firma očekává podobný, tedy stabilní vývoj i do budoucnosti, v současné době však nehledá nové zaměstnance.

Obr. č. 25: Vývoj počtu zaměstnanců firmy ZIEGLER v letech 2007 - 2012 (k 31. 12.)

Zdroj: vlastní zpracování dle expertních rozhovorů se zástupci firmy

Počet zaměstnanců se v roce 2012 oproti roku 2007 sice zhruba o polovinu snížil, nicméně průměrná hrubá měsíční mzda od roku 2007, kdy dosahovala 14 547 Kč, neustále rostla, aby se v roce 2012 dostala na hodnotu 19 565 Kč (viz tab. č. 7). Přičemž největší nárůst byl zaznamenán mezi lety 2007 a 2008, kdy rozdíl daných mezd činil 1 721 Kč a nejmenší růst byl pak mezi lety 2009 a 2010, kdy mzda vzrostla o 711 Kč. Firmu ve sledovaném období opouštěli výhradně kmenový zaměstnanci, neboť agenturní zaměstnanci firma najímala pouze v roce 2011, kdy jich ve firmě pracovalo 12. Tyto pracovníky firma začala nabírat z důvodu rozkolísanosti zakázek. S krizí přišlo i zkrácení pracovního týdne na čtyři dny, a to od 1. 1. 2009 do 31. 12. 2011, kdy se firma vrátila k pětidennímu pracovnímu týdnu. Ovšem pouze v roce 2009 se to týkalo všech zaměstnanců, v dalších letech k tomuto kroku přistupovala firma jen výjimečně. Z hlediska vzdělanosti zaměstnanců došlo k největšímu poklesu u pracovníků s výučním listem, i přesto tito zaměstnanci tvořili

nadpoloviční většinu, a jejich podíl byl dokonce ještě větší než v roce 2007 (viz tab. č. 7). Počet vysokoškolsky vzdělaných zaměstnanců se naopak téměř nezměnil. Jejich podíl v důsledku velkého poklesu zaměstnanců vzrostl o více než 1 %, čímž se dostal na hodnotu 2,78 %. Společnost zaměstnává rovněž cizí státní příslušníky. Najdeme zde ale pouze občany se slovenským občanstvím. Počet cizinců ve firmě od roku 2007 klesal. Jen mezi lety 2007 a 2009 se jejich stav snížil zhruba o jednu třetinu z původních 23. Nejméně za celé období jich zde bylo zaměstnáno v roce 2011, a to pouze 5, což je oproti stavu v roce 2007, kdy jich zde pracovalo 23, více než čtyřnásobný pokles.

8.2 DIOSS NÝŘANY A.S.

Firma DIOSS NÝŘANY a.s. (dále jen DIOSS), která byla do obchodního rejstříku zapsána 30. 4. 2000, je firmou s českým kapitálem (Obchodní rejstřík, 2013). Export firmy je pak zhruba jednou třetinou zaměřen na Německo (HBI, 2013). Předmětem podnikání firmy je výroba, instalace, opravy elektrických strojů a přístrojů, elektronických a telekomunikačních zařízení, obráběčství, dále také galvanizérství a smaltérství (Obchodní rejstřík, 2013).

Obr. č. 26: Výrobní hala firmy DIOSS

Zdroj: vlastní fotografie, 2013

Výroba předchůdce firmy DIOSS, která v okrese Plzeň-sever vyhloubila v té době nejhlubší černouhelný důl Ziegler, započala už v roce 1872 (DIOSS NÝŘANY a.s., 2013). Dle oficiálních stránek firmy byla firma v roce 1917 odkoupena Škodovými závody, které zde vybudovaly muniční továrnu, a tak tomu bylo až do roku 1953, kdy byla přejmenována na Tesla Nýřany. Od roku 1957 zde byla zahájena elektrotechnická produkce a od roku 1960 se firma plně věnovala telekomunikační výrobě. V roce 1991 byla společnost opět přejmenována, tentokrát nesla název DIOSS NÝŘANY s.r.o. a začala pronikat i na západní trhy. Od roku 1997 společnost rozšiřuje své prostory a společně s nimi i svou výrobu (DIOSS NÝŘANY a.s., 2013).

Tab. č. 8: Vývoj počtu a struktury zaměstnanců a vývoj mezd ve firmě DIOSS v letech 2007 a 2012 (k 31. 12.)

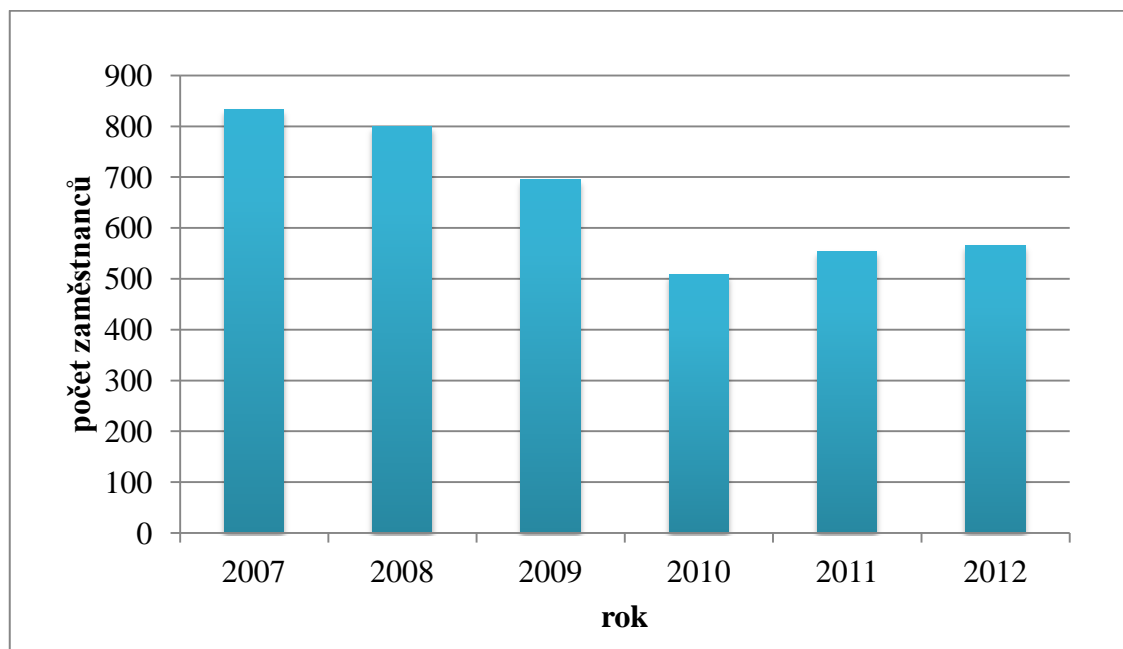
stav k 31. 12.	2007	2008	2009	2010	2011	2012
STRUKTURA ZAMĚSTNANCŮ DLE VZDĚLÁNÍ:						
vysokoškolské	48	49	47	47	50	51
středoškolské	179	180	165	145	151	154
učňovské	490	481	401	250	281	289
základní	115	89	82	66	71	71
CELKEM	832	799	695	508	553	565
PODÍL ZAMĚSTNANCŮ DLE VZDĚLÁNÍ NA CELKOVÉM POČTU ZAMĚSTNANCŮ (%):						
vysokoškolské	5,8	6,1	6,8	9,2	9,1	9,0
středoškolské	21,5	22,6	23,7	28,6	27,3	27,3
učňovské	58,9	60,2	57,7	49,2	50,8	51,1
základní	13,8	11,1	11,8	13,0	12,8	12,6
PRŮMĚRNÁ HRUBÁ MĚSÍČNÍ MZDA (KČ)						
MZDA	17 818	20 116	18 300	19 941	21 782	22 915

Zdroj: vlastní šetření formou expertních rozhovorů se zástupcem firmy

Dle obrázku č. 27 měla firma na počátku sledovaného období 832 zaměstnanců. S příchodem krize nastal růst propouštění. Minimum zaměstnanců měla společnost v roce 2010, kdy stav zaměstnanců oproti roku 2007 klesl o 324, a dosahoval tak počtu 508. V roce 2010 zde bylo zaměstnáno také nejméně agenturních pracovníků za celé sledované období. Z počtu 166 v roce 2007 jich zde zbylo pouhých 13. K prvnímu výraznému úbytku však došlo již v roce 2008, kdy jejich počet klesl o 74 a následující

rok o dalších 68. Cizí státní příslušníky firma během celého sledovaného období nezaměstnávala. Hlavním důvodem propouštění byl pokles elektromontážní výroby.

Obr. č. 27: Vývoj počtu zaměstnanců firmy DIOSS v letech 2007 - 2012 (k 31. 12.)

Zdroj: vlastní zpracování dle expertních rozhovorů se zástupci firmy

Z hlediska vzdělanosti zaměstnanců došlo k markantnímu snížení stavu pracovníků s výučním listem. I přes znatelný pokles zaměstnanců s výučním listem se jejich podíl držel na zhruba 50 % (viz tab. č. 8). Naopak počet vysokoškolsky vzdělaných zaměstnanců zůstal víceméně stabilní s převládajícím nárůstem, z čehož lze usoudit, že si firma ponechala zaměstnance, kteří mají jisté znalosti a dovednosti, na kterých by mohla stát prosperita firmy. Před vypuknutím krize zde zaměstnanci s vysokoškolským vzděláním tvořili zhruba 6% podíl, s příchodem krize stoupl i nad 9 %. Krize způsobila také zkrácení pracovního týdne, a to na čtyři dny. Tento stav trval od dubna roku 2009 do května roku 2010, poté se firma vrátila k pětidennímu pracovnímu týdnu. Tento krok se nevztahoval na všechny zaměstnance. Krize se dotkla i mezd pracovníků. V roce 2007 byla mzda 17 818 Kč a do roku 2012 se zvýšila o 5 097 Kč, a dosahovala tak 22 915 Kč, což lze vyčíst z tabulky č. 8. V průběhu období však nedocházelo jen k růstu. V roce 2009 nastal oproti předchozímu roku pokles mzdy o 1 816 Kč.

Firma uvedla, že se z krize již dostala a zároveň dodává, že po ukončení krize došlo k nárůstu strojírenské výroby, a dokonce jí chybí zaměstnanci na strojní profesi jako svářeči a obsluha CNC. Do budoucna firma také očekává stabilní vývoj zaměstnanosti.

8.3 GÜHRING S.R.O.

Firma GÜHRING s.r.o. (dále jen GÜHRING) byla do obchodního rejstříku zapsána 28. 7. 1993, kdy měla sídlo ve Zruči, k 28. 11. 1994 bylo sídlo přesunuto do Zruče–Sence a od 7. 10. 1998 společnost sídlí v Líních (Obchodní rejstřík, 2013). GÜHRING je součástí koncernu Gühring o.H.G. sídlící ve Spolkové republice Německo, který se vyznačuje více než stoletou tradicí a je považován za světovou jedničku v produkci špičkových řezných nástrojů a upínačů pro průmyslové obrábění (GÜHRING, 2013). Firma vyrábí nástroje pro automobilový průmysl a letectví. Firma se zabývá kovoobráběčstvím, nástrojářstvím, zámečnictvím, výrobou strojů pro určitá hospodářská odvětví a leštěním kovů (Obchodní rejstřík, 2013).

Obr. č. 28: Výrobní hala firmy GÜHRING

Zdroj: vlastní fotografie, 2013

Na začátku sledovaného období měla firma 310 zaměstnanců a v roce 2008 jejich počet ještě mírně vzrostl (viz obr. č. 29). Rapidní pokles pak nastal až o rok později, kdy zde pracovalo 212 osob, což byl zároveň rok s nejnižším počtem pracovníků. Následující roky se vyznačovaly růstem. Firma na konci sledovaného období (tedy k 31. 12. 2012) zaměstnávala 322 osob, což bylo více než na jeho začátku. Firma nezaměstnávala agenturní zaměstnance, jeden zde však pracoval v roce 2012. Co se týká propouštění v důsledku krize, je jasné, že firma propouštěla pouze kmenové zaměstnance a jako důvody uvádí nadbytečnost zaměstnanců v důsledku snížení zakázek. Propouštění se týkalo hlavně pracovníků s výučním listem. Ve firmě během celého sledovaného období nepracoval více než jeden cizinec. V letech 2007 a 2009 zde pak nepracoval ani jeden. V roce 2008 zde pracoval jeden slovenský, v letech 2010 a 2011 jeden ukrajinský a v roce 2012 pak jeden rumunský státní příslušník.

Tab. č. 9: Vývoj počtu zaměstnanců vývoj průměrných hrubých měsíčních mezd ve firmě GÜHRING v letech 2007 – 2012 (k 31. 12.)

stav k 31. 12.	2007	2008	2009	2010	2011	2012
POČET ZAMĚSTNANCŮ	310	320	212	236	279	322
MZDA	28 841	31 350	30 183	34 091	32 659	nezjištěno

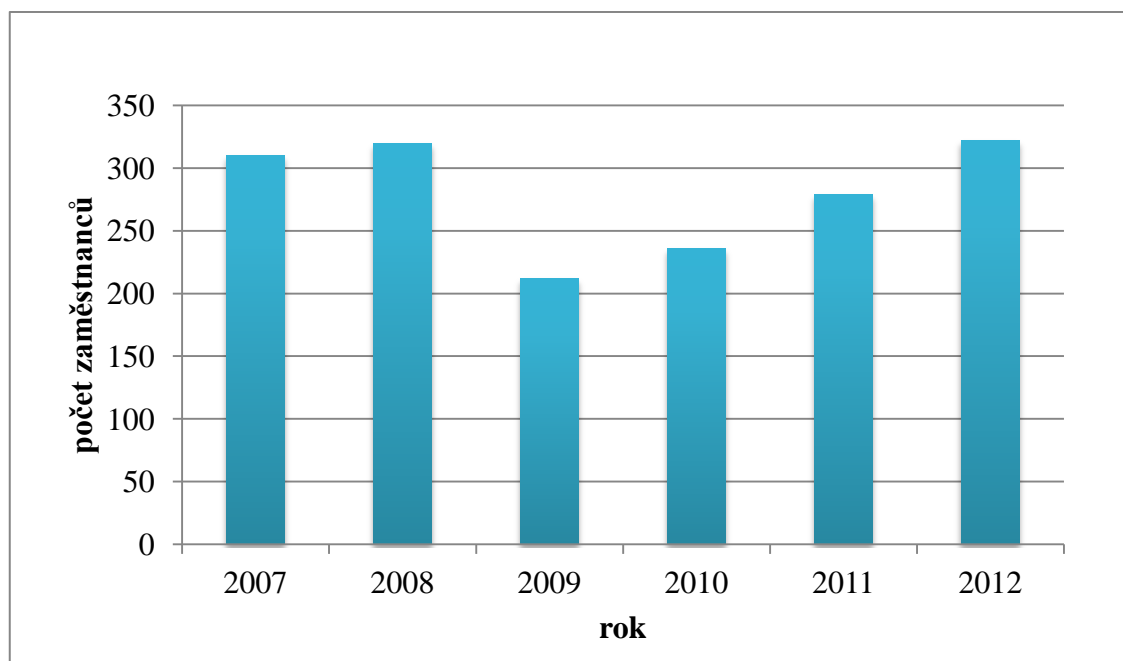
Zdroj: vlastní šetření formou expertních rozhovorů se zástupcem firmy; Obchodní rejstřík, 2013

Pozn.: mzda vypočítána z účetních závěrek společnosti

Co se týče struktury zaměstnanců dle vzdělání, firma poskytla pouze data za poslední dva roky sledovaného období. V roce 2011 a 2012 zde pracovalo 9 vysokoškolsky vzdělaných pracovníků a počet jak zaměstnanců s maturitou, tak s výučním listem se zvýšil. Více než 50 % tvořili zaměstnanci s výučním listem. Krize s sebou přinesla i pokles mezd. V případě firmy GÜHRING s.r.o. byly mzdy počítány z účetních závěrek firmy dostupných v Obchodním rejstříku (2013). Průměrná hrubá měsíční mzda byla vypočtena pomocí mzdových nákladů a počtu zaměstnanců. Mzda v roce 2007 byla 28 841 Kč, do roku 2008 mzdy stoupaly a v roce 2009 došlo k poklesu, a to z 31 350 na 30 183 Kč, což je vidět v tabulce č. 9. V roce 2010 byl zaznamenán nárůst a zároveň hodnota vyšší, než byla před krizí a nejvyšší za celé sledované období. Mzda tehdy dosahovala 34 091 Kč. Ke konci roku 2011 byla

pak mzda v porovnání s předchozím rokem o téměř 1 500 Kč nižší. Za rok 2012 dosud nebyla účetní závěrka publikována.

Obr. č. 29: Vývoj počtu zaměstnanců firmy GÜHRING v letech 2007 - 2012 (k 31. 12.)

Zdroj: vlastní zpracování dle expertních rozhovorů se zástupci firmy

Průměrná hrubá měsíční mzda ve firmě GÜHRING během celého sledovaného období výrazně přesahovala celorepublikovou mzdu, a to minimálně zhruba o 6 000 Kč (ČSÚ, 2013d). Nejvýraznější rozdíl byl pak patrný v roce 2010, kdy průměrná hrubá měsíční mzda ve firmě GÜHRING byla o 10 188 Kč vyšší než v České republice (ČSÚ, 2013d). To by mohlo vysvětlovat to, že se jedná o velkou soukromou zahraniční firmu. I online deník Právo (2013) potvrzuje, že vlastnictví a velikost společnosti ovlivňuje výši mezd a zároveň uvádí, že v tomto typu firem se průměrná hrubá měsíční mzda v roce 2012 pohybovala kolem 30 000 Kč. I v této firmě došlo k zavedení čtyřdenního pracovního týdne, ale od začátku roku 2010 se firma vrátila k pětidennímu pracovnímu týdnu. Firma zároveň udává, že krize v jejich podniku byla již ukončena. Pro rok 2013 firma očekává nárůst počtu zaměstnanců, a to o 12 %. V současnosti hledá zaměstnance na pozice obráběč kovů a brusič.

8.4 SROVNÁNÍ ZJIŠTĚNÝCH SKUTEČNOSTÍ S CELOREPOBLIKOVÝM TRENDEM

Všechny tři sledované firmy jsou nějakým způsobem zaměřeny na automobilový průmysl. Jak se vyvíjela zaměstnanost v takovýchto závodech, popisuje Dubská (2009). Píše, že již v roce 2008 nastal pokles zaměstnanosti, což potvrzuje firma DIOSS a ZIEGLER. Firma GÜHRING zaznamenala pokles až o rok později. Dubská (2011) uvádí, že největší nezaměstnanost byla v roce 2009 (konkrétně pak ve třetím čtvrtletí), to potvrzuje i propouštění zaměstnanců firem GÜHRING a ZIEGLER. Ovšem to, že pokles zaměstnanosti souvisí s poklesem zakázek, platilo u všech tří firem. Tento pokles souvisí s poklesem exportu a poptávky po zboží (Švejnar, 2009). Dle Dubské (2011) se mzdy mezi lety 2008 a 2009 snížily, tuto teorii potvrzují firmy GÜHRING a DIOSS. Firma ZIEGLER nezaznamenala pokles, ale pouze snížení tempa růstu. I přesto však firma DIOSS zaznamenala vyšší mzdy než firma ZIEGLER, což by mohlo souviset také s vyšším podílem vysokoškolsky vzdělaných zaměstnanců. Ve firmě GÜHRING byly mzdy největší, což mohlo být zapříčiněno tím, že je firma součástí významného německého koncernu. Sobíšek (2009) píše, že firmy se nejprve zbavovaly agenturních pracovníků. Agenturní pracovníky během celého sledovaného období najímala pouze firma DIOSS. Mezi lety 2007 – 2010 byl skutečně zaznamenán obrovský pokles těchto zaměstnanců, nebyli však propuštěni všichni. Propouštění se týkalo i kmenových zaměstnanců. Dle Blažka (2010) se mnozí zaměstnavatelé snažili krátit pracovní týden, aby nedošlo k tak markantnímu propouštění. Na nějakou dobu přistoupily ke krácení pracovního týdne i všechny zkoumané firmy. Ve všech třech firmách tvořili přibližně 50% podíl zaměstnanci s výučním listem, a to i přes to, že vlivem krize byli právě tito zaměstnanci propouštěni nejvíce, což dokazují i Čtvrtletní statistiky nezaměstnanosti (1999-2012) IP MPSV.

Dle zjištěných skutečností lze usoudit, že firmu GÜHRING krize zasáhla nejméně. Firma zaznamenala poklesy, ať počtu zaměstnanců či mezd, pouze v roce 2009, ostatní roky hodnoty rostly, a dokonce překonaly stav před krizí. Firma GÜHRING je jedinou ze sledovaných firem, která na konci sledovaného období (tedy k 31. 12. 2012) zaměstnávala více osob než na jeho začátku. Fakt, že se firma GÜHRING vypořádala s krizí nejlépe, může být zapříčiněn skutečností, že firma je součástí německého koncernu, který má dlouholeté zkušenosti a dobré jméno na trhu, dá se tedy předpokládat vysoká kvalita výrobků a jistota ze strany zákazníků.

Německo se s ekonomickou krizí vypořádalo mnohem lépe než Česká republika. Jelikož je Německo naším hlavním exportním partnerem a zároveň sídlem firmy GÜHRING, tak se dá předpokládat, že koncern bude svou dceřinou společností podporovat.

Tab. č. 10: Srovnání firem ZIEGLER, DIOSS a GÜHRING podle vybraných ukazatelů

	ZIEGLER	DIOSS	GÜHRING
vlastnictví	německé	české	německé
zaměstnanci v roce 2007 v porovnání s rokem jejich nejnižšího počtu	-61 %	-39 %	-32 %
zaměstnanci 2012/2007	-55 %	-32 %	4 %
mzdy 2012/2007	35 %	29 %	13 %

Zdroj: vlastní šetření formou expertních rozhovorů se zástupcem firmy; Obchodní rejstřík, 2013

Pozn.: Mzdy u firmy GÜHRING jsou dostupné pouze do roku 2011, i zde se tedy počítalo s tímto rokem

V tabulce č. 10 je zřejmé, že ve firmě GÜHRING došlo k nejmenšímu poklesu zaměstnanců vyjádřenému relativně. Naopak největší procentní pokles zaznamenala firma ZIEGLER, která má sice rovněž německý kapitál, ale nedokázala udržet stabilitu během krize z důvodu problémů, které byly již před krizí. Procentní růst mezd nejméně vzrostl ve firmě GÜHRING, přesto zde mzdy výrazně převyšují jak nad firmou ZIEGLER, tak i DIOSS. To, že se firma DIOSS vyvíjela lépe než firma ZIEGLER, lze odůvodnit tím, že firma DIOSS patří v okrese k těm firmám, které dlouhodobě významně ovlivňují ekonomiku okresu a také je firmou s dlouhou tradicí.

Pozn.: Necitované informace byly získány pomocí expertních rozhovorů se zástupci zvolených firem.

9 ZÁVĚR

Cílem předkládané práce bylo zjištění dopadů ekonomické krize na trh práce v okrese Plzeň-sever, a to zejména na základě dat týkajících se nezaměstnanosti. Aby bylo možno dopady identifikovat, bylo nutné zvolit si takové období, ze kterého byl vliv krize patrný. Hlavním obdobím bylo tedy stanoveno období mezi lety 2004 a 2012. Získaná data za okres Plzeň-sever byla analyzována (časově i prostorově) a prezentována pomocí grafů (zde obrázků) a tabulek, které byly popsány. Následné srovnání okresu Plzeň-sever s Plzeňským krajem a Českou republikou mělo zjistit podobnost či odlišnost jednotlivých trendů. Došlo také na detailní analýzu SO POÚ v rámci okresu Plzeň-sever, kde byly mimo jiné zachyceny prostorové změny, které byly vyjádřeny pomocí kartodiagramů vytvořených v programu ArcGIS 10.

Ekonomická krize, která v roce 2008 zasáhla Českou republiku, vznikla jako následek krize hypoteční, která propukla v roce 2007 v USA. První projevy krize v okrese Plzeň-sever byly zaznamenány v roce 2008, kdy to bylo od roku 2004 poprvé, co míra nezaměstnanosti vzrostla. Oproti tomu míra nezaměstnanosti v České republice jako celku neklesla, ale držela se na stejné úrovni jako v roce 2007. Detailní analýza míry nezaměstnanosti okresu Plzeň-sever za jednotlivá čtvrtletí pak poukazuje na to, že k prvním projevům krize na trhu práce došlo ve třetím čtvrtletí roku 2008. I přesto míra nezaměstnanosti v okrese Plzeň-sever vykazovala během celého sledovaného období nižší hodnoty než míra nezaměstnanosti v České republice. Okres Plzeň-sever se tedy dlouhodobě řadí mezi okresy s nižší mírou nezaměstnanosti, což má za následek také blízkost města Plzně jako zdroje pracovních příležitostí.

Největší dopady ekonomické krize na trh práce zaznamenal nejen okres Plzeň-sever, ale i Plzeňský kraj a celá republika v letech 2009 a 2010. V roce 2009 došlo k nejprudšímu nárůstu míry nezaměstnanosti a nejvyšších (v případě Plzeňského kraje shodných) hodnot pak dosahovala v roce 2010. V tomto roce byla míra nezaměstnanosti v okrese Plzeň-sever 8,1 %, což znamenalo více jak dvojnásobný nárůst oproti roku 2007, kdy byla 4 %. Plzeňský kraj v roce 2010 zaznamenal hodnoty pouze o desetinu horší než okres Plzeň-sever, v České republice pak hodnota míry nezaměstnanosti byla 9,6 %. Rok 2011 byl rokem mírného poklesu, ovšem v roce 2012 přišel opět nárůst, který už ale naštěstí nedosahoval hodnot z roku 2010, což platí jak pro okres Plzeň-sever, tak pro Plzeňský kraj a i Českou republiku.

S růstem míry nezaměstnanosti v letech 2009 a 2010 nastal také viditelný nárůst počtu uchazečů na 1 volné pracovní místo. Došlo jak ke snížení počtu pracovních míst, tak i k růstu počtu uchazečů o zaměstnání. Co se týká počtu uchazečů na 1 volné místo, tak okres Plzeň-sever vykazoval velmi vysoké hodnoty, což bylo dáno tím, že tento ukazatel není ovlivněn blízkostí města Plzeň, ale závisí pouze na nabídce práce okresu, která byla velmi omezená. Nabídka práce v okrese Plzeň-sever, ale i v celém Plzeňském kraji se v roce 2009 propadla pod celorepublikové hodnoty a byla zároveň nejnižší za celé sledované období. Snížení počtu pracovních nabídek se dotklo všech zaměstnání dle jednotlivých tříd, a to jak v okrese Plzeň-sever, tak v Plzeňském kraji a i v České republice. Nejvíce uchazečů na 1 volné pracovní místo v okrese Plzeň-sever bylo v roce 2009, a to 23,3. Na propouštění zaměstnanců měl vliv pokles zakázek, a to i těch zahraničních. A jelikož je česká ekonomika ekonomikou exportní, a tedy závislou na zakázkách ze zahraničí, kterých bylo s nástupem krize méně, nezbylo firmám nic jiného než propustit některé své zaměstnance. U okresu Plzeň-sever se jednalo zejména o německé zakázky, neboť se celý Plzeňský kraj svým exportem orientuje zejména na Německo.

To, že došlo k poklesům zakázek a k velkému propouštění zaměstnanců, potvrzují i firmy ZIEGLER, DIOSS a GÜHRING, které sídlí v okrese Plzeň-sever. Všechny tři tyto firmy měly na začátku sledovaného období více než 250 zaměstnanců. Firmy ZIEGLER a GÜHRING se vlivem krize dostaly i pod tuto hodnotu. Firmě ZIEGLER se však do roku 2012 již nepodařilo překonat hranici 250 zaměstnanců, kdežto firma GÜHRING v roce 2012 vykazovala stav vyšší než v roce 2007. I ve firmě DIOSS došlo k obrovskému poklesu počtu zaměstnanců, a to z více jak 800 na zhruba 500. Vlivem krize došlo ve firmách také ke snížení mezd, nebo k poklesu tempa jejich růstu a ke zkrácení pracovního týdne na 4 pracovní dny. Všechny firmy však uvádějí, že v současné době je krize v jejich firmě již ukončená. Nejlépe však z krize vyšla firma GÜHRING, a to hlavně proto, že je součástí významného německého koncernu, který si během svého působení vydobyl dobré jméno na trhu a také proto, že Německo se s krizí vypořádalo lépe než Česká republika. Firma GÜHRING také jako jediná počítá s nárůstem počtu zaměstnanců v roce 2013.

Všechny tyto firmy sídlí v SO POÚ Nýřany a zároveň patří k velkým zaměstnavatelům okresu. Takto velké propouštění mělo za následek, že v SO POÚ

Nýřany došlo k největšímu nárůstu míry nezaměstnanosti ze všech SO POÚ okresu Plzeň-sever. Při tom Nýřany vykazovaly během celého období před krizí nejnižší míru nezaměstnanosti v rámci okresu. Míra nezaměstnanosti zde v roce 2007 byla 3,5 %, kdežto v roce 2009 dosahovala 9,7 %, čímž se přiblížila k nejproblémovějším regionům okresu. Nejvíce problémovým SO POÚ byl z hlediska míry nezaměstnanosti a z hlediska počtu uchazečů na 1 volné pracovní místo Manětín. Míra nezaměstnanosti zde během sledovaného období dosahovala vyšších hodnot než celorepublikový průměr, a počet uchazečů na 1 volné pracovní místo byl kromě roku 2004 dokonce i několikanásobně vyšší než hodnoty za celou Českou republiku. Dalšími ohroženými regiony, které měly po většinu sledovaného období horší hodnoty než republika celkově, jsou Všerubsko a Kralovicko. Tyto regiony byly rizikové již před příchodem krize, nicméně krize tyto problémy ještě prohloubila. To poukázalo na jednotlivé regionální rozdílnosti v rámci okresu, neboť tyto oblasti se vyznačují tím, že jsou zaměřené stále hlavně na zemědělství a nemají příliš dobrou dopravní dostupnost, tudíž sem firmy nemají zájem investovat. Naopak celkově nejlépe z krize vyšly SO POÚ Město Touškov, Třemošná a Plasy. V roce 2011 v těchto třech SO POÚ jako v jediných objevovala míra nezaměstnanosti nižší nebo rovna 7,5 %. I v Nýřanech v roce 2011 byla hodnota pod republikovým průměrem 8,6 %.

Nejen jednotlivé regiony, ale také skupiny uchazečů o zaměstnání nejsou ohroženy stejnou měrou. Některé kategorie uchazečů o zaměstnání mají větší předpoklady být nezaměstnané než jiné. Za rizikové skupiny v okrese Plzeň-sever platí hlavně osoby mezi 15 a 25 lety, jež vlivem krize zaznamenaly nárůst podílu nezaměstnaných. Za hodně rizikové můžeme počítat také osoby starší 50 let a osoby s nízkým stupněm vzdělání. S příchodem krize každá ze zmíněných skupin dosahovala podílů na všech uchazečích o zaměstnání vyšších než 20 %, přičemž největší podíl byl u osob s nízkým stupněm vzdělání. Vysoký podíl u této skupiny však ovlivňují výše zmiňované osoby mezi 15 a 25 lety a osoby starší 50 let, neboť obě tyto kategorie zahrnují velký podíl osob s nízkým stupněm vzdělání. Osoby mladší 25 let proto, že součástí této skupiny jsou i mladiství uchazeči, kteří mají nízké vzdělání, a osoby starší 50 let z hlediska let minulých, kdy nemělo tolik lidí vyšší vzdělání. V porovnání s Plzeňským krajem a Českou republikou byl vývoj podílů těchto rizikových skupin velice podobný. Pouze podíl nezaměstnaných osob mezi 15 a 25 lety v okrese Plzeň-sever výrazněji převyšoval údaje za kraj i republiku. Toto mohlo způsobit

již zmíněné propouštění firem, hlavně těch velkých, kdy firmy přistupovaly k propouštění zaměstnanců hlavně s nižším vzděláním a také méně zkušených. I když některé skupiny uchazečů o zaměstnání převyšují, krize tyto rozdíly smazávala, neboť když byli propuštěni všichni méně kvalitní pracovníci, muselo nastat propouštění pracovníků kvalifikovanějších. Pokud se tedy nejednalo o případ, že firma zkrachovala celá. K vyrovnávání rozdílů došlo také mezi nezaměstnanými dle pohlaví. Před krizí byla výraznější nezaměstnanost žen, což platí celorepublikově. Celkově nejlépe na tom byly před krizí i s jejím příchodem muži, také osoby ve středním věku, což vyplývá z rizikovitosti nezaměstnanosti mladších, a naopak starších osob. Opomenuty nesmí být ani osoby s vysokoškolským vzděláním, jejichž počty sice s úderem krize vzrostly, ale stále nedosahovaly tak vysokých hodnot v poměru s ostatními.

Trh práce v České republice nezaměstnával jen české státní příslušníky. Se vstupem do EU a do Schengenu počet cizinců díky otevřenosti trhu rostl, a to až do roku 2008, kdy byl podíl na pracovní síle nejvyšší. Okres Plzeň-sever dosáhl svého vrcholu již v roce 2007 a zároveň vykazoval nejmenší podíl ve srovnání s Českou republikou a Plzeňským krajem. Nejvyšší podíl měl naopak Plzeňský kraj, který je v tomto ukazateli ovlivněn městem Plzeň, které je charakteristické velice vysokým počtem zaměstnaných cizinců. V okrese Plzeň-sever v roce 2007 pracovalo zhruba 2 000 cizinců, v roce 2011 to bylo téměř o polovinu méně. Tento pokles zapříčinila omezení vydávání pracovních povolení v důsledku krize, což způsobilo také to, že mnoho z těch, kteří zde pracovali více než 5 let, si zažádali o povolení k trvalému pobytu. Další cizinci si zařizovali živnostenské oprávnění.

Hlavními dopady krize tedy byly:

- snížení zakázek,
- pokles exportu,
- snížení mezd či pokles tempa jejich růstu,
- propouštění zaměstnanců,
- zvýšení míry nezaměstnanosti
- vzestup počtu uchazečů na 1 volné pracovní místo,
- pokles pracovních nabídek,
- prohloubení problémů s nezaměstnaností u některých rizikových skupin,
- úbytek počtu pracujících cizinců.

V současné době je otázkou, jak se situace na trhu práce bude dále vyvíjet. Můžeme říci, že co se týká vývoje zkoumaných ukazatelů, byl zde vidět průběh hospodářského cyklu. Až do roku 2007 docházelo k expanzi, přičemž v roce 2007 nastal její vrchol, poté přišla recese, jejíž dno bylo někdy mezi lety 2009 a 2010. Poté nastalo mírné oživení, ovšem v roce 2012 si lze všimnout opětovného zhoršení stavu. Na základě těchto informací by se dalo říci, že je pravděpodobné, že zde proběhne varianta oživení v podobě písmene W, kdy sice na krátkou dobu došlo ke zlepšení, ovšem poté opět k propadu. Z hlediska těchto ukazatelů nejen za okres Plzeň-sever, ale i za Plzeňský kraj a Českou republiku lze konstatovat, že ekonomika České republiky byla v roce 2012 opět v recesi, což potvrzují i někteří autoři.

10 SEZNAM TABULEK A OBRÁZKŮ

10.1 SEZNAM TABULEK

Tab. č. 1: Klasifikace KZAM a CZ-ISCO	15
Tab. č. 2: Dlouhodobý vývoj počtu obyvatel v okrese Plzeň-sever v letech 1869 - 2001	24
Tab. č. 3: Vývoj počtu obyvatel v okrese Plzeň-sever v letech 2001 - 2012 (k 31. 12.).....	25
Tab. č. 4: Vybrané průmyslové firmy v okrese Plzeň-sever.....	28
Tab. č. 5: Vývoj situace na trhu práce v okrese Plzeň-sever v letech 2004 – 2012 (k 31. 12.).....	31
Tab. č. 6: Podíl zaměstnanosti Slováků na celkové zaměstnanosti občanů z EU/EHP a Švýcarska v okrese Plzeň-sever ve srovnání s Plzeňským krajem a Českou republikou v letech 2004 - 2011 (k 31. 12.).....	64
Tab. č. 7: Vývoj počtu a struktury zaměstnanců a vývoj mezd ve firmě ZIEGLER v letech 2007 – 2012 (k 31. 12.)	67
Tab. č. 8: Vývoj počtu a struktury zaměstnanců a vývoj mezd ve firmě DIOSS v letech 2007 a 2012 (k 31. 12.).....	70
Tab. č. 9: Vývoj počtu zaměstnanců vývoj průměrných hrubých měsíčních mezd ve firmě GÜHRING v letech 2007 – 2012 (k 31. 12.)	73
Tab. č. 10: Srovnání firem ZIEGLER, DIOSS a GÜHRING podle vybraných ukazatelů	76

10.2 SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. č. 1: Administrativní rozdělení okresu Plzeň-sever – stav k 1. 1. 2008	23
Obr. č. 2: Vývoj míry nezaměstnanosti v okrese Plzeň-sever ve srovnání s Plzeňským krajem a Českou republikou v letech 2004 - 2012 (k 31. 12.).....	32

Obr. č. 3: Vývoj počtu uchazečů o zaměstnání v okrese Plzeň-sever ve srovnání s Plzeňským krajem a Českou republikou v letech 2004 - 2012 (k 31. 12.), řetězový index.....	33
Obr. č. 4: Vývoj počtu uchazečů na 1 volné pracovní místo v okrese Plzeň-sever ve srovnání s Plzeňským krajem a Českou republikou v letech 2004 - 2012 (k 31. 12.)....	34
Obr. č. 5: Vývoj míry nezaměstnanosti (%) a počtu uchazečů na 1 volné pracovní místo v okrese Plzeň-sever v jednotlivých čtvrtletích v letech 2007 - 2010	35
Obr. č. 6: Vývoj míry nezaměstnanosti (%) na úrovni SO POÚ okresu Plzeň-sever v letech 2004 - 2011 (k 31. 12.).....	36
Obr. č. 7: Vývoj počtu uchazečů na 1 volné pracovní místo na úrovni SO POÚ okresu Plzeň-sever v letech 2004 – 2011 (k 31. 12.).....	38
Obr. č. 8: Vývoj podílu uchazečů podle pohlaví na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání v okrese Plzeň-sever v letech 2004 - 2012 (k 31. 12.).....	41
Obr. č. 9: Vývoj podílu uchazečů o zaměstnání podle dosaženého vzdělání na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání v okrese Plzeň-sever v letech 2004 - 2012 (k 31. 12.)...	42
Obr. č. 10: Vývoj podílu uchazečů podle délky nezaměstnanosti na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání v okrese Plzeň-sever v letech 2004 – 2012 (k 31. 12.).....	44
Obr. č. 11: Vývoj počtu uchazečů o zaměstnání podle jednotlivých tříd KZAM, CZ-ISCO v okrese Plzeň-sever v letech 2004 – 2012 (k 31. 12.).....	45
Obr. č. 12: Vývoj podílu uchazečů o zaměstnání podle jednotlivých tříd KZAM, CZ-ISCO na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání v okrese Plzeň-sever v letech 2004 – 2012 (k 31. 12.).....	46
Obr. č. 13: Vývoj nabídky práce podle jednotlivých tříd KZAM, CZ-ISCO v okrese Plzeň-sever v letech 2004 – 2012 (k 31. 12.).....	48
Obr. č. 14: Vývoj počtu nabídek práce v okrese Plzeň-sever ve srovnání s Plzeňským krajem a Českou republikou v letech 2004 – 2012 (k 31. 12.), řetězový index	49
Obr. č. 15: Vývoj podílu nabídky práce podle jednotlivých tříd KZAM, CZ-ISCO v okrese Plzeň-sever v letech 2004 – 2012 (k 31. 12.).....	50

Obr. č. 16: Podíl nezaměstnanosti zdravotně postižených osob na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání v okrese Plzeň-sever ve srovnání s Plzeňským krajem a Českou republikou v letech 2004 – 2012 (k 31. 12.).....	54
Obr. č. 17: Podíl nezaměstnanosti osob mezi 15 a 25 lety na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání v okrese Plzeň-sever ve srovnání s Plzeňským krajem a Českou republikou v letech 2004 – 2012 (k 31. 12.).....	55
Obr. č. 18: Podíl nezaměstnanosti osob starších 50 let na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání v okrese Plzeň-sever ve srovnání s Plzeňským krajem a Českou republikou v letech 2004 – 2012 (k 31. 12.).....	55
Obr. č. 19: Podíl nezaměstnanosti osob s nízkým stupněm vzdělání na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání v okrese Plzeň-sever ve srovnání s Plzeňským krajem a Českou republikou v letech 2004 – 2012 (k 31. 12.).....	56
Obr. č. 20: Podíl nezaměstnanosti absolventů na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání v okrese Plzeň-sever ve srovnání s Plzeňským krajem a Českou republikou v letech 2004 – 2012 (k 31. 12.).....	57
Obr. č. 21: Vývoj struktury zaměstnanosti cizinců v okrese Plzeň-sever v letech 2004 - 2011 (k 31. 12.), v absolutních hodnotách	60
Obr. č. 22: Podíl všech cizinců na pracovní síle v okrese Plzeň-sever ve srovnání s Plzeňským krajem a Českou republikou v letech 2004 - 2011 (k 31. 12.).....	61
Obr. č. 23: Podíl jednotlivých skupin cizinců dle zaměstnanosti na celkovém počtu cizinců v okrese Plzeň-sever v letech 2004 - 2011 (k 31. 12.)	62
Obr. č. 24: Výrobní hala firmy ZIEGLER.....	66
Obr. č. 25: Vývoj počtu zaměstnanců firmy ZIEGLER v letech 2007 - 2012 (k 31. 12.).....	68
Obr. č. 26: Výrobní hala firmy DIOSS	69
Obr. č. 27: Vývoj počtu zaměstnanců firmy DIOSS v letech 2007 - 2012 (k 31. 12.)...	71
Obr. č. 28: Výrobní hala firmy GÜHRING	72
Obr. č. 29: Vývoj počtu zaměstnanců firmy GÜHRING v letech 2007 - 2012 (k 31. 12.).....	74

11 SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

a.s. - akciová společnost

apod. - a podobně

CZ-ISCO - klasifikace zaměstnání

č. - číslo

ČSÚ - Český statistický úřad

EHP - Evropský hospodářský prostor

EU - Evropská unie

GmbH - Gesellschaft mit beschränkter Haftung; společnost s ručením omezeným

IP MPSV - Integrovaný portál Ministerstva práce a sociálních věcí

k.s. - komanditní společnost

KZAM - klasifikace zaměstnání

neuved. - neuvedeno

NUTS - La Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques; územní statistická jednotka

o.H.G. - Offene Handelsgesellschaft; veřejná obchodní společnost

obr. - obrázek

ORP - obec s rozšířenou působností

pozn. - poznámka

s.r.o. - společnost s ručením omezeným

SLDB - Sčítání lidu, domů a bytů

SO POÚ – správní obvod obce s pověřeným obecním úřadem

spol. - společnost

tab. - tabulka

tř. - třída

tzn. - to znamená

VÚPSV - Výzkumný ústav práce a sociálních věcí

12 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ DAT

12.1 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

BAŠTOVÁ, M. *Transformace průmyslu města Plzně* [disertační práce]. Vedoucí práce V. Toušek. Brno, Masarykova univerzita, Přírodovědecká fakulta, 2011, 134 s.

BLAŽEK, J. *The Regional Impacts of the Global Financial and Economic Crisis in the Czech Republic*. In: Gorzelak, G., Goh, C. (eds.) *Financial Crisis in Central and Eastern Europe: from similarity to diversity*. Warsaw: WN Scholars, 2010, s. 50-64.

ČESKÁ GEOLOGICKÁ SLUŽBA. *Surovinové zdroje České republiky: nerostné suroviny*. 1. vyd. Praha: Česká geologická služba, 2012, 236 s. ISBN: 978-80-7075-804-5.

ČÚZK 2012. *Souhrnné přehledy o půdním fondu z údajů katastru nemovitostí České republiky*. 1. vyd. Praha: Český úřad zeměměřický a katastrální, 2012, 83 s. ISBN 978-80-86918-65-5.

DUBSKÁ, D. Český průmysl v době nastupující recese. *Statistika*, 5, 2009, s. 423-445.

DUBSKÁ, D. *Dopady světové finanční a hospodářské krize na ekonomiku České republiky*. Praha: ČSÚ, 2011, 13 s.

DUSPIVOVÁ, K., SPÁČIL P. Dopad současné hospodářské krize na zaměstnanost v ekonomických subjektech s 250 a více zaměstnanci. *Statistika*, 6, 2010, s. 459-476.

DVOŘÁK, P. *Finanční krize jako globální problém a možnosti jejího vzniku v ČR*. 1. vyd. Praha: Národohospodářský ústav Josefa Hlávky, 2004, 158 s. ISBN 80-86729-09-5.

HALÁSKOVÁ, R. *Trh práce a politika zaměstnanosti*. 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita, 2001, 93 s. ISBN 80-7042-595-4.

HEDIJA, V., MUSIL, P. *Praktikum makroekonomie*, 1. vyd., Plzeň: Vydavatelství Aleš Čeněk, 2009, 303 s. ISBN: 978-80-7380-158-8.

HORÁKOVÁ, M. *Mezinárodní pracovní migrace v ČR*. Bulletin č. 14, 16, 18, 20, 22, 24, 26, 28. Praha: VÚPSV, 1997 – 2012, 60 s.

KÁZECKÝ, S. *Český průmysl a ekonomická krize*. In: Evropské fórum podnikání. Příčiny, důsledky a řešení finanční a ekonomické krize. Praha: Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR, 2009, s. 125 – 129. ISBN 978-80-904281-1-9.

KLVAČOVÁ, E. *Světová ekonomická krize: příčiny, projevy, perspektivy*. 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2009, 101 s.

Kolektiv autorů Českého statistického úřadu: *Historický lexikon obcí ČR 1869 – 2005 I. Díl. 1*. vyd. Praha: ČSÚ, 2006, 759 s. ISBN 80-250-1310-3.

KOTÍKOVÁ, J. *Rizikové skupiny uchazečů o zaměstnání z pohledu úřadu práce*. In: Sirovátka, T., Mareš, P. Trh práce, nezaměstnanost, sociální politika. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2003, s. 128 – 139. ISBN 80-210-3048-8.

MAREŠ, P. *Nezaměstnanost jako sociální problém*. 3. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2002, 172 s. ISBN 80-86429-08-3.

PROCHÁZKOVÁ, E.; ŠEBESTOVÁ, L. *Statistická ročenka trhu práce v České republice 2011*. 1. vyd. Praha: MPSV, 2012, 260 s. ISBN 978-80-7421-034-1.

Redakce Plzeňského kraje. V Nýřanech vzniknou nová pracovní místa. *Plzeňský kraj*. Plzeň: NAVA, 2013, roč. 11, č. 2, s. 12. MK ČR E 14873.

SAMUELSON, P. A.; NORDHAUS, W. D. *Ekonomie*. 18. vyd. Praha: NS Svoboda, 2007, 775 s. ISBN 978-80-205-0590-3

SIROVÁTKA, T.; MAREŠ, P. *Dochází na českém trhu práce k marginalizaci?* In: Sirovátka, T., Mareš, P. Trh práce, nezaměstnanost, sociální politika. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2003, s. 118 – 128. ISBN 80-210-3048-8.

SIROVÁTKA, T. *Ohrožení na trhu práce a role opatření v oblasti zaměstnanosti v měnících se podmínkách. Souhrn, diskuse zjištění v širším kontextu a doporučení*. VÚPSV, 2010, 29 s.

SOBÍŠEK, P. *Ekonomická recese v Česku: Co odnesla a co přinesla*. In: Evropské fórum podnikání. Příčiny, důsledky a řešení finanční a ekonomické krize. Praha: Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR, 2009, s. 81 - 86. ISBN 978-80-904281-1-9.

ŠVEJNAR, J. *Kdy, proč a kde vznikají krize*. In: Evropské fórum podnikání. Příčiny, důsledky a řešení finanční a ekonomické krize. Praha: Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR, 2009, s. 15 - 31. ISBN 978-80-904281-1-9.

TRBOLA, R.; RÁKOCZYOVÁ, M. *Vybrané aspekty života cizinců v České republice*. 1. vyd. Praha: VÚPSV, 2010, 123 s. ISBN 978-80-7416-067-7.

TVRDÝ, L. a kol. *Trh práce a vzdělanost v regionálním kontextu*. 1. vyd. Ostrava: Technická univerzita, 2007, 222 s. ISBN 978-80-248-1665-4.

VEČERNÍK, J. *Labour Market Flexibility and Employment Security; Czech Republic*. Geneva: International Labour Organization, 2001, 95 s. ISBN 92-2-112750-8.

VINTROVÁ, R. Zaostávání konvergenčního procesu české ekonomiky v období recese. *Ekonomické listy*. Praha: Centrum ekonomických studií Vysoké školy ekonomie a managementu, o.p.s., 2012. roč. 3, č. 3, s. 3 - 15. ISSN 1804-4166.

12.2 INFORMACE ZJIŠTĚNÉ POMOCÍ INTERVIEW

TÉMA: *Cizinci v okrese Plzeň-sever*

Informace poskytla Jaroslava Rybčinská, referentkou zaměstnanosti Úřadu práce Plzeň. Plzeň 6. 3. 2013.

TÉMA: *Dopad ekonomické krize na vybrané zaměstnavatele v okrese Plzeň-sever*

Informace poskytl vybraný zástupce firmy DIOSS Nýřany a.s. Nýřany 2013.

TÉMA: *Dopad ekonomické krize na vybrané zaměstnavatele v okrese Plzeň-sever*

Informace poskytl vybraný zástupce firmy GÜHRING s.r.o. Líně 2013.

TÉMA: *Dopad ekonomické krize na vybrané zaměstnavatele v okrese Plzeň-sever*

Informace poskytl vybraný zástupce firmy ZIEGLER Automobiltechnik spol. s.r.o. Nýřany 2013.

TÉMA: *Spalovna Chotíkov*

Přednáška Jiřího HOLOUBKA, obchodně technického ředitele společnosti Plzeňská teplárenská. Plzeň 20. 2. 2013.

12.3 ZDROJE POUŽITÝCH DAT:

Atlas školství (2012 - 2013): *Střední školy Plzeň-sever* [online]. [cit. 09-01-2013]
Dostupné na: <<http://www.atlaskolstvi.cz/stredni-skoly?district=plzen-sever>>

Černý, J. (2011): *Vlečky a úzkokolejky v Nýřanech* [online]. [cit. 20-01-2013] Dostupné na: <<http://www.drahari.info/2011/12/vlecky-a-uzkokolejky-v-nyranech/>>

ČSÚ (2003): *Sčítání lidu, domů a bytů 2001 – okres Plzeň-sever* [online]. [cit. 09-12-2012] Dostupné na:
<[http://www.czso.cz/csu/2003edicniplan.nsf/t/E200431840/\\$File/13-322503a1.pdf](http://www.czso.cz/csu/2003edicniplan.nsf/t/E200431840/$File/13-322503a1.pdf)>

ČSÚ (2011): *Metodické vysvětlivky* [online]. [cit. 09-01-2013] Dostupné na:
<[http://notes3.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/t/2D0022138C/\\$File/403411m.pdf](http://notes3.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/t/2D0022138C/$File/403411m.pdf)>

ČSÚ (2012a): *Klasifikace zaměstnání CZ-ISCO: Metodická příručka* [online]. [cit. 09-03-2013] Dostupné na:
<[http://www.czso.cz/csu/klasifik.nsf/i/metodicka_prirucka/\\$File/metodicka_prirucka_1.pdf](http://www.czso.cz/csu/klasifik.nsf/i/metodicka_prirucka/$File/metodicka_prirucka_1.pdf)>

ČSÚ (2012b): *Klasifikace zaměstnání (KZAM) – vysvětlivky* [online]. [cit. 09-03-2013] Dostupné na:
<[http://www.czso.cz/csu/klasifik.nsf/i/klasifikace_zamestnani_\(kzam_r\)_vysvetlivky/\\$File/KZAMvysv.pdf](http://www.czso.cz/csu/klasifik.nsf/i/klasifikace_zamestnani_(kzam_r)_vysvetlivky/$File/KZAMvysv.pdf)>

ČSÚ (2012c): *Charakteristika okresu Plzeň-sever* [online]. [cit. 05-12-2012] Dostupné na: <http://www.czso.cz/xp/redakce.nsf/i/charakteristika_okresu_plzen_sever>

ČSÚ (2012d): *Vybrané ukazatele za okres Plzeň-sever – časová řada* [online]. [cit. 20-01-2013] Dostupné na:
<[http://www.czso.cz/xp/redakce.nsf/i/vybrane_ukazatele_za_okres_plzen_sever_casova_rada/\\$File/CZ0325.xls](http://www.czso.cz/xp/redakce.nsf/i/vybrane_ukazatele_za_okres_plzen_sever_casova_rada/$File/CZ0325.xls)>

ČSÚ (2012e): *Dlouhodobý vývoj Plzeňského kraje v letech 1993 – 2011 – časová řada* [online]. [cit. 22-01-2013] Dostupné na:
<[http://www.czso.cz/xp/redakce.nsf/i/casove_rady_kraj_1_cast/\\$File/1_cast.xls](http://www.czso.cz/xp/redakce.nsf/i/casove_rady_kraj_1_cast/$File/1_cast.xls)>

ČSÚ (2012f): *Administrativní rozdělení okresu k 1. 1. 2008* [online]. [cit. 03-12-2012]

Dostupné na:

<[http://www.czso.cz/xp/redakce.nsf/i/administrativni_rozdeleni_okresu_plzen_sever_k_1_1_2008_/\\$File/Plze%C5%88-sever.gif](http://www.czso.cz/xp/redakce.nsf/i/administrativni_rozdeleni_okresu_plzen_sever_k_1_1_2008_/$File/Plze%C5%88-sever.gif)>

ČSÚ (2012g): *Charakteristika SO ORP Nýřany* [online]. [cit. 06-12-2012] Dostupné na:

<http://www.czso.cz/xp/redakce.nsf/i/charakteristika_so_orp_nyrany>

ČSÚ (2012h): *Životní prostředí* [online]. [cit. 20-03-2013] Dostupné na:

<[http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/5900254FFC/\\$File/32136412k4.pdf](http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/5900254FFC/$File/32136412k4.pdf)>

ČSÚ (2012i): *Charakteristika Plzeňského kraje* [online]. [cit. 15-12-2012] Dostupné na:

<[http://www.czso.cz/xp/redakce.nsf/i/charakteristika_plzenskeho_kraje/\\$File/charakteristika.pdf](http://www.czso.cz/xp/redakce.nsf/i/charakteristika_plzenskeho_kraje/$File/charakteristika.pdf)>

ČSÚ (2012j): *Cizinci: počet cizinců - Související legislativa* [online]. [cit. 19-03-2013]

Dostupné na:

<http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/o/ciz_pocet_cizincu-souvisejici_legislativa>

ČSÚ (2012k): *Ekonomická aktivita cizinců*. [online]. [cit. 09-01-2013] Dostupné na:

<[http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/CB00457FB8/\\$File/141412_k3CJ.pdf](http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/CB00457FB8/$File/141412_k3CJ.pdf)>

ČSÚ (2013a): *Sčítání lidu, domů a bytů 2011 - Vybrané údaje podle obcí v okrese Plzeň-sever* [online]. [cit. 22-02-2013] Dostupné na:

<http://vdb.czso.cz/sldbvo/#!stranka=podle-tematu&tu=30465&th=&v=&vo=H4sIAAAAAAAAAAFvzloG1uIhBMCuxLFGvtCQzR88jsTjDN7GAlf3WwcNiCReZGZjcGLhy8hNT3BKTS_KLPBk4SzKKUosz8nNSKgrsHRhAgKecA0gKADF3CQNnaLBrUIBjkKNvcSFDHQMDhhqGCqCiYA__cLCiEgZGxxIGdg9_Fz__ECCL1cTA2NKihIHN29_F2TO4hIHZ0MCwhIHLxTHEP8wx2NHFsqCkPcQxzN_b38cTqD0AyA-JDIjydwpjALyQ4Ca_Rw9fFxdgBw_oIlhrkFRrnBf5iTmpet55pWkpqcWCT1asOR7Y7sFEwOjJwNrWWJOaWpFEYMAQp1faW5SalHbmqmy3FMedDMB3V7wHwhKGHIANroF-cIsZQ9xdAr18Qa6n8PTxdUvJCDMHYgYEObtb2isWwEARKSuKWYBAAA.&vseuzemi=null&void>

ČSÚ (2013b): *Sčítání lidu, domů a bytů 2011 - Zaměstnaní podle pohlaví a podle odvětví ekonomické činnosti a podle nejvyššího ukončeného vzdělání* [online]. [cit. 22-02-2013] Dostupné na:

<[ČSÚ \(2013c\): *Obyvatelstvo v Plzeňském kraji v 1.-4. čtvrtletí 2012* \[online\]. \[cit. 8-02-2013\] Dostupné na:](http://vdb.czso.cz/sldbvo/#!stranka=podle-tematu&tu=30811&th=&v=&vo=H4sIAAAAAAAAAAGVPPU_DQAx1W4V-DoWBjb8QNaJDmeBKEiVKk4uSaxCdOGjUgEIbkkvJhMQCAyvsDIz9E4hfwMqE2JkZwUUCBizZ8rPes58X7yBIKaye8DmXc3EcywbPIpsnUvXl8Wn94LkCZR0a8YyPdX4kZqkJdRGIYRbN4nGRbO_AMlrmNaxtzKaA-tDXPJd4xM7O4ALgHwcKJPkG3fsmCSgRAVWDqg5l2EndzuZWT8CKRdVd0xdQUtqKgIZKGA2IT1SSLOWMBNSiAxPILmK2745o3yMjxAzFDjEGmorAwY2B5o203y9jPp3I5lSEkzBde7t_-Li87pWhZII053EeFim0_3hOfnoYpleLu43m7etNGb0nnxgCWnhR9-yfo1VG-sOBhf5rpo5zA0oDimjJqJ0iy9KDz_tZgEAAA..&vseuzemi=null&void></p></div><div data-bbox=)

<http://www.czso.cz/xp/redakce.nsf/i/obyvatelstvo_v_plzenskem_kraji_v_1_4_ctvrtleti_201>

ČSÚ (2013d): *Počet zaměstnanců a mzdy od roku 1995 – časová řada* [online]. [cit. 15-01-2013] Dostupné na:

<http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislotab=PRA1040CU&&kapitola_id=3#pozn1>

ČSÚ (2013e): *Sčítání lidu, domů a bytů 2011 - Obyvatelstvo podle pohlaví a podle ekonomické aktivity* [online]. [cit. 09-03-2013] Dostupné na:

<[Dioss Nýřany a.s. \(2013\) \[online\]. \[cit. 12-01-2013\] Dostupné na: <<http://www.dioss-ny.cz/>>](http://vdb.czso.cz/sldbvo/#!stranka=podle-tematu&tu=30811&th=&v=&vo=H4sIAAAAAAAAAAFvzloG1uIhBMCuxLFGvtCQzR88jsTjDN7GAlf3WwcNiCReZGZjcGLhy8hNT3BKTS_KLPBk4SzKKUosz8nNSKgrsHRhAgKecA0gKADF3CQNnaLBrUIBjkKNvcSFDHQMDhhqGCqCiYA__cLCiEgZGxxIGdg9_Fz__ECCL1cTA2NKihIHN29_F2TO4hIHZ0MCwhIHLxTHEP8wx2NHFsQCkPcQxzN_b38cTqD0AyA-JDIjydwpjALyQ4Ca_Rw9fFxdgBw_oIlhrkFRrnBf5iTmpet55pWkpqcWCT1asOR7Y7sFEwOjJwNrWWJOaWpFEYMAQp1faW5SalHbmqmy3FMedDMB3V7wHwhKGHIANroF-cIsZQ9xdAr18Qa6n8PTxdUvJCDMHyoH-LvbWhoXAEAjZl-omYBAAA.&vseuzemi=null&void=></p></div><div data-bbox=)

Guhring (2013) [online]. [cit. 13-01-2013] Dostupné na:

<<http://www.guhring.cz/uvodni-stranka>>

HBI Česká republika s.r.o. (2013) [online]. [cit. 15-01-2013] Dostupné na: <<http://www.hbi.cz/index.php>>

IP MPSV (1997-2012): *Měsíční statistiky nezaměstnanosti* [online]. [cit. 22-01-2013] Dostupné na: <<http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/mes>>

IP MPSV (1999-2012): *Čtvrtletní statistiky nezaměstnanosti* [online]. [cit. 25-01-2013] Dostupné na: <<http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/qrt>>

IP MPSV (2004). *Měsíční statistiky nezaměstnanosti - Porovnání míry nezaměstnanosti za měsíc prosinec 2004* [online]. [cit. 23-01-2013] Dostupné na: <http://portal.mpsv.cz/portalssz/download/getfile.do?filename=stat-200412.zip&_lang=cs_CZ>

IP MPSV (2005 – 2011): *Statistiky nezaměstnanosti z územního hlediska* [online]. [cit. 18-01-2013] Dostupné na: <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/uzem/?_piref37_240429_37_240428_240428.next_page=%2Findex.do&_piref37_240429_37_240428_240428.statse=2000000000011&_piref37_240429_37_240428_240428.statsk=2000000000013&_piref37_240429_37_240428_240428.send=send&_piref37_240429_37_240428_240428.stat=2000000000038&_piref37_240429_37_240428_240428.obdobi=C&_piref37_240429_37_240428_240428.rok=2008&ok=Vybrat>

IP MPSV (2013): *Změna metodiky ukazatele registrované nezaměstnanosti* [online]. [cit. 14-03-2013] Dostupné na: <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/zmena_metodiky>

Kukutsch, R. (2009): *Historie Západočeských uhelných dolů, ZUD Zbůch* [online]. [cit. 05-01-2013] Dostupné na: <<http://www.zdarbuh.cz/reviry/zud-reviry/historie-zapadoceskyh-uhelnych-dolu-zud-zbuch/>>

Nečas, P. (2008): *Dva roky sociálních reforem 2007–2008* [online]. [cit. 10-03-2013] Dostupné na: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/5951/MPSV_2008.pdf>

Obchodní rejstřík (2013). Ministerstvo spravedlnosti [online]. [cit. 19-01-2013] Dostupné na: <www.justice.cz/>

Právo (2013): *Analyza: průměrná mzda klesla pod 23 500 Kč, nejlépe platí zahraniční firmy* [online]. [cit. 12-04-2013] Dostupné na: <<http://www.novinky.cz/ekonomika/298812-analyza-prumerna-mzda-klesla-pod-23-500-kc-nejlepe-plati-zahranicni-firmy.html>>

Úřad práce ČR krajská pobočka v Plzni (2000-2011): *Archiv statistik: Roční zprávy Plzeňského kraje* [online]. [cit. 05-01-2013] Dostupné na:

<http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/plk/statistiky/archiv_statistik>

Úřad práce ČR krajská pobočka v Plzni (2013): *Zpráva o situaci na krajském trhu práce, o realizaci APZ v roce 2012 a strategie APZ pro rok 2013* [online]. [cit. 04-01-2013] Dostupné na:

<http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/plk/statistiky/trh_prace_pk_2012_analyza.pdf>

Veřejná správa online: Města a obce (1996 - 2013): *Okres Plzeň-sever* [online]. [cit. 16-02-2013] Dostupné na: <<http://mesta.obce.cz/vyhledat2.asp?okres=3407>>

13 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A:

Obr. č. 1: Vývoj podílu uchazečů o zaměstnání podle jednotlivých tříd KZAM, CZ-ISCO na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání v Plzeňském kraji v letech 2004 – 2012 (k 31. 12.)

Obr. č. 2: Vývoj podílu uchazečů o zaměstnání podle jednotlivých tříd KZAM, CZ-ISCO na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání v České republice v letech 2004 – 2012 (k 31. 12.)

Příloha B:

Obr. č. 3: Vývoj podílu nabídky práce podle jednotlivých tříd KZAM, CZ-ISCO v Plzeňském kraji v letech 2004 – 2012 (k 31. 12.)

Obr. č. 4: Vývoj podílu nabídky práce podle jednotlivých tříd KZAM, CZ-ISCO v České republice v letech 2004 – 2012 (k 31. 12.)

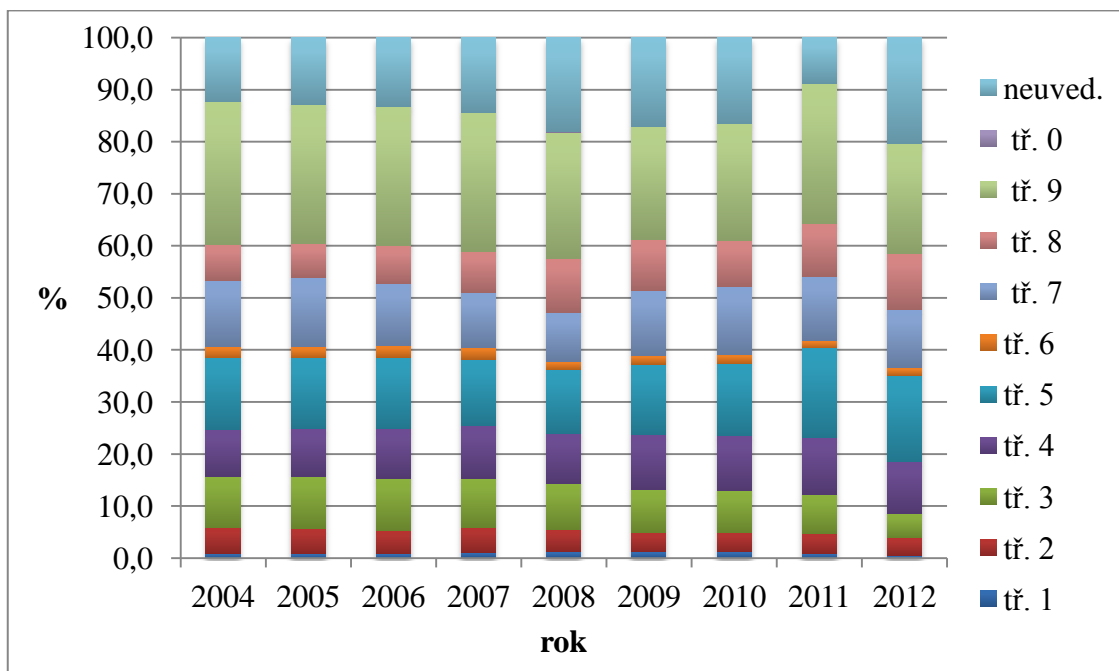
Příloha C:

Obr. č. 5: Podíl jednotlivých skupin cizinců dle zaměstnanosti na celkovém počtu cizinců v Plzeňském kraji v letech 2004 – 2011 (k 31. 12.)

Obr. č. 6: Podíl jednotlivých skupin cizinců dle zaměstnanosti na jejich celkovém počtu v České republice v letech 2004 - 2011 (k 31. 12.)

PŘÍLOHA A:

Obr. č. 1: Vývoj podílu uchazečů o zaměstnání podle jednotlivých tříd KZAM, CZ-ISCO na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání v Plzeňském kraji v letech 2004 – 2012 (k 31. 12.)

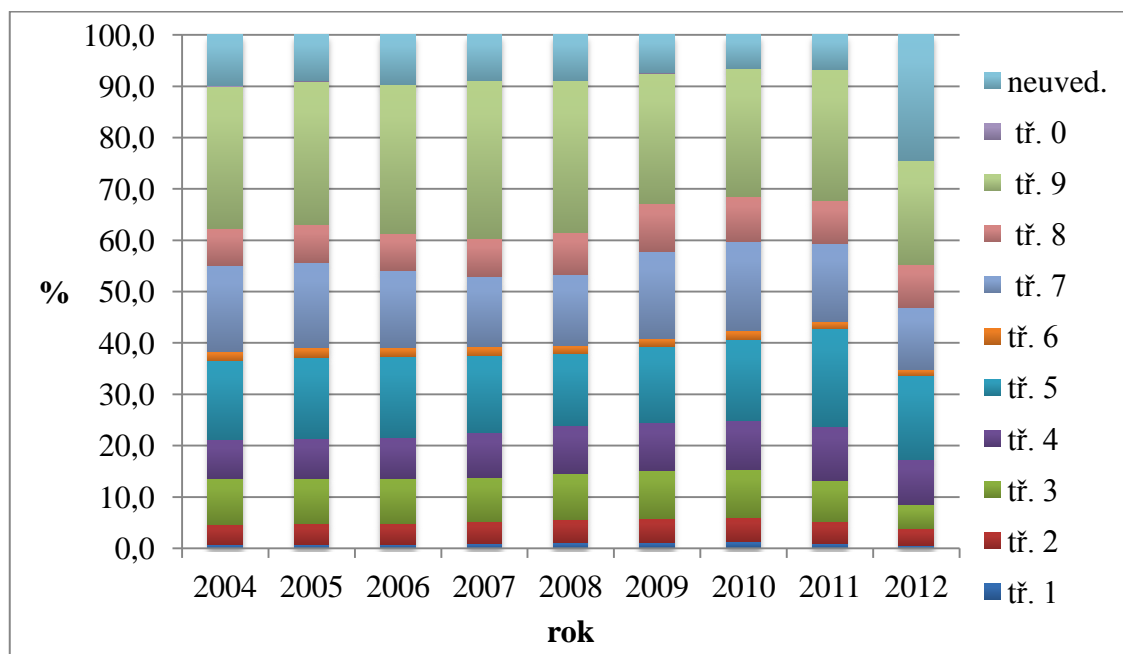

Zdroj: IP MPSV, Čtvrtletní statistiky nezaměstnanosti (1999-2012); vlastní úpravy

Vysvětlivky: **třídy KZAM:** 1 - Zákonodárci, vedoucí a řídicí pracovníci; 2 - Vědeckí a odborní duševní pracovníci; 3 - Techničtí, zdravotničtí, pedagogičtí pracovníci a pracovníci v příbuzných oborech; 4 - Nižší administrativní pracovníci (úředníci); 5 - Provozní pracovníci ve službách a obchodě; 6 - Kvalifikovaní dělníci v zemědělství, lesnictví a v příbuzných oborech (kromě obsluhy strojů a zařízení); 7 - Řemeslníci a kvalifikovaní výrobci, zpracovatelé, opraváři (kromě obsluhy strojů a zařízení); 8 - Obsluha strojů a zařízení; 9 - Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci; 0 - Příslušníci armády

třídy CZ-ISCO: 1 - Zákonodárci a řídicí pracovníci; 2 - Specialisté; 3 - Techničtí a odborní pracovníci; 4 - Úředníci; 5 - Pracovníci ve službách a prodeji; 6 - Kvalifikovaní pracovníci v zemědělství, lesnictví a rybářství; 7 - Řemeslníci a opraváři; 8 - Obsluha strojů a zařízení, montéři; 9 - Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci; 0 - Zaměstnanci v ozbrojených silách

Obr. č. 2: Vývoj podílu uchazečů o zaměstnání podle jednotlivých tříd KZAM, CZ-ISCO na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání v České republice v letech 2004 – 2012 (k 31. 12.)

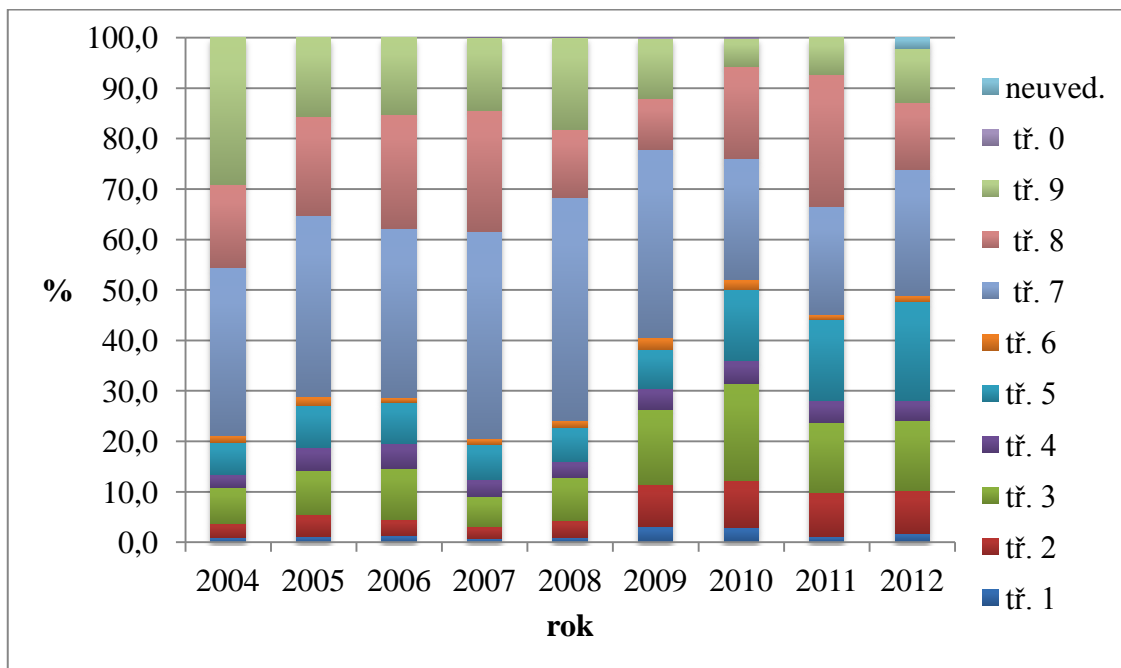
Zdroj: IP MPSV, Čtvrtletní statistiky nezaměstnanosti (1999-2012); vlastní úpravy

Vysvětlivky: **třídy KZAM:** 1 - Zákonnodárci, vedoucí a řídicí pracovníci; 2 - Vědečtí a odborní duševní pracovníci; 3 - Techničtí, zdravotničtí, pedagogičtí pracovníci a pracovníci v příbuzných oborech; 4 - Nižší administrativní pracovníci (úředníci); 5 - Provozní pracovníci ve službách a obchodě; 6 - Kvalifikovaní dělníci v zemědělství, lesnictví a v příbuzných oborech (kromě obsluhy strojů a zařízení); 7 - Řemeslníci a kvalifikovaní výrobci, zpracovatelé, opraváři (kromě obsluhy strojů a zařízení); 8 - Obsluha strojů a zařízení; 9 - Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci; 0 - Příslušníci armády

třídy CZ-ISCO: 1 - Zákonnodárci a řídicí pracovníci; 2 - Specialisté; 3 - Techničtí a odborní pracovníci; 4 - Úředníci; 5 - Pracovníci ve službách a prodeji; 6 - Kvalifikovaní pracovníci v zemědělství, lesnictví a rybářství; 7 - Řemeslníci a opraváři; 8 - Obsluha strojů a zařízení, montéři; 9 - Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci; 0 - Zaměstnanci v ozbrojených silách

PŘÍLOHA B:

Obr. č. 3: Vývoj podílu nabídky práce podle jednotlivých tříd KZAM, CZ-ISCO v Plzeňském kraji v letech 2004 – 2012 (k 31. 12.)

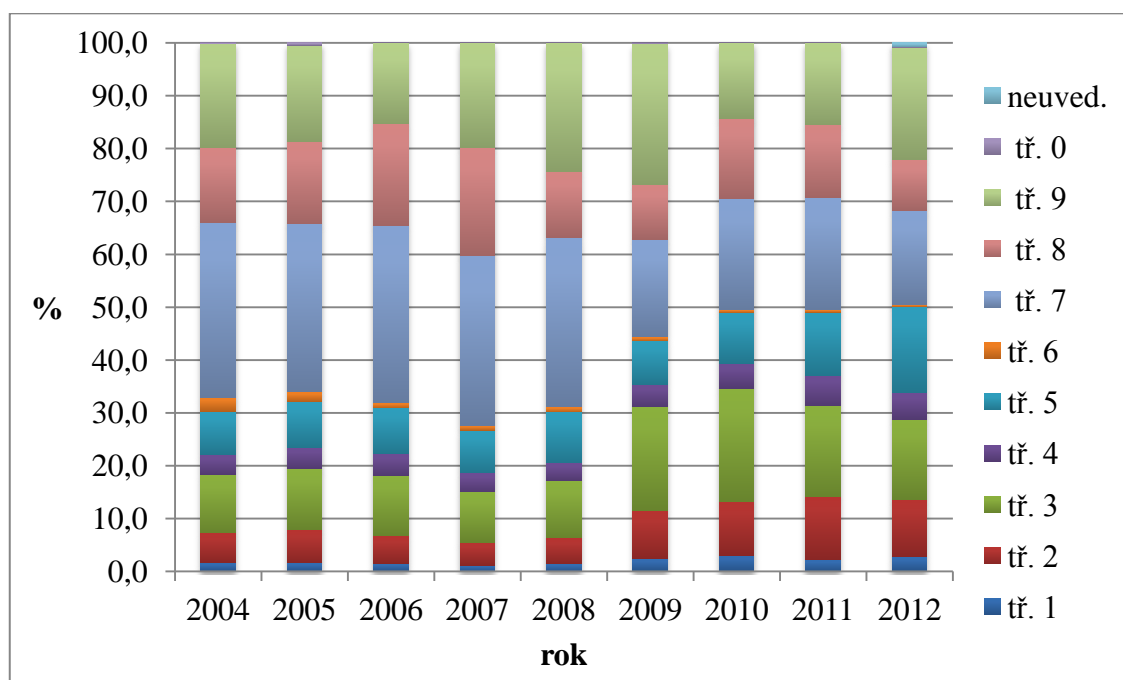

Zdroj: IP MPSV, Čtvrtletní statistiky nezaměstnanosti (1999-2012); vlastní úpravy

Vysvětlivky: **třídy KZAM:** 1 - Zákonodárci, vedoucí a řídicí pracovníci; 2 - Vědečtí a odborní duševní pracovníci; 3 - Techničtí, zdravotničtí, pedagogičtí pracovníci a pracovníci v příbuzných oborech; 4 - Nižší administrativní pracovníci (úředníci); 5 - Provozní pracovníci ve službách a obchodě; 6 - Kvalifikovaní dělníci v zemědělství, lesnictví a v příbuzných oborech (kromě obsluhy strojů a zařízení); 7 - Řemeslníci a kvalifikovaní výrobci, zpracovatelé, opraváři (kromě obsluhy strojů a zařízení); 8 - Obsluha strojů a zařízení; 9 - Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci; 0 - Příslušníci armády

třídy CZ-ISCO: 1 - Zákonodárci a řídicí pracovníci; 2 - Specialisté; 3 - Techničtí a odborní pracovníci; 4 - Úředníci; 5 - Pracovníci ve službách a prodeji; 6 - Kvalifikovaní pracovníci v zemědělství, lesnictví a rybářství; 7 - Řemeslníci a opraváři; 8 - Obsluha strojů a zařízení, montéři; 9 - Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci; 0 - Zaměstnanci v ozbrojených silách

Obr. č. 4: Vývoj podílu nabídky práce podle jednotlivých tříd KZAM, CZ-ISCO v České republice v letech 2004 – 2012 (k 31. 12.)

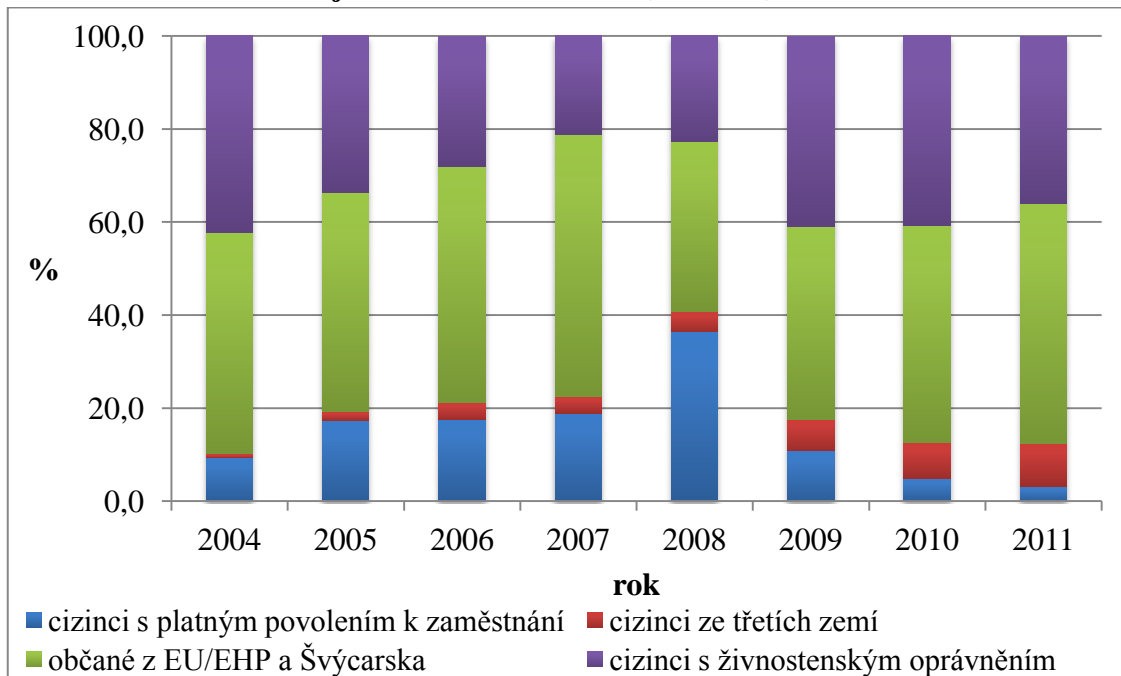
Zdroj: IP MPSV, Čtvrtletní statistiky nezaměstnanosti (1999-2012); vlastní úpravy

Vysvětlivky: **třídy KZAM:** 1 - Zákonodárci, vedoucí a řídicí pracovníci; 2 - Vědečtí a odborní duševní pracovníci; 3 - Techničtí, zdravotničtí, pedagogičtí pracovníci a pracovníci v příbuzných oborech; 4 - Nižší administrativní pracovníci (úředníci); 5 - Provozní pracovníci ve službách a obchodě; 6 - Kvalifikovaní dělníci v zemědělství, lesnictví a v příbuzných oborech (kromě obsluhy strojů a zařízení); 7 - Řemeslníci a kvalifikovaní výrobci, zpracovatelé, opraváři (kromě obsluhy strojů a zařízení); 8 - Obsluha strojů a zařízení; 9 - Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci; 0 - Příslušníci armády

třídy CZ-ISCO: 1 - Zákonodárci a řídicí pracovníci; 2 - Specialisté; 3 - Techničtí a odborní pracovníci; 4 - Úředníci; 5 - Pracovníci ve službách a prodeji; 6 - Kvalifikovaní pracovníci v zemědělství, lesnictví a rybářství; 7 - Řemeslníci a opraváři; 8 - Obsluha strojů a zařízení, montéři; 9 - Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci; 0 - Zaměstnanci v ozbrojených silách

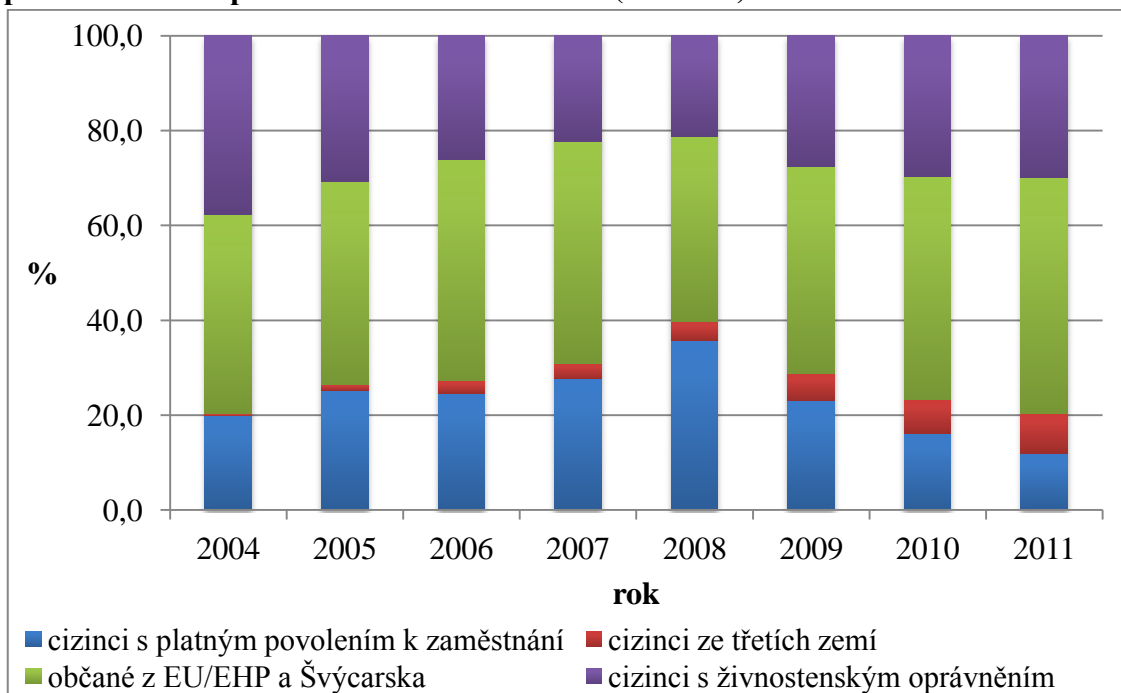
PŘÍLOHA C:

Obr. č. 5: Podíl jednotlivých skupin cizinců dle zaměstnanosti na celkovém počtu cizinců v Plzeňském kraji v letech 2004 – 2011 (k 31. 12.)

Zdroj: VÚPSV, Horáková (1997 - 2012); vlastní úpravy

Obr. č. 6: Podíl jednotlivých skupin cizinců dle zaměstnanosti na jejich celkovém počtu v České republice v letech 2004 - 2011 (k 31. 12.)

Zdroj: VÚPSV, Horáková (1997 - 2012); vlastní úpravy

ABSTRAKT

PŘIBYLOVÁ, M. *Dopady globální ekonomické krize na trh práce v okrese Plzeň-sever*. Bakalářská práce. Plzeň: Fakulta ekonomická ZČU v Plzni, 94 s., 2013

Klíčová slova: okres Plzeň-sever, trh práce, ekonomická krize, dopady ekonomické krize, nezaměstnanost

Předkládaná práce se zabývá vlivem globální ekonomické krize na trh práce v okrese Plzeň-sever. Dopady krize na pracovní trh okresu Plzeň-sever bylo možné identifikovat na základě časové analýzy prováděné v letech 2004 - 2012. Zjištěné údaje byly následně pomocí komparativní analýzy srovnány s vývojem těchto ukazatelů v Plzeňském kraji a České republice. Pro objasnění regionální diferenciaci v rámci okresu Plzeň-sever bylo využito prostorové analýzy vývoje trhu práce v jednotlivých SO POÚ. Práce obsahuje několik částí. První část je zaměřená na odbornou literaturu a metodiku, která je v práci použita. Druhá část je soustředěná na vývoj situace na trhu práce a na změny, které ho po příchodu ekonomické krize postihly. Třetí část se zabývá případovými studii tří vybraných firem okresu a měla za úkol potvrdit výsledky zjištěné při analýze vlivu ekonomické krize na trh práce. Dopady ekonomické krize na trh práce jsou vyjádřeny zejména ukazateli o nezaměstnanosti u různých skupin nacházejících se na pracovním trhu.

ABSTRACT

PŘIBYLOVÁ, M. *Impacts of the Global Economic Crisis on the Labour Market in the District Plzeň-sever*. Bachelor thesis. Pilsen: The Faculty of Economics, University of West Bohemia in Pilsen 94 p., 2013

Key words: the district Plzeň-sever, labour market, economic crisis, impacts of the economic crisis, unemployment

This bachelor thesis deals with the influence of global economic crisis on the labour market in the district Plzeň-sever. Impacts of the crisis on the labour market of the district Plzeň-sever were possible to identify on the basis of time analysis, which was performed in the years 2004 – 2012. Collected data were subsequently compared by comparative analysis with the development of these indicators in the Pilsen region and the Czech Republic. To clarify the regional differences within the district Plzeň-sever spatial analysis of labour market developments was used in individual municipalities with authorized municipal office. This thesis consists of several parts. The first part is focused on the literature and methodology that is used in the work. The second part is concerned with the development of the situation on the labour market and the changes which affected the labour market when the economic crisis hit. The third part deals with case studies of three selected companies of the district Plzeň-sever, whose aim was to confirm the results obtained during the analysis of the influence of the economic crisis on the labour market. Impacts of the economic crisis on the labour market are especially expressed by indicators of unemployment at the different categories of people located on the labour market.